

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 7.

ÅREN

1886—1890.

UPPSALA LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Genom nådigt bref den 10 augusti 1887 har förordnats om *öfverförande* i jordeboken från och med 1888 års ingång af $2\frac{3}{4}$ mantal Äs n:is 1, 2 och 3 från Långtora socken och Lagunda härad af detta län till Hernevi socken och Torstuna härad af Vestmanlands län samt i följd häraf dess skiljande från Lagunda härads länsmansdistrikt, detta läns mellersta fögderi, Lagunda tingslag och Uppsala läns mellersta domsaga.

Till Öster-Våla socken af Vestmanlands län har genom kungl. brefvet den 17 maj 1889 från och med 1890 års ingång öfverförts $\frac{1}{2}$ mantal Ingborgbo n:o 1, som till följd deraf skilts från Tierps länsmansdistrikt, Örbyhus fögderi och Uppsala läns norra domsaga. Det i senast afgifna femårsberättelse omnämnda Rörenstorpet, om hvars öfverflyttning i sammanhang med sistnämnda hemman väckts fråga, har upplysts ej finnas upptaget i jordeboken och har på grund häraf ej blifvit af Kungl. Maj:t i dess sistnämnda nådiga bref omnämndt.

Hemmanet Ingborgbo är beläget utom *länets gränser*, och dess öfverflyttning har sålunda ej haft något inflytande i afseende å dessa. Deremot har någon förändring i desamma inträdt genom öfverflyttningen af hemmanen Äs n:is 1—3.

Länets areal, som, på sätt i senaste femårsberättelsen angafs, då uppgick till 49·298 (gamla) kvadratmil, har genom ofvannämnda öfverflyttningar nedgått till 56·015 kvadrattymil, hvaraf 5·084 kvadrattymil utgöras af vatten.

Redan i senaste femårsberättelsen har omnämnts, att från och med 1886 års ingång *öfverflyttats* torpet Fagerskogen från Enköpings stad till Vårfrukyrka socken och Åsunda härad, lägenheterna Herrymmingen n:o 1 och Vargmossen n:o 1 från Giresta till Nysätra socken och torpet Sätra n:o 1 från Håbo-Tible socken och Håbo härad till Bro socken och härad samt att från och med 1887 års ingång öfverflyttats dels byarne Stads- och Ytter-Gånsta n:is 1—11, Klista n:is 1—3 och Nynäs n:o 1 från Boglösa socken och Trögds härad samt hemmanet Ål n:o 1 från Långtora socken af Lagunda härad, alla till Vårfrukyrka socken och Åsunda härad, dels ock till hemmanet Rickeberga n:o 2 hörande utjord i Engeberga om $\frac{1}{23}$ mantal från Björklinge socken och Norunda härad till Skuttunge socken och Bälunge härad.

Vidare har Kungl. Maj:t genom särskilda nådiga bref förordnat: den 4 februari 1887 om öfverförande vid 1888 års ingång i kyrkligt och kommunalt afseende äfvensom i jordeboken från

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-35.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	3.
Tab. A. Folkmängdens tillväxt i Uppsala län åren 1886-1890.....	3.
Tab. B. Gångse sjukdomar inom Uppsala län åren 1886-1890.....	4.
Tab. C. Folkmängdstätheten samt antalet af de från mantalspenningar befriade inom Uppsala läns särskilda fögderier år 1890.....	5.
3. Näringar.....	10.
Tab. D. Egoviddens fördelning åren 1885-1890.....	10.
Tab. E. Den odlade egoviddens användning åren 1886-1890.....	10.
Tab. F. Utsädesbelopp åren 1886-1890.....	11.
Tab. G. Skördebelopp åren 1886-1890 (utan afdrag af utsädet).....	11.
Tab. H. Antal underhållna kreatur m. m. vid slutet af åren 1886-1890.....	12.
Tab. I. Löner och dagsverkspris i Uppsala län åren 1886-1890.....	14.
Tab. K. Bränvinstillverkningen i Uppsala län åren 1886-1890.....	22.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	22.
5. Kameralförhållanden.....	25.
Tab. L. Afslutade hemmansklyfningar i Uppsala län åren 1886-1890	25.
6. Politi.....	26.
Tab. M. Å Uppsala länsfängelse förvarade fångar åren 1886-1890....	28.
Tab. N. Försäljning m. m. af bränvin inom Uppsala län försäljningsåren 1885-1890.....	29.
Tab. O. Upplands enskilda banks och Mälareprovinsernas enskilda banks verksamhet i Uppsala län åren 1886-1890.....	30.
Tab. P. Hästförsäkringsinrättningarnes verksamhet, i Uppsala län åren 1886-1890.....	31.
Tab. Q. Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning åren 1886-1890.....	32.
Tab. R. Antalet patienter å Akademiska sjukhuset, länslasarettet och kurhuset åren 1886-1890.....	32.
Tabellbilagor	36-57.
Tab. 1. Folkmängden i Uppsala län åren 1886-1890.....	36.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Uppsala län åren 1886-1890....	37.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Uppsala län år 1890.....	38.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Uppsala län år 1890.....	39.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Uppsala län år 1890.....	41.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersatar, i Uppsala län år 1890.....	42.
Tab. 7. Brandförsäkringsinrättningarnes verksamhet, i Uppsala län åren 1886-1890.....	42.
Tab. 8. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Uppsala län år 1890.....	43.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 7.

ÅREN

1886—1890.

UPPSALA LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Genom nådigt bref den 10 augusti 1887 har förordnats om *öfverförande* i jordeboken från och med 1888 års ingång af $2\frac{3}{4}$ mantal Äs n:is 1, 2 och 3 från Långtora socken och Lagunda härad af detta län till Hernevi socken och Torstuna härad af Vestmanlands län samt i följd häraf dess skiljande från Lagunda härads länsmansdistrikt, detta läns mellersta fögderi, Lagunda tingslag och Uppsala läns mellersta domsaga.

Till Öster-Våla socken af Vestmanlands län har genom kungl. brefvet den 17 maj 1889 från och med 1890 års ingång öfverförts $\frac{1}{2}$ mantal Ingborgbo n:o 1, som till följd deraf skilts från Tierps länsmansdistrikt, Örbyhus fögderi och Uppsala läns norra domsaga. Det i senast afgifna femårsberättelse omnämnda Rörenstorpet, om hvars öfverflyttning i sammanhang med sistnämnda hemman väckts fråga, har upplysts ej finnas upptaget i jordeboken och har på grund häraf ej blifvit af Kungl. Maj:t i dess sistnämnda nådiga bref omnämndt.

Hemmanet Ingborgbo är beläget utom *länets gränser*, och dess öfverflyttning har sålunda ej haft något inflytande i afseende å dessa. Deremot har någon förändring i desamma inträdt genom öfverflyttningen af hemmanen Äs n:is 1—3.

Länets areal, som, på sätt i senaste femårsberättelsen angafs, då uppgick till 49·298 (gamla) kvadratmil, har genom ofvan nämnda öfverflyttningar nedgått till 56·015 kvadrattymil, hvaraf 5·084 kvadrattymil utgöras af vatten.

Redan i senaste femårsberättelsen har omnämnts, att från och med 1886 års ingång *öfverflyttats* torpet Fagerskogen från Enköpings stad till Vårfrukyrka socken och Åsunda härad, lägenheterna Herrymmingen n:o 1 och Vargmossen n:o 1 från Giresta till Nysätra socken och torpet Sätra n:o 1 från Håbo-Tible socken och Håbo härad till Bro socken och härad samt att från och med 1887 års ingång öfverflyttats dels byarne Stads- och Ytter-Gånsta n:is 1—11, Klista n:is 1—3 och Nynäs n:o 1 från Boglösa socken och Trögds härad samt hemmanet Ål n:o 1 från Långtora socken af Lagunda härad, alla till Vårfrukyrka socken och Åsunda härad, dels ock till hemmanet Rickeberga n:o 2 hörande utjord i Engeberga om $\frac{1}{23}$ mantal från Björklinge socken och Norunda härad till Skuttunge socken och Bälunge härad.

Vidare har Kungl. Maj:t genom särskilda nådiga bref förordnat: den 4 februari 1887 om öfverförande vid 1888 års ingång i kyrkligt och kommunalt afseende äfvensom i jordeboken från

Tillinge till Sparrsätra socken af 1 mantal Torgesta n:o 1, som i jordeboken öfver Sparrsätra skulle upptagas under n:o 2;

den 14 december 1888 om öfverförande vid 1890 års ingång i kommunalt hänseende och i jordeboken af ängen Grufmossen n:o 1 från Dannemora till Films socken;

den 15 februari 1889 om öfverförande vid 1890 års ingång i kyrkligt och kommunalt hänseende och i jordeboken från Bälinge till Åkerby socken af hemmanen Uggelsta n:is 1 och 2, hvilka dervid betecknats Uggelsta n:o 1 med n:o 3 och Uggelsta n:o 2 med n:o 4;

den 22 i samma månad och år om öfverförande vid 1890 års ingång i kommunalt hänseende och i jordeboken af hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal n:o 1 Blacksta utjord från Alunda till Ekeby socken;

den 15 mars samma år om öfverförande vid 1890 års ingång i jordeboken från Tierps till Söderfors socken af hemmanen Brusbo n:o 1 och Grimsarbo n:is 1 och 2, hvilka båda sistnämnda dervid betecknats, Brusbo n:o 1 med n:o 2 och Brusbo n:o 2 med n:o 3;

samma dag om öfverförande vid 1890 års ingång i jordeboken af 2 mantal Ekeby n:is 1 och 2 samt $1\frac{7}{8}$ mantal Värsta n:is 1 och 2, de förra från Långtora och de senare från Biskopskulla socken, till Herkeberga socken samt till följd häraf deras förläggande från Lagunda härad, samma härads länsmansdistrikt, Uppsala läns mellersta fögderi, Lagunda tingslag och Uppsala läns mellersta domsaga till Trögds härad, detta härads öfre länsmansdistrikt, Uppsala läns södra fögderi, Trögds tingslag och Uppsala läns södra domsaga;

den 29 i samma månad och år om öfverförande vid 1890 års ingång dels från Lena till Tensta socken i kyrkligt och kommunalt hänseende af hemmanen n:o 1 Bockbol, n:is 1 och 2 Knifsta och n:o 1 Kungstomt jemte lägenheterna Knifsta och Slubol samt jemväl i jordeboken till Tensta socken hemmanet Bockbol från Dannemora socken och öfriga nyssnämnda hemman jemte lägenheten Knifsta från Lena socken, dels ock från Tensta till Lena socken såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken af säteriet n:o 1 Salsta och hemmanet n:o 1 Norrgrind;

den 24 maj samma år om öfverförande vid 1890 års ingång af hemmanen Vreta n:is 1 och 3 om 3 mantal från Dalby socken och Hagunda härad till Uppsala-Näs socken och Ulleråkers härad, samt i följd deraf deras förläggande från Hagunda härads länsmansdistrikt och Hagunda tingslag till Ulleråkers härads länsmansdistrikt och Ulleråkers tingslag;

den 13 september samma år om öfverförande vid 1890 års ingång af hemmanen Stor-Vreta n:is 1—4 om tillhoppa 4 mantal i jordeboken från Lena socken och Rasbo härad till Erentuna socken och Norunda härad samt i följd deraf deras förläggande från Rasbo härads länsmansdistrikt, Uppsala läns mellersta fögderi, Rasbo tingslag och Uppsala läns mellersta domsaga till Norunda härads länsmansdistrikt, Örbyhus fögderi samt Uppsala läns norra domsaga och dess tingslag.

I afseende å länets *eklesiastika indelning* är under femårsperioden allenast att anmärka, att genom nådigt bref den 28 februari 1890 Vänge och Läby församlingar, hvilkas kyrkor blifvit sammanbygda, förklarats hädanefter skola utgöra en enda församling.

Sedan kronofogden i länets tredje fögderi G. Svensson och häradskrifvaren i andra fögderiet F. Appelqvist aflidit, den förré

den 13 juni 1888 och den senare den 2 september 1889, så har den i senaste femårsberättelsen omförmälda, genom kungl. brefvet den 24 november 1882 förordnade sammanslagning af dessa båda *fögderier* trädt i verkställighet. Enligt samma kungl. bref benämnas numera länets fögderier: första fögderiet Uppsala läns södra fögderi, andra och tredje fögderierna Uppsala läns mellersta fögderi, fjerde fögderiet Örbyhus fögderi och femte fögderiet Olands fögderi.

I Enköping har stadens beslutanderätt i kommunens gemensamma angelägenheter, hvilken intill den 16 mars 1887 utöfvats vid allmän rådstuga af stadens samtliga röstberättigade invånare, nämnda dag, sedan invånareantalet öfverstigit 3,000, uppdragits åt *stadsfullmäktige*, hvilkas antal utgöra 21.

Under periodens första år väcktes af åtskilliga för saken intresserade personer fråga derom, att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla till efterrättelse inom ett område vid Tierps jernvägsstation, hvars gränser funnes närmare angifna å ett af förste landtmätaren Gustaf Jonzon år 1886 gjordt utdrag af laga skifteskartorna öfver Åskarby och Bäggeby byar. I anledning häraf höll Konungens Befallningshafvande den 8 juli 1887 sammanträde med å nämnda område bosatta personer samt vederbörande hemmansegare, hvilka dervid i allmänhet uttalade sig för önskvärdheten af det väckta förslagets genomförande samt öfverenskommo om vissa grunder derför. Genom resolution den 31 december 1887 förordnade Konungens Befallningshafvande, att ordningsstadgan för rikets städer af den 24 mars 1868 samt byggnads- och brandstadgarne för rikets städer af den 8 maj 1874 skulle i tillämpliga delar gälla för *Tierps stationsområde* inom ofvan angifna gränser. Sedan denna resolution blifvit understäld Kungl. Maj:ts pröfning, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 3 augusti 1888 dels gillat Konungens Befallningshafvandes beslut i frågan, dels ock förordnat vissa hufvudgrunder att gälla för bringande till verkställighet af ofvan omförmälda författningar. De stadgar för stationssamhället, som med anledning häraf borde utfärdas, voro ännu vid periodens slut under pröfning.

I *militäriskt* afseende är länet fortfarande indeladt på Kungl. Upplands regemente med 957 rotar, på Kungl. Lifregementets dragonkår med 279 rusthåll samt på Roslags fjerde båtsmanskompani med 61 rotar. I följd af kungl. kungörelsen angående båtsmanshållets sättande på vakans den 13 juli 1887 hafva af sistnämnda rotar under åren 1887—1890 blifvit vakanssatta 13, hvarjemte 1 rote vid sistnämnda års utgång var tillfälligt vakant, så att effektiv rotering då utgjordes af allenast 47 rotar.

Genom kungl. förordningen angående rikets indelning i områden för värnpligtiges inskrifning m. m. den 16 juli 1886 har länet jemte Stockholms län tilldelats Upplands regementets inskrifningsområde, som fördelats i två bataljonsområden, det norra och det södra. I det förra, som delats i fyra kompaniområden, »Lifkompaniområdet» samt »Rasbo», »Olands» och »Uppsala» kompaniområden, ingå Örbyhus och Olands fögderier samt en del af Mellersta fögderiet jemte Uppsala stad, i det senare, som jemväl utgör fyra kompaniområden, »Hundra härads» (som i sin helhet faller inom Stockholms län), »Sigtuna», »Hagunda» och »Enköpings», ingår återstående delen af Mellersta fögderiet samt Södra fögderiet och Enköpings stad.

Af *arbeten*, som närmare beröra länet, hafva under perioden utkommit, utom Hushållningssällskapets handlingar och Forn-

minnesföreningens tidskrift, år 1889 en karta öfver Uppsala af L. F. Wählberg samt år 1890 en adresskalender för Uppsala stad.

I afseende å länets *klimatiska förhållanden* under femårsperioden hänvisas till nedanstående på Uppsala meteorologiska observatoriums bulletiner grundade siffror:

År.	Medeltemperatur (grader Celsius).					Nederbörd (i millimeter).				
	Vinter.	Vår.	Som-mar.	Höst.	Hela året.	Vinter.	Vår.	Som-mar.	Höst.	Hela året.
1886	-3.88	+3.49	+15.15	+6.61	+5.34	66.67	102.48	146.49	96.88	412.52
1887	-1.97	+4.43	+14.96	+4.23	+5.41	90.66	53.19	202.73	100.36	446.94
1888	-6.66	-1.42	+13.56	+3.84	+2.33	112.65	93.20	201.60	146.60	554.05
1889	-3.21	+3.16	+15.61	+5.99	+5.37	102.26	65.92	237.12	130.04	535.33
1890	-1.47	+5.34	+14.31	+5.51	+5.92	86.59	253.13	255.15	170.96	765.83
1836										
-85	-4.23	+2.84	+15.35	+4.98	+4.79	95.66	97.74	187.79	166.29	547.48

Det synes här af, att under femårsperioden temperaturen i medeltal för år varit ej obetydligt högre än den normala, med undantag af år 1888, som under alla årstiderna utmärker sig för en ovanligt låg temperatur. Värmeöfverskottet under de fyra öfriga åren faller på den kallare årstiden. Sommarmånaderna hafva, med undantag af år 1889, varit kallare än normalt. Nederbörden var under år 1886 ovanligt liten och har sedan år från år stigit, så att sista året, 1890, var ovanligt regnigt. Sommarmånaderna voro alla de fyra sista åren regniga, men af vårarne är det blott 1890 års, som haft något egentligt öfverskott på nederbörd, i det att denna då uppgick till mer än två och en half gång den normala. 1890 var ock för landtmannen ett synnerligen godt år.

2. Invånare.

Tabell 1 utvisar, att länets *folkmängd* vid periodens utgång den 31 december 1890 utgjorde enligt mantalslängderna 120,836 personer. Samma längder utvisade vid 1885 års utgång ett invånarantal af 116,953 personer. Folkmängden har sålunda, enligt dessa längder, under perioden ökat med 3,883 personer. Husförhörslängderna, som vid periodens ingång upptogo länets invånare till ett antal af 116,406 personer och sålunda 547 personer under hvad mantalslängderna angåvo, utvisade vid 1890 års utgång ett invånarantal af 121,091 personer, hvilket med 255 personer öfverstiger det af mantalslängderna angifna.

Folkökningen under perioden har sålunda varit enligt mantalslängderna, på sätt ofvan angifvits, 3,883 personer eller 3.32 procent af folkmängden vid periodens början samt enligt husförhörslängderna 4,685 personer eller 4.02 procent af folkmängden vid periodens början. Denna ökning faller uteslutande på periodens tre första år. Åren 1889 och 1890 utvisa ett nedgående, det förra med 31 personer enligt mantalslängderna och 45 personer enligt husförhörslängderna samt det senare med 484 personer enligt mantalslängderna och 212 personer enligt husförhörslängderna.

En jämförelse med föregående femårsperioder visar, att folkökningen under denna period varit mindre än under såväl perioden 1876—1880, då densamma utgjorde 8 å 6.4 %, som under perioden 1881—1885, då densamma utgjorde 4.6 å 4.9 %. Länets landsbygd och dess städer ställa sig emellertid i detta afseende betydligt olika. Under perioden 1876—1880 utgjorde folkökningen å landet omkring 3.5 %, men i städerna ej långt från 24 %.

Under nästföljande period ökades folkmängden å landsbygden med 0.5 %, men i staden Uppsala med 28.9 % samt i staden Enköping med 14.7 %. Under nu ifrågasvarande period har befolkningen å landsbygden ökat med omkring 2.5 %, men i städerna med, i Uppsala omkring 6 % och i Enköping omkring 13 %. Ökningen i Enköping faller så godt som helt och hållet på de tre första åren under perioden. Af dessa siffror torde kunna slutas, att den under de två föregående perioderna pågående tillströmningen till länets städer under denna period betydligt minskats och slutligen under periodens sista år så godt som upphört, detta synnerligen hvad angår staden Uppsala, der öfverskottet af inflyttade, som under nästföregående period uppgick till ej mindre än 3,246 personer, under denna femårsperiod belöpt sig till allenast 437 personer. Uppsalas folkmängd, som ännu år 1886 visade en ökning från föregående år med 753 personer, minskades år 1890 med 335 personer. Folkmängden i Enköping, som under åren 1886, 1887 och 1888 ökades med sammanlagt 345 personer, ökades under år 1889 med allenast 17 personer och år 1890 med 7 personer.

Nedanstående *tabell A* utvisar *den årliga tillväxten eller minskningen af länets folkmängd* äfvensom förhållandet mellan länet och riket såväl i afseende å folkmängdstillväxten som dödlighetsprocenten. Efter hvad ofvan anförts angående befolkningsförhållandena i städerna Uppsala och Enköping, torde kunna antagas, att den alltmåra ofördelaktiga ställning, länet intagit under perioden, berott helt och hållet på nämnda förhållanden, särdeles inom Uppsala. Likasom den starka tillväxten i denna

Tab. A.

Folkmängdens tillväxt i Uppsala län åren 1886—1890.

År.	Folkmängd vid årets början, enligt husförhörslängderna.	Ingångna äkten-skap.	Lefvande födde.		Döde.	Dödlighetsprocenten		Flere födde än döde.	Flere inflyttade än utflyttade.	Flere utflyttade än inflyttade.	Folkmängd vid årets slut, enligt husförhörslängderna.	Tillväxt eller minskning.		Tillväxt inom riket i % af folkmängden.
			Äkta.	Oäkta.		inom länet.	inom riket.					Antal.	I % af länets be-folkning.	
1886.....	116,406	834	3,122	383	2,054	1.75	1.66	1,451	837	—	118,694	+2,288	+ 1.97	+ 0.74
1887.....	118,694	796	3,146	412	2,061	1.73	1.61	1,497	—	107	120,084	+1,390	+ 1.17	+ 0.38
1888.....	120,084	807	3,099	364	1,991	1.65	1.60	1,472	—	208	121,348	+1,264	+ 1.05	+ 0.28
1889.....	121,348	832	2,986	394	2,165	1.78	1.60	1,215	—	1,260	121,303	— 45	- 0.04	+ 0.55
1890.....	121,303	841	2,983	348	2,323	1.92	1.71	1,008	—	1,220	121,091	— 212	- 0.17	+ 0.22

stads folkmängd under föregående perioder tydligen ej berodde på inflyttning allenast från länets landsbygd, så kommer ej heller den nu tydligen pågående utflyttningen i dess helhet denna landsbygd till godo. Folkmängdstillväxten på landsbygden torde vara temligen konstant.

Dödligheten uppgick under femårsperioden till 1.77 % eller något mindre än föregående qvinquennium, då den utgjorde 1.96 %. Ännu lägre hade mortaliteten utan tvifvel varit, om icke den stora influensaepidemien, som äfven inom detta län spreds under december 1889—mars 1890, hade orsakat ganska talrika dödsfall under sagda tid.

Af de i tabell A och motsvarande tabell i föregående femårsberättelse intagna siffror framgår, att dödligheten år 1888 var lägre än under något annat af de tio sista åren. Den högsta mortaliteten åter faller för perioden inom år 1890, men uppnådde då icke de höga siffror (2.11 och 2.03 %), som utmärkte åren 1881 och 1882.

De trakter af länet, som under perioden haft den största dödligheten voro Enköpings stad, der densamma år 1889 uppgick till 2.38 % och 1890 ända till 2.74 %, hvilket förhållande torde till en stor del hafva berott på influensan; åtminstone voro dödsfallen af andedräftsorganens sjukdomar då ovanligt många. Inom Uppsala provinsialläkaredistrikt (mellersta delen af länet) voro dödsfallen af skarlakansfeber rätt talrika under år 1890 och mortalitetsprocenten för detta år uppgick till 2.04 %. Inom Tierps nordligare distrikt framkallades år 1889 många dödsfall af skarlakansfeber, difteri och strypsjuka, hvarigenom dödsprocenten stegrades till 2.06 %. Såväl år 1889 som isynnerhet år 1890 antecknades derstädes flere dödsfall, orsakade af epidemisk hjernfeber.

Af våldsamma orsaker afledo 53 personer år 1886, 51 år 1887, 49 år 1888, 54 år 1889 och 55 år 1890. Själfmordens antal uppgick till 15 år 1886, 17 år 1887, 13 år 1888, 11 år 1889 och 15 år 1890. Missbruk af rusdrycker framkallade dödlig följd år 1886 i 5 fall, år 1887 i 1, år 1888 i 4, år 1889 i 3 och år 1890 i 1 fall.

Antalet i farsoter aflidne har enligt Statistiska Centralbyråns redogörelser uppgått till följande:

År.	Antal å länets landsbygd.	I % af de inom länets landsbygd aflidne.	% för rikets landsbygd.	Antal i länets städer.	I % af de i länets städer aflidne.	% för rikets städer.
1886.....	164	10.44	12.03	108	22.31	21.95
1887.....	134	8.43	10.82	109	23.11	23.23
1888.....	109	7.04	8.66	74	16.66	18.31
1889.....	173	10.32	8.42	110	22.54	19.68
1890.....	312	17.63	11.25	180	32.55	23.10

Ofvanstående öfersigt utvisar ett, hvad landsbygden beträffar, gynsamare förhållande under denna än nästföregående femårsperiod och delvis äfven ett något bättre förhållande i detta län än å landsbygden inom hela riket. Samma gynsamma om-döme gäller äfven städerna för åren 1886—1888, men under de begge sista åren 1889—1890 växer antalet af i farsoter döde icke obetydligt på grund af i Uppsala gångse skarlakansfeber och kikhosta.

För att lemna en ungefärlig överblick öfver de *viktigare sjukdomarnes spridning* har efterföljande *tabell B* uppgjorts med ledning af Medicinalstyrelsens eller vederbörande läkares årsberättelser. Af lätt insedda skäl kunna siffrorna ej stämma öfverens med Statistiska Centralbyråns.

Af öfersigten framgår, att mässling förekommit under alla 5 åren; epidemisk karakter antog sjukdomen år 1887 i Uppsala stad och år 1888 i södra delen af länets landsbygd.

Skarlakansfeber uppträdde med spridda fall öfverallt under alla åren, men allmänt år 1887 i Tible läkaredistrikt. I slutet af år 1889 och början af år 1890 förekommo talrika fall öfverallt inom länet.

Tyfoidfieber förekom temligen jemnt i alla länsdelar, utan att någon betydligare frekvens egt rum.

Tabell B.

Gångse sjukdomar inom Uppsala län åren 1886—1890.

	År 1886.		År 1887.		År 1888.		År 1889.		År 1890.		Summa.	
	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.
Mässling.....	78	4	1,369	59	221	7	186	8	12	1	1,866	79
Skarlakansfeber.....	148	17	49	6	144	19	358	48	828	96	1,527	186
Tyfoidfieber.....	305	28	190	17	153	13	191	19	128	14	967	91
Barnsängsfeber.....	11	5	8	5	7	5	7	4	5	2	38	21
Epidemisk hjernfeber.....	—	—	—	—	2	1	10	8	25	23	37	32
Kikhosta.....	458	15	17	—	90	2	208	14	745	35	1,518	66
Påsejuka.....	35	—	16	—	45	—	87	—	40	—	223	—
Frossa.....	135	—	101	—	120	—	93	—	91	—	540	—
Difteri.....	133	24	130	22	45	5	104	40	97	34	509	125
Strypsjuka.....	6	2	4	2	16	9	33	22	22	19	81	54
Lung- och lungsäcksinflammation.....	615	75	643	96	549	78	463	89	562	98	2,832	436
Influensa, katarr i luftvägarne.....	2,453	12	1,485	16	1,398	15	3,929	18	5,226	27	14,491	88
Diarré, tarmkatarr, inhemsk kolera m. m.....	1,192	64	1,060	48	786	40	1,370	60	1,024	42	5,432	254
Summa	5,569	246	5,072	271	3,576	194	7,039	330	8,805	391	30,061	1,432

Epidemisk hjernfeber observerades åren 1889—1890 inom ett jemförelsevis litet område i Tierps socken.

Kikhosta förspordes talrikt åren 1886 och 1890, förnämligast inom Uppsala stad.

Difteri och strypsjuka visade sig alla åren, men utan någon allmännare spridning.

Af största betydelse var den häftiga influensaepidemi, som, kommande från Stockholmstrakten, i början af december 1889 hastigt spred sig öfver hela länet och framkallade ett antal sjukdomsfall, som uppskattats till 50- å 60,000. På de flesta ställen hade sjukdomen upphört vid utgången af mars månad 1890.

Folkmängdstätheten inom länets särskilda fögderier framgår af tabell C, som jemväl fögderivis utvisar antalet af de från mantalspenningar befriade. I afseende å folkmängdstätheten har ordningsföljden emellan fögderierna förändrats så till vida, som Örbyhus fögderi nu är det tätast befolkade, i stället för Södra fögderiet. Samtidigt företer sistnämnda fögderi, som under tre föregående perioder utvisat den lägsta procenten af från mantalspenningar befriade, högre procenttal i detta afseende än Olands fögderi. På sätt framgår af efterföljande tabell, utvisande förhållandet under de särskilda åren af femårsperioden emellan folkökningen och tillökningen i antal af de från mantalspenningar befriade, är sistnämnda kategori af länets invånare något större under denna period än under närmast föregående, eller 46·40 % mot 45·66 %. Medeltalet af från mantalspenningar befriade under de fyra sista femårsperioderna har varit 46·30 % af invånarantalet och från detta medeltal afviker denna period blott obetydligt eller med + 0·10 %.

År.	Folkmängdens tillväxt eller minskning inom länet enligt mantalslängderna.		Tillökning eller minskning af de från mantalspenningar befriade.	
	Antal.	I % af folkmängden vid periodens början.	Antal.	I % af de vid periodens början befriade.
1886.....	+ 1,248	+ 1·07	+ 820	+ 1·60
1887.....	+ 1,758	+ 1·50	+ 1,162	+ 2·27
1888.....	+ 1,392	+ 1·19	+ 890	+ 1·74
1889.....	— 31	— 0·03	+ 143	+ 0·28
1890.....	— 484	— 0·41	— 209	— 0·41
1886—1890	+ 3,883	+ 3·32	+ 2,806	+ 5·48

Till utrikes orter hafva från länet utflyttat 171 personer år 1886, 265 personer år 1887, 321 personer år 1888, 237 personer år 1889 och 121 personer år 1890, af dessa hafva utflyttat till Nordamerikas Förenta Stater 143 personer år 1886, 241 personer år 1887, 304 personer år 1888, 161 personer år 1889 och 111 personer år 1890. I afseende å emigrationen intar länet alltjemt ett af de lägsta rummen bland rikets län. En jemförelse med föregående femårsperioder visar, att emigrationen under denna period fortgått ungefär såsom under åren 1881—1885, hvilken period visar en höjning i jemförelse med de två föregående. Att märka är jemväl, att af de till Nordamerikas Förenta Stater utflyttade ej mindre än 405 personer voro från staden Uppsala.

Från utrikes orter hafva till länet inflyttat år 1886 29 personer, hvaraf 4 från Norge, 1 från Danmark, 7 från Finland och Ryssland, 2 från Tyska riket och 15 från Nordamerika; år 1887 21 personer, hvaraf 3 från Finland och Ryssland och 16 från Amerika; år 1888 22 personer, hvaraf 15 från Amerika, 1 från Norge, 2 från Danmark och 2 från Tyska riket; år 1889 19 personer, hvaraf 9 från Amerika, 1 från Norge, 7 från Finland och Ryssland och 1 från Tyska riket; samt år 1890 36 personer, hvaraf 33 från Amerika, 1 från Finland och 2 från Tyska riket.

I och för kännedomen om de *skismatiska rörelserna* inom länet har Konungens Befallningshafvande haft tillgång till de af presterskapet till det innevarande år i erkestiftet hållna prestmöte afgifna berättelser, hvilka af vederbörande benäget ställts till Konungens Befallningshafvandes förfogande. Af dessa berättelser synes framgå, att nämnda rörelser ej under perioden utbredt sig i samma omfattning som under föregående perioder. Den sekt, som synes, särdeles å landsbygden, hafva vunnit något ökad iusteg, är baptismen. Dock har äfven denna på sina ställen, synnerligen i södra delen af länet, gått tillbaka. I allmänhet torde kunna sägas, att den lifliga andliga rörelse, som utmärkt de båda föregående femårsperioderna, vid början af denna kulminerat och efterföljts af en viss trötthet, hvars följd varit antingen indifferentism eller återgång till statskyrkan. Största antalet baptister är till finnandes inom städerna Uppsala och Enköping samt Alunda, Vestlands, Tierps, Elfkarleby, Vendels och Vårfrukyrka socknar. De hafva ingenstädes bildat särskilda af staten erkända församlingar och hafva ej ens allmänt utträdt ur statskyrkan. Emellertid hafva de inom de flesta af nämnda kommuner egna gudstjenstlokaler samt afhålla sig i regeln från

Tab. C. *Folkmängdstätheten samt antalet af de från mantalspenningar befriade inom Uppsala läns särskilda fögderier år 1890.*

F ö g d e r i .	Egoviiden enligt Ekonomiska Kartverket. Hektar.		Folkmängden enligt mantalslängderna.						Befriade från mantalspenningar.		
	All mark.	Duglig mark.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	I % af länets folkmängd å landsbygden.	Antal personer på kvadratnymilen		Antal.	I % af folkmängden inom fögderiet.	
						af all mark.	af duglig mark.				
Södra.....	127,091	97,398	11,197	11,774	22,971	23·90	1,807	2,359	4·24	10,444	45·47
Mellersta.....	147,994	143,602	12,020	12,513	24,533	25·53	1,658	1,708	5·85	11,480	46·79
Örbyhus.....	153,781	143,817	13,751	14,101	27,852	28·98	1,811	1,937	5·16	13,526	48·56
Olands.....	131,280	123,769	10,092	10,662	20,754	21·59	1,581	1,677	5·96	9,297	44·80
Länets landsbygd	560,146	508,586	47,060	49,050	96,110	100·00	1,715	1,920	5·30	44,747	46·40

deltagande i statskyrkans församlingslif, likasom de vägra att låta sina barn döpas. Metodismen har ej samma utbredning. Dock förekomma metodister spridda öfver nästan hela länet. De hafva i allmänhet utträdt ur statskyrkan. Den af dem i Uppsala bildade, redan i förra femårsberättelsen omförmälda S:t Johannes metodistepiskopalförsamling eger fortfarande bestånd. Den har under perioden ej vunnit anslutning i samma mån som under föregående perioder, men har möjligen gått framåt uti inre sammanslutning och fasthet. Antalet af baptister och metodister i Uppsala angifves i nedanstående öfversigt:

	Metodister.	Baptister.
1875 års slut.....	170	100
1880 „ „	360	204
1885 „ „	566	336
1890 „ „	634	384

Af andra sekter finnas inom länet några få adventister, anhängare af en för flere år sedan härstädes uppträdande adventistpredikant Lee, samt några så kallade helgeaner.

Inom Uppsala samhälle hafva till katolicismen öfvergått: 5 personer (2 män och 3 qvinnor) år 1886, 2 män år 1887 och 8 personer (1 man och 7 qvinnor) år 1889.

Den frikyrkliga rörelsen (anhängare af Waldenström, Ekman m. fl.) har äfven under perioden något mattats. Likasom länets södra och norra delar i så många andra afseenden äro hvarandra olika, så hafva de jemväl med hänsyn till den separatistiska och frikyrkliga rörelsen intagit betydligt olika ställning. Denna rörelse har aldrig inom länets södra del (södra fögderiet samt den del af mellersta fögderiet, som ligger söder om Uppsala) haft samma intensitet som i den norra (Olands och Örbyhus fögderier samt den del af mellersta fögderiet, som ligger norr om Uppsala). Också har denna rörelse inom en stor del församlingar i den södra länsdelen nästan alldeles dött bort. Inom stora sträckor af denna länsdel finnas numera alls inga separatister och så godt som ingen annan andlig lekmanarörelse än den, som representeras af en del missionsförbund, hvilka dock på det hela taget kunna sägas stå i samverkan med statskyrkan. Inom länets norra del åter är den separatistiska och frikyrkliga rörelsen ännu på sina ställen mycket liflig. På länets landsbygd finnas 43 bönehus, hvaraf ej mindre än 38 inom länets norra del. Af de 5 inom länets södra del belägna tillhöra åtminstone ett par ofvan omförmälda missionsförbund. I Uppsala hafva baptisterna och metodisterna hvar sin kyrka samt de frikyrkliga ett bönehus. I Enköping finnas likaledes tre enskilda gudstjenstlokaler. Sammanlagda antalet dylika lokaler inom länet utgör sålunda 49.

Den i senaste femårsberättelse omförmälda *Frälsningsarmén*, som fortfarande verkar inom länet, kan, så vidt Konungens Befallningshafvande har sig bekant, icke i bekännelseafseende anses såsom en särskild sekt, men dess bisarra gudstjenstform utmärker den dock såsom sådan. Armén har egna lokaler i Uppsala, Alunda och Tierp. I södra delen af länet synes dess verksamhet vara inskränkt till några få socknar omkring Enköpings stad. Bland den bofasta befolkningen å länets landsbygd anses armén ej hafva att påräkna annan tillslutning än den, som betingas af den öfvergående nyfikenheten.

Inom Elfkarleby socken har under perioden vid Skutskärs sågverk bildats en *utilistförening*, hvilken vid 1890 års utgång räknade omkring 100 medlemmar.

På det religiösa området i öfrigt äro att märka de så kallade nattvardsföreningarna, hvilkas medlemmar samlas till gemensam så kallad brödbrytelse och dervid emottaga nattvarden ur lekmäns händer. Dessa föreningar förekomma ej blott bland separatisterna, utan äfven bland de frireligiöse, och finnas inom de flesta socknar i norra delen af länet. En del personer låta jemväl lekmän döpa sina barn. I presterskapets ofvan omförmälda berättelser uppgifves för öfrigt nästan enstämmigt, att den allmänna gudstjensten allt mindre talrikt besökes samt att de så kallade nådemedlen allt mindre allmänt brukas. Jemväl klagas öfver en synnerligen hos den uppväxande ungdomen mångenstädes framträdande ligkiltighet för all religion. Utom ofvan omförmälda oregelbundenheter i afseende å dopet anmärkes en växande obehägenhet hos barnafäder att till dopet tillkalla faddrar.

I afseende å *bruk och missbruk af starka drycker* under femårsperioden hänvisas till dels följande uppgifter å de kvantiteter spritvaror, som från Uppsala bränvinsbolag och Enköpings spritvarubolag försålt:

År.	Uppsala bränvinsbolag.	Enköpings spritvarubolag.
1885—1886.....	598,436 liter	255,729 liter
1886—1887.....	548,357 „	232,917 „
1887—1888.....	532,192 „	223,512 „
1888—1889.....	483,728 „	185,559 „
1889—1890.....	486,570 „	178,073 „

dels nedanstående tabell öfver antalet af de för fylleri sakfælde inom länet, jemfördt med antalet för fylleri sakfælde inom hela riket under de senaste fem åren, för hvilka officiella uppgifter i sådant afseende meddelats:

År.	Sakfælde för fylleri.		Folkmängden.		En sakföld på nedanstående antal invånare.	
	Uppsala län.	Hela riket.	Uppsala län.	Hela riket.	Uppsala län.	Hela riket.
1885.....	397	18,307	116,406	4,682,769	293	255
1886.....	346	20,095	118,694	4,717,189	343	234
1887.....	500	21,113	120,084	4,734,901	240	224
1888.....	501	21,082	121,348	4,748,257	242	225
1889.....	505	22,904	121,303	4,774,409	240	208

Antalet af Uppsala bränvinsbolag under nästföregående period försålda liter spirituosa uppgick i medeltal årligen till 743,119. Medeltalet af ofvan för samma bolag anförda siffror utgör 529,857, utvisande i jemförelse med föregående period, en minskning med ej mindre än 213,262 liter. Fylleriförseelsernas antal hafva varit i medeltal årligen 450 under denna period, mot 498 under perioden 1880—1884 samt 469 under perioden 1875—1879. Den nu ifrågavarande perioden utvisar sålunda en ej obetydlig minskning i antalet af dessa förseelser. Länet står emellertid fortfarande i detta afseende sämre än riket i dess helhet. Emellertid torde, på sätt redan i föregående femårsberättelse anmärkts, antalet af beifrade fylleriförseelser ej kunna anses såsom någon fullt tillförlitlig exponent på missbruket af starka drycker. Oafsedt att antalet åtal för fylleriförseelser är i hög grad beroende på den stränghet, hvarmed desamma beifras, får man jemväl taga hänsyn till att iteration af dylika förseelser är ytterst vanlig. Konungens Befallningshafvande anser sig dock så mycket mera berättigad att i detta fall antaga, det en minsk-

ning i åtalens antal jemväl angifver minskadt missbruk af spritdrycker, som denna slutsats bestyrkes ej blott af ofvan anförda siffror rörande försäljning af spritvaror hos Uppsala bränvinsbolag, utan äfven af hvad vederbörande i afseende å såväl länets landsbygd som dess städer i detta afseende enhälligt vitsordat. Konungens Befallningshafvande vill tro, att å länets landsbygd antalet egentliga »drinkare» numera utgör ett försvinnande fåtal. Att offentligen visa sig berusad anses allmänt som en vanära.

Den under perioden inträdda förbättring i afseende å missbruket af starka drycker, som sålunda kan anses konstaterad, måste rättvisligen tillskrifvas den verksamhet till nykterhetens främjande, som, på sätt jemväl i förra femårsberättelsen omnämndes, utvecklats af åtskilliga för sådant ändamål bildade sällskap och föreningar, för hvilka framdeles under afdelningen »politi» skall närmare redogöras.

Af chefens för Kungl. Justitiedepartementets embetsberättelser inhemtas, att på 100,000 invånare blifvit för gröfre brott sakfälda:

	Uppsala län	Hela riket.
År 1885.....	27.5	38.7
» 1886.....	34.4	38.2
» 1887.....	28.6	36.9
» 1888.....	38.9	35.1
» 1889.....	35.0	36.0

Medeltalen af dessa siffror utgöra för länet 32.9 samt för riket 37.0. Medeltalen af enahanda uppgifter för perioden 1880—1884 utgjorde för länet 43.3 och för riket 40.9. Länets ställning i detta afseende har sålunda under perioden 1885—1889 varit bättre än under den föregående ej blott i och för sig, utan äfven i förhållande till riket i dess helhet.

Det absoluta antalet af de under åren 1885—1889 inom länet för gröfre brott sakfälda samt det antal af dessa, som egt sitt hemvist utom länet, visas af följande siffror:

	Sakfälda för gröfre brott.	Deraf med hemvist utom länet.
År 1885.....	32	12
» 1886.....	40	17
» 1887.....	35	13
» 1888.....	47	14
» 1889.....	43	11
Summa	197	67
Medeltal	39	13

Det absoluta antalet af de för gröfre brott sakfälda under föregående qvinquennium var 244 åren 1880—1884 och 202 åren 1875—1879. Jemväl dessa siffror angifva sålunda en minskning i förekomsten af gröfre brott. Dock må dervid ej förbises, att proportionen af för gröfre brott sakfälda, som hafva egt hemvist utom länet, varit något mindre under denna period än under den föregående, då medeltalet af dessa sakfälda utgjorde 41.6 procent af medeltalet af samtliga för gröfre brott sakfälda. Samma procenttal uppgår för denna period allenast till 33.3.

Af alla slags anhängiggjorda brottmål hafva kommit på 100,000 invånare:

	Uppsala län.	Hela riket.
År 1885.....	565.2	689.5
» 1886.....	558.9	725.9
» 1887.....	674.7	721.9
» 1888.....	661.0	712.5
» 1889.....	664.0	755.0
Medeltal	624.8	721.0

Medeltalet af alla slags inom länet anhängiggjorda brottmål utgjorde under perioden 1880—1884 ett antal af 691.7.

Det skulle vara Konungens Befallningshafvande en stor tillfredsställelse, om Konungens Befallningshafvande kunde i afseende å *det sedliga tillståndet* särskildt med hänsyn till förhållandet emellan könen lemna samma vitsord som ofvan beträffande missbruk af starka drycker. Presterskapets ofvan omnämnda berättelser lemna emellertid ej härtill anledning. Antalet under perioden födda oäkta barn visar ock i jämförelse med föregående femårsperiod snarare en stegring än en minskning. Det torde utan öfverdrift kunna sägas, att moralen i detta afseende på många orter och i allt för stor utsträckning är mycket lös. Särdeles torde detta gälla om den allt mera rörliga, flyttande tjenstehjonsklassen. De af Konungens Befallningshafvande handlagda fattigvårdsmål röra sig till det öfvervägande antalet om oäkta barn öfvergifna af sina mödrar och om qvinnor med oäkta barn utan försörjare. — Det är svårt att bedöma, i hvad mån förhållandena härutinnan kunna anses bättre eller sämre än i föregående tider. Utan tvekan kan man deremot säga, att förhållandet, sådant det nu ter sig, ger befogad anledning till önskan, att framtiden måtte te sig annorlunda och bättre. I jämförelse med denna sedeslöshet synes den på sina ställen öfverklagade oseden, att förhållandet emellan trolofvade är allt för fritt och att till följd deraf det första barnet i äktenskapet ej så sällan födes tidigare, än hvad vederbort, vara ett mindre ondt. Denna osed har mycket gamla anor och torde allt oaktadt kunna anses vara snarare i af- än tilltagande.

Till *karaktären* kan länets befolkning sägas vara fredlig, allvarlig, idog, om ock något långsam, fasthållande vid det gamla och fäderneärfda, men, kommen till insigt om det nyas företräden, med varsam klokhet tillegnande sig detta nya, i det stora hela nöjd med litet, men i regeln mån om detta lillas bevarande och förkofrande. Det är tydligt att rörande ett folk med sådant skaplyne ej skola vara att anteckna några betydande förändringar från den ena femårsperioden till den andra. Tydligt är ock, att de sociala företeelser, som anses gifva hvarje tid dess från andra tider särskilda karakter, skola inom detta län ofta fördröjas eller alldeles uteblifva. Den stora utvandring från riket, hvilken pågått de sista decennierna och som inom andra delar deraf varit af så genomgripande betydelse, har, på sätt ofvan påvisats, lemnat detta län så godt som oberördt. Den religiösa rörelse, som varit ett så utmärkande drag för samma decennier, har gått nästan spårlöst förbi stora delar af länet.

Af en annan stor rörelse, hvilken allt mera lägger beslag på tidens tankar, *arbetarerörelsen*, har hittills inom detta län försports blott några svaga dyningar. Det kunde synas, som borde länet med dess närhet till denna rörelsens brännpunkt,

hufvudstaden, före andra mera aflägsna delar af riket erhållit kännning af densamma. Så har emellertid ej varit förhållandet. Om man undantager de inom länets nordligaste del belägna sågverk, hvars arbetare till största delen äro inflyttade från andra län, och der sålunda förhållandena ej kunna anses för länet fullt karakteristiska, har vid ingen af de inom länet belägna betydliga, delvis uråldriga industriela inrättningar under perioden förspotts några större slitningar emellan arbetsgifvare och arbetare. Konungens Befallningshafvande hyser det hopp, att de förhållanden, som hittills verkat detta goda resultat, traditionel hänsyn till arbetarnes väl, å ena sidan, samt förtroende, klok insigt om eget intresse och sans, å den andra, skola jemväl framdeles förekomma eller utjemna dylika slitningar.

Vid ofvannämnda sågverk har visserligen ej under perioden förekommit någon *strejk* af större omfattning och varaktighet, men förhållandena derstädes hafva dock visat sig känsliga för dylika rörelser inom andra delar af riket. I länets södra del och äfven, fast i mindre grad, inom dess mellersta har bland jordbruksarbetarne förspotts någon oro, hvilken under sommaren år 1890 tog sig uttryck i en och annan strejk bland torpare-drängar och statkarlar. Anledning finnes att antaga, att denna rörelse haft sin impuls dels uti genom tidningarne spridda notiser om mer eller mindre lyckade jordbruksstrejker i andra delar af landet, dels ock i direkt agitation af en del personer från hufvudstaden. Sin egentliga orsak måste dock rörelsen anses hafva haft uti vissa bestående missförhållanden såsom lång arbetstid utan tillräcklig middagsrast samt fordran, att äfven aflägset boende arbetare skulle infinna sig vid arbetet å samma tid som de öfriga. Lindring härutinnan synes ock hafva varit de strejkandes hufvudsakliga syftsmål, hvilket i de flesta fall vanns. Den under den ljusare årstiden vanliga arbetstiden från klockan fem på morgonen till klockan åtta på aftonen inskränktes för de mera aflägset boende till tiden emellan klockan sju på morgonen och klockan åtta på aftonen, hvarjemte middagsrasten, förut en timma, utsträcktes till en och en half timma. Efter dessa medgifvanden upphörde rörelsen, och har sedermera ej afhörts. Jordbruksarbetarnes — särskildt arbetarnes af statkarlarnes och de smärre jordtorparnes klass — ställning lemnar otvifvelaktigt på åtskilliga håll inom länet mycket öfrigt att önska. Synnerligen gäller detta i afseende å dessa arbetares utsigter att kunna, sedan arbetsförmågan med den tilltagande åldern upphört, existera oberoende af kommunens understöd. Vederbörande jordegares egen ekonomiska ställning lägger ofta nog hinder i vägen för de förbättringar, som härutinnan eljest kunde anses möjliga. Konungens Befallningshafvande hoppas dock, att denna svårlösta fråga skall föras sin lösning närmare genom det intresse, hvarmed Konungens Befallningshafvande vet densamma omfattas inom skilda delar af länet. Särdeles har denna förhoppning stärkts genom iakttagande af den goda vilja å jordegarnes sida samt det i allmänhet hofsamma uppträdande hos arbetarne, som ådagalades vid 1890 års jordbruksarbetare-rörelse. Det är jemväl att hoppas att, i den mån denna fråga föres framåt, ett med denna sammanhang egande, djupt ingripande missförhållande skall, om ej undanrödjas, så åtminstone städfas. Arbetarebefolkningen på landet befinner sig för närvarande ständigt på flyttande fot. Ingenstädes bofasta, hafva dessa skaror svårt att förvärfva de dygder, som medfölja en stadig hemvist, och undandraga sig alltmera det goda

inflytande, som på den ena eller andra orten kunde komma dem till del.

Lefnadssättet kan sägas i allmänhet vara enkelt. I afseende å lefnadsvanorna tager den besutna allmogen allt mera intryck af herremannaklassen. Synnerligen torde detta gälla om länets sydliga delar. Om häraf, å ena sidan, följer en del nya behof, som väl understundom med svårighet låta förena sig med den ekonomiska ställningen, medför, å andra sidan, detta förhållande en känsla för rymligare och sundare bostäder samt för snygghet och prydlighet i dessas omgifningar, som ej kan anses såsom annat än lofvärd. I norra delen af länet torde ännu mångenstädes köket i hvardagslag utgöra den gemensamma vistelseorten om dagen samt det gemensamma sofrummet om natten för familjens samtliga, såväl manliga som qvinliga, medlemmar. Å andra orter har denna sed vikit för en sundare och i flere afseenden lämpligare anordning. Festliga samkväm såsom vid bröllop m. m. börja jemväl, särskildt hvad trakteringen med mat och dryck angår, att på sina orter antaga en annan prägel än fordom. Man framsätter för gästerna färre, men bättre lagade rätter. Det förr vid dylika tillfällen ofta omåttliga förtärandet af spritdrycker förekommer i allmänhet ej mera. Det lär till och med kunna hända, att rusdrycker alls ej bjudas gästerna.

Högtidsdrägten, såväl för män som qvinnor, skiljer sig hos allmogen i intet afseende från den bland andra samhällsklasser vanliga *drägten*. Ej heller hvardagsdrägten erbjuder någon sär egenhet. Numera torde det vara temligen sällsynt, att tyget till kläderna tillverkas i hemmen. Att emellertid skickligheten i handaslöjd ännu kvarlefver bland allmogens qvinnor, derom vittna de prof på dylik slöjd, som företes vid de utaf Hushållnings-sällskapet anordnade utställningar.

Likasom på landsbygden gränsen emellan herremän och allmogemän alltmera synes utjemnas, så torde ock den fordom mångenstädes skarpa *klasskillnaden* emellan den besutna och den obesutna befolkningen på landet i det stora hela hafva, om ej alldeles bortfallit, så dock mycket mildrats. Härtill har den för alla gemensamma folkskolan i hög grad bidragit.

Förhållandet mellan husbönder och tjenare kan i allmänhet anses godt. I allmogehemmen betraktas tjenaren fortfarande såsom medlem af familjen. Dock har, väl hufvudsakligen på grund af tvingande ekonomiska förhållanden, den gamla patriarkaliska andan i mycket försvunnit, samt husbonden och tjenaren allt för ofta kommit att stå gent emot hvarandra allenast såsom arbetsproducent och lönegifvare, hvilka till det ytterst möjliga sträckt sina fordringar om, å ena sidan, arbete och, å andra sidan, lön. Af härigenom vållade obehag har i många fall åstadkommit en sträfvan hos de mindre jordbrukarne, att så mycket som möjligt hjälpa sig fram med de krafter, som finnas att tillgå inom familjen. Föräldrar och barn, mellan hvilka förhållandet allmänt är mycket godt, sluta sig samman, måhända mera än fordom.

Bland *äldre egendomliga bruk* finnes att anteckna plägsederna att tända valborgsmessoeldar på valborgsmessoaftonen samt att trefaldighetsnatten samlas vid någon viss, i trakten känd källa, för att dricka vatten. Att vid jultiden gå »julbock» och sjunga »staffansvisan» synes hafva kommit alldeles ur bruk, hvilket anses lända till den allmänna ordningens fromma. Mid-sommardagen firas med resande af majstång. Denna dag är derjemte framför andra utmärkt genom de utflykter, som då till

olika orter företagas af stora folkskaror. Dessa utflygter i massa — för gemensam andakt eller förströelse eller för båda förenade — synas allt mera ingå som en så viktig faktor i folkets lif, att Konungens Befallningshafvande ej ansett sig kunna undgå att omnämna dem såsom särskildt för tiden egendomliga.

Sockenbibliotek finnas i de flesta socknar och anlitas, synnerligen af den ungdom, som nyss lemnat skolan, flitigt nog inom sådana kommuner, der boksamlingarne äro för ändamålet lämpliga. Från en del kommuner, der intet anslag finnes till förökande af biblioteken, hvilka då bestå af äldre skrifter, meddelas dock, att desamma föga eller alls ej komma till användning. Läs-lusten hos allmogen, hvilken synes vara i tillväxt, tillfredsställes hufvudsakligen genom tidningspressen. Tidningar af religiöst eller politiskt innehåll finnas inom de flesta hem och studeras flitigt.

I *byggnadssättet* tages allt mera hänsyn, ej blott till ett mera praktiskt anordnande af husen till läge m. m., utan äfven till prydighet och bekvämlighet. Äfven på mindre gårdar öfvergifves den gamla seden att sammanbygga en massa små obekväma hus, och man uppför i stället ett mindre antal stora och rymliga byggnader, placerade antingen i vinkel eller så, att de bilda en öppen eller slutna fyrkant. Boningshusen uppföras i allmänhet ej obetydligt större än fordom. Det är i södra delen af länet ej ovanligt att å hemman med en areal af 25 å 30 hektar finna nyuppförd mangårdsbyggnad med fyra rum och kök på nedre botten samt vindsrum på gaffarne. Ladugårdarne göras allmänt rymligare och uppföras ej sällan af sten med öfverbyggnad af trä. Det skogsförödande bruket att uppföra alla slags byggnader af timmer börjar allt mera öfvergifvas, i det logar m. m. uppföras af korsvirke och bräder.

Den ekonomiska ställningen å landsbygden har under en del af perioden varit tryckt på grund af rådande låga spanmålspris. Periodens båda sista år hafva härutinnan varit för landtmannen fördelaktigare. I afseende å nämnda pris hänvisas till den framdeles under afdelningen »kommunikationsanstalter och varuutbyten» intagna tabellariska öfversigt öfver markegångsprisen å vissa varor under perioden. Under rubriken »rättsväsende och fångvård» lemnas redogörelse dels för antalet under perioden hållna exekutiva auktioner, med angifvande af de sålda egendomarnes taxeringsvärde, saluvärde och för desamma bjuden köpeskilling; dels för antalet konkursansökningar, på grund af hvilka offentlig stämning under åren 1885—1889 utfärdats; och dels för antalet under perioden afgjorda lagsökningssmål. De derstädes förekommande siffror bestyrka till fullo ofvan afgifna omdöme. Emellertid torde, oaktadt sålunda otvifvelaktigt mången af länets jordbrukare under periodens första år haft att kämpa med ganska betydliga svårigheter, det stora flertalet hafva framgångsrikt slagit sig igenom. Kronoutskylderna hafva någorlunda jemnt influtit. Från de inom länet verkande kreditanstalter, för hvilkas verksamhet skall framdeles närmare redogöras, har meddelats, att under hela perioden ingen allt för betydande svårighet mött för utbekommande af räntor och afbetalningar å de af anstalterna

inom länet beviljade lån. I det stora hela torde den ekonomiska ställningen å landsbygden hafva höjt sig under perioden. Krediten har ej anlåtats i den utsträckning, som under föregående femårsperioder. Å äldre lån hafva ej obetydliga afbetalningar verkstälts. Oaktadt Konungens Befallningshafvande ej är i tillfälle att med siffror styrka, att landtbefolkningens skuldsumma i det hela minskats, vågar Konungens Befallningshafvande dock uttala som sin öfvertygelse att så skett. En del jord torde jemväl under de pröfvande tiderna hafva kommit ur insolventa händer i mera vederhäftiga.

Den starka tillväxten i Uppsala stads invånarantal under de båda föregående perioderna hade, särskildt hvad angår perioden 1881—1885, alstrat en ifrig byggnadsverksamhet, hvilken, om ock ej i samma grad, fortgått jemväl under hela denna period. Som emellertid, efter hvad det vill synas, de betingelser för stadens hastiga utveckling, hvilka med ökade kommunikationer m. m. tillkommo under sextio- och sjuttitalen, redan före ingången af denna period upphört att verka i samma grad som under de föregående, samt stadens det oaktadt fortgående tillväxt i invånarantal sålunda ej hvilat på naturlig grund af ökad industriel verksamhet m. m., utan varit, så att säga, sin egen orsak, i det byggnadsverksamheten dragit dit skaror af arbetare, så har den naturliga följden blifvit, att nämnda verksamhet, underlättad genom sjunkande räntor, billiga materialier och låga arbetspris, utsträckt något utöfver stadens behof. Alltjemt sjunkande hyror och ökad antal outhyrda lägenheter bevisa tillräckligt detta förhållande, hvars följder i ekonomiskt afseende torde för en del af stadens invånare komma att blifva kännbara nog. Denna långt utsträckt byggnadsverksamhet, för hvilken, hvad denna period angår, skall framdeles närmare redogöras, har för öfrigt i ett annat afseende varit för samhället i dess helhet menlig. Den har omgifvit staden med en krets af illa bygda, osunda förstäder, hvilka väl hittills till god del tjänat till bostäder åt den arbetarebefolkning, som byggnadsverksamheten tarfvat, men som, efter hvad man kan befara, framdeles skola genom att bereda billiga, om ock usla bostäder för en fattig, lös befolkning, såväl i fattigvårds- som sanitärt hänseende blifva en börda för samhället. Samma orsaker, som åstadkommit en allt för stark byggnadspekulation, hafva jemväl verkat en i viss mån osund spekulation på andra håll. Så kan t. ex. antalet minuthandlande inom staden icke anses motsvara köpförmågan hos stadens befolkning. Den hastiga folkmängdstillväxten, den lifliga byggnadsverksamheten m. m., allt i förening med en viss växande obenägenhet för kroppsarbete, har lockat ett stort antal personer utan kapital och utan tillräckliga kunskaper att grunda små minuthandelsaffärer med lager tagna på kredit. Dessa lager hafva derefter, ofta nog till fyllande af köpmannens egna lefnadsbehof, försålts till pris, som ej kunnat anses naturliga. Detta har menligt inverkat på de köpmäns ekonomi, hvilka haft sin rörelse grundad på sundare basis. På grund af dessa med flere förhållanden kan affärsställningen i staden Uppsala under perioden sägas i allmänhet hafva varit tryckt. Till någon egentlig kris har det dock ej kommit. Några större konkurser hafva ej inträffat.

3. Näringar.

A) **Jordbruk** och B) **boskapsskötsel**. Den sedan år 1876 på Hushållningssällskapets bekostnad anordnade *lokalundersökningen* för vinnande af möjligast noggrann och tillförlitlig kännedom om jordbruksförhållandena inom länet har under denna femårsperiod fortsatts och avslutats. Sålunda voro under år 1886 Lagunda, Bro och Håbo härad, under år 1887 Örbyhus härad samt under åren 1888 och 1889 Olands och Vaksala härad föremål för undersökningar af länsagronomen.

Beträffande antalet *nuvarande mantal* uppgifvas dessa i den jordbruksstatistiska berättelsen för år 1890 vara 3,617·255, mot 3,617·226 vid slutet af föregående femårsperiod. Den obetydliga skillnaden mellan dessa uppgifter har uppkommit till följd af den under perioden pågående lokalundersökningen i Örbyhus och Olands härad.

Antalet *brukningsdelar*, som år 1885 uppgafs vara 6,206, uppgifves af enahanda anledning nu vara 6,003. Jordtorp och andra jordlägenheter uppgifvas år 1890 vara 7,509, mot 6,433 år 1885. Om man jämför antalet af de brukningsdelar, som brukas af egarne sjelfve, med det antal, som innehafves af brukare eller arrendatorer, så är förhållandet dem emellan 3,305 : 2,698 vid slutet af den period, berättelsen omfattar, mot 3,385 : 2,821 vid slutet af föregående.

Egoviddens fördelning under perioden framgår af vidstående *tabell D*.

Åkerarealens ökning under femårsperioden har sålunda varit 10,106 hektar, eller i medeltal 2,021 hektar om året. Under föregående femårsperiod var ökningen af åkerarealen 7,069 hektar och medeltalet af den årliga tillökningen 1,414 hektar.

I den naturliga ängens areal har deremot minskning egt rum i likhet med under föregående period, om äfven icke i fullt så stor utsträckning. Under senaste perioden har nemligen

ängsarealen minskats med 10,365 hektar, motsvarande en årlig minskning af 2,073 hektar; då minskningen under föregående period uppgick till 8,233 hektar, motsvarande en årlig minskning af 1,647 hektar. Under perioden 1886—1890 motsvarar sålunda åkerarealens ökning ängsarealens minskning temligen nära.

Den odlade egoviddens användning för de olika växtlagen har, enligt de jordbruksstatistiska uppgifterna under den ifrågasvarande perioden, utvisat de allmänna förhållanden, hvilka i *tabellen E* finnas sammanställda och jämförda med förhållandena under perioden 1881—1885. Det mest anmärkningsvärda, af hvad

Tab. D. *Egoviddens fördelning åren 1885—1890.*

År.	Hela egovidden.	D e r a f			
		Träd-, humle- och kålgård.	Åker och annan odlad jord.	Naturlig äng.	Skogbärande mark.
H e k t a r.					
1885.....	512,408	732·5	132,236	51,538	281,658
1886.....	512,561	631·6	134,082	48,422	281,341
1887.....	512,616	646·3	136,785	45,414	282,037
1888.....	512,649	656·0	137,701	44,532	281,715
1889.....	512,957	602·3	142,123	41,258	282,425
1890.....	513,323	602·3	142,342	41,173	282,380
% af egovidden.					
1885.....	100·0	0·14	25·8	10·2	54·9
1890.....	100·0	0·12	27·7	8·0	55·0

Tab. E.

Den odlade egoviddens användning åren 1886—1890.

År.	Höstsäd.	Vårsäd.		Potatis.	Andra rotfrukter.	Spånadsväxter.	Gräs och foderväxter till		Träde.
		Stråsäd.	Baljväxter.				bete.	skörd.	
H e k t a r.									
1886.....	22,929	36,287	3,652	3,886	210·6	104·1	640·5	33,856	32,719·0
1887.....	21,935	38,327	3,690	3,860	189·4	84·0	1,026·5	36,487	31,882·0
1888.....	21,846	38,607	3,694	3,914	190·6	83·0	1,038·5	36,925	31,402·9
1889.....	21,288	40,652	3,512	4,138	213·0	68·0	1,010·0	41,565	29,677·0
1890.....	21,326	40,745	3,514	4,147	213·5	67·5	1,009·0	41,615	29,705·0
Medeltal.									
1881—1885.....	23,784	31,008	3,049	3,977	328·0	156·9	1,198·0	28,041	36,493·0
1886—1890.....	21,865	38,924	3,612	3,989	203·4	81·3	944·9	38,090	31,077·0
% af odlade egovidden.									
1885.....	17·8	25·7	2·6	3·02	0·21	0·1	0·7	24·3	25·6
1890.....	15·0	28·6	2·5	2·9	0·15	0·05	0·71	29·2	20·9

som framgår ur denna tabell, torde vara det förhållandet, att trädesarealen under perioden minskats med ej mindre än 5,416 hektar, om man jämför medeltalen för begge perioderna, under det att den areal, som användes för odling af gräs och foderväxter till skörd, vid liknande jämförelse befinnes hafva ökats med ej mindre än 10,049 hektar, hvilket torde kunna anses som ett glädjande tecken till en tendens hos allmogen att mera allmänt införa ett ordnat vaxelbruk i stället för det på sina trakter mest använda tvåskiftesbruket. En ytterligare antydning i denna riktning kan man finna deri, att den till höstsäd använda arealen minskats med 1,919 hektar, eller i medeltal med

384 hektar om året, under det att den areal, som användts för vårstråsäd, ökats med 7,916 hektar, eller i medeltal 1,583 hektar per år.

De *utsädesmängder* af olika slag, som under femårsperioden användts, finnas, såsom sammandrag af de årliga statistiska uppgifterna, sammanställda och jämförda med förhållandena under föregående period i *tabell F*.

Vid granskning af dessa uppgifter förmärkes äfven här, såsom förut påpekats beträffande åkerarealens fördelning för odling af olika växtslag, en ganska betydlig minskning af utsädesmängden af höstsäd, då nemligen medeltalet för denna period är 61,378 hektoliter, mot 70,619 hektoliter under föregående period, d. v. s.

Tab. F.

Utsädesbelopp åren 1886—1890.

År.	Hvete.		Råg. (Höst-.)	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Potatis.	Lin och hampa.
	Höst-.	Vår-.									
H e k t o l i t e r.											
1886.....	15,503	101	49,116	36,585	73,027	15,443	7,769	465·3	2,849	71,625	362·1
1887.....	15,263	96	46,606	36,617	77,501	17,974	7,793	437·9	3,062	72,857	297·4
1888.....	15,237	96	46,445	36,670	81,924	18,089	7,801	434·0	2,983	73,952	295·0
1889.....	14,375	89	44,925	36,629	87,092	20,431	7,573	362·9	2,833	79,559	232·1
1890.....	14,399	89	45,021	36,709	87,254	20,462	7,579	363·4	2,833	79,575	229·9
Medeltal.											
1881—1885.....	14,503	38	56,116	39,167	58,273	13,393	6,462	479·7	2,343	71,125	545·0
1886—1890.....	14,955	94	46,423	36,642	81,360	18,480	7,703	412·7	2,912	75,514	283·3
% af utsädesbeloppet.											
1881—1885.....	5·5	0·01	21·4	15·0	22·2	5·1	2·5	0·18	0·9	27·2	—
1886—1890.....	5·3	0·03	16·3	12·9	28·6	6·5	2·7	0·15	1·0	26·5	—

Anm. Utsädesmängden per hektar uppgick under perioden 1881—1885 i årligt medeltal till följande belopp: höstsäd 2·9, vårsäd 3·5, baljväxter 4·5 och potatis 17·8 hektoliter, samt under perioden 1886—1890 i medeltal till följande: höstsäd 2·7, vårsäd 3·5, baljväxter 2·8 och potatis 18·9 hektoliter.

Tab. G.

Skördebelopp åren 1886—1890 (utan afdrag af utsädet).

År.	Hvete.		Råg. (Höst-.)	Korn.	Hafre.	Bland- säd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Potatis.	Andra rot- frukter.	Lin och hampa.		Hö.
	Höst-.	Vår-.										Frö.	Spånads- ämne.	
H e k t o l i t e r.														D e c i t o n.
1886.....	105,799	711	354,330	292,524	574,549	123,843	59,058	2,832	14,628	475,938	87,230	511·3	261·8	744,246
1887.....	129,630	777	309,982	354,133	703,212	155,419	41,283	2,188	15,225	704,587	91,620	486·3	329·0	445,734
1888.....	105,431	588	351,048	303,425	586,855	135,318	32,811	1,637	12,553	371,386	56,800	476·0	310·0	993,646
1889.....	91,926	531	332,058	258,739	442,144	121,238	32,825	1,727	12,774	651,877	82,468	400·3	258·6	987,299
1890.....	117,975	735	375,344	276,639	698,673	165,929	51,810	2,407	19,363	280,243	109,035	428·8	269·8	1,212,786
Medeltal.														
1881—1885.....	98,559	254·7	355,701	299,290	406,418	98,091	44,403	2,287	14,147	457,915	11,762	538·0	134·0	752,116
1886—1890.....	110,152	668·0	344,552	297,092	601,087	140,349	43,557	2,158	14,909	496,806	85,431	460·5	285·8	876,742
% af skördebeloppet.														
1881—1885.....	5·6	0·014	20·0	16·8	22·9	5·5	2·5	0·1	0·8	25·8	—	—	—	—
1886—1890.....	5·4	0·03	16·8	14·5	29·3	6·9	2·1	0·1	0·7	24·2	—	—	—	—

Anm. Skördemängden per hektar utgjorde under perioden 1881—1885 i årligt medeltal: höstsäd 19·1, vårsäd 25·9, baljväxter 15·5, potatis 115·7 samt andra rotfrukter 35·8 hektoliter; och under perioden 1886—1890 i medeltal: höstsäd 20·7, vårsäd 26·6, baljväxter 16·8, potatis 124·7 och andra rotfrukter 414·7 hektoliter.

en minskning af 9,241 hektoliter under perioden, eller 1,848 hektoliter om året. En jemförelse af den sammanlagda utsädesmängden af vårsäd (vårhvet, korn, hafre och blandsäd) under de begge perioderna utfaller deremot så, att då i medeltal under sista perioden utsåts 136,576 hektoliter, har deremot motsvarande utsädesmängd under föregående period uppgått till endast 110,871 hektoliter. En tillökning i utsädet har sålunda egt rum af 25,705 hektoliter under perioden, eller 5,141 om året.

Hvad vidare skördebeloppen beträffar, så visar sig äfven här, på sätt framgår af *tabell G* (sid. 11), en minskning i skördemängden råg, nemligen från 355,701 hektoliter såsom medeltal för perioden 1881—1885 till 344,552 hektoliter såsom medeltal för den för handen varande, eller en minskning af 11,149 hektoliter, motsvarande en årlig minskning af 2,230 hektoliter. Deremot har t. ex. skördemängden af hafre ökats från 406,418 hektoliter som medeltal för den föregående till 601,087 såsom medeltal för den sista perioden, sålunda med 194,669 hektoliter under fem år, eller 38,934 hektoliter om året. Skördemängden af hö har ökats från 752,116 till 876,742 hektoliter, eller med 124,626 deciton, motsvarande en årlig ökning af 24,925 deciton.

Beträffande *antalet underhållna husdjur* af olika slag hänvisas till *tabell H*, der förhållandena härutinnan äro sammanställda och jemförda med de under den föregående perioden rådande. Koantalet har, i jemnbredd med den till foderväxter och vårsäd använda åkerarealen, ökats från 44,809, som utgjorde medeltalet under föregående period, till ett medeltal af 48,547, eller med 3,738 kor, hvilket antal motsvarar en årlig medelökning af 748 kor. Den areal odlad jord, som åtgått för underhåll af hvarje nötkreatur, har i sammanhang dermed minskats från 2.4 till 2 hektar. Äfven antalet får och svin har, såsom af tabellen framgår, under perioden betydligt ökats.

Hvad *brukningssättet* beträffar är fortfarande, i likhet med hvad i föregående berättelser omnämnts och äfven ofvan antydts, tvåskiftesbruket hos allmogen det öfvervägande brukningssättet, hvarvid dock vanligen en del af trädan användes till odling af

rotfrukter, baljväxter och klöfver; i norra delen af länet användes dock alltmera treskiftesbruket. Egentligt vaxelbruk förekommer gemenligen blott å större egendomar.

Angående *vidden af under perioden verkställda jordförbättringar* lemna de årliga statistiska uppgifterna härom följande upplysningar:

År.	Nyodling.	Vatten- aftappning.	Under- dikning.	Mergling.	Skogssådd och skogs- plantering.
1886.....	430	461	480	4	333
1887.....	354	77	441	6	300
1888.....	197	22	388	1	375
1889.....	229	366	463	11	333
1890.....	319	43	497	—	345
1886—1890.....	1,520	960	2,260	22	1,686
1881—1885.....	1,784	2,142	1,852	610	836

Dessa uppgifter torde i ifrågavarande fall kunna synas ganska ofullständiga. Hvad särskildt t. ex. nyodlingen beträffar, angifver redan *tabell D* en ökning af åkerarealen af 10,106 hektar, hvilken areal egentligen borde motsvara arealen af nyodlingarne, men härvidlag har sin anledning i de ändringar i föregående uppgifter, som gjorts under lokalundersökningarne i Vaksala, Örbyhus och Olands härad. De af hushållningsnämnderna till Hushållningssällskapet ingifna uppgifterna upptaga summan af under femårsperioden företagna nyodlingar till 1,511 hektar, hvilken areal på 18 hektar när öfverensstämmer med den af de jordbruksstatistiska uppgifterna angifna. Vid uppgifterna angående skogsplantering och skogssådd är att märka, att utom på den uppgifna arealen ganska betydliga mängder frö och plantor blifvit använda, utan att den areal, på hvilken de användts, uppgifvits.

Tab. H.

Antal underhållna kreatur m. m. vid slutet af åren 1886—1890.

År.	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt under 2 år.	Får.	Getter.	Svin.	Höns.	Bi- sambällen.
	öfver 3 år.	under 3 år.									
1886.....	17,332	3,364	6,756	1,761	47,318	17,807	32,835	37	14,832	45,320	2,915
1887.....	17,674	3,279	6,772	1,811	47,715	17,790	31,969	22	15,098	53,188	3,200
1888.....	17,774	3,346	6,744	1,813	48,433	18,119	32,045	24	15,581	54,998	3,113
1889.....	18,293	3,024	6,654	1,940	49,635	18,406	49,358	43	16,686	69,669	3,433
1890.....	18,293	3,024	6,654	1,940	49,635	18,406	49,358	39	16,686	69,669	3,433
Medeltal.											
1881—1885.....	16,916	3,398	6,578	1,727	44,809	13,962	32,195	32	11,941	—	1,621
1886—1890.....	17,873	3,207	6,716	1,853	48,547	18,106	39,113	33	15,777	58,569	3,219
% af hela antalet.											
1881—1885.....	12.8	2.6	5.0	1.3	34.1	10.6	24.5	—	9.1	—	—
1886—1890.....	11.8	2.1	4.4	1.2	32.1	12.0	25.9	—	10.5	—	—

Anm. På hvarje dragare och nötkreatur kommo i medeltal: under perioden 1881—1885 på hvarje dragare 5.4 och på hvarje nötkreatur 2.4 hektar, samt under perioden 1886—1890 på hvarje dragare 5.0 och på hvarje nötkreatur 2.0 hektar.

Rörande väderleken samt sänings- och skördetiden meddela de årliga uppgifterna under femårsperioden följande upplysningar. Höstsådden år 1885 verkställdes under i allmänhet mindre gynsamma väderleksförhållanden till följd af regnig väderlek under slutet af augusti och början af september månader, vårsådden år 1886 deremot under i allmänhet gynsammare förhållanden i slutet af april och förra hälften af maj månader; bergningen af hö, som medhans i juli månad, var gynnad af mycket tjenlig väderlek, likasom äfven sädesskörden, som oafbrutet fortgick under bästa väderlek och avslutades inom september månad. Höst-sådden samma år egde äfvenledes rum under mindre gynsamma förhållanden för tidigare sådd i augusti och början af september, men deremot gynsammare för den senare företagna sådden; vårsådden år 1887 var gynnad af god väderlek och egde rum under senare hälften af april och förra hälften af maj; bergningen af hö och säd fortgick i allmänhet under gynsamma förhållanden. Höstsådden detta år skedde under temligen gynnande väderlek i slutet af augusti och början af september; vårsådden år 1888 försenades ända till senare delen af maj och början af juni månader, men egde då rum under gynsamma förhållanden. Bergningen af såväl hö och foderväxter som säd försiggick i allmänhet under en därför mindre tjenlig väderlek. Höstsådden år 1888, mycket försenad, egde rum under i allmänhet temligen ogynsamma omständigheter under slutet af augusti samt september; vårsådden år 1889 gynnades af tjenlig väderlek och företogs i slutet af april samt maj månader. Under bergningstiden rådde i allmänhet otjenlig väderlek. Höstsådden år 1889 verkställdes under i allmänhet gynsamma förhållanden på vanlig tid; vårsådden år 1890 försenades betydligt af regnig väderlek och företogs i maj månad, äfven bergningen försenades betydligt och skedde under dåliga väderleksförhållanden.

Angående skördens beskaffenhet meddela de årliga uppgifterna följande upplysningar. 1886 års sädesskörd var välbergad, till kvantiteten nära god och till kvaliteten god; hvetet var dock på flere trakter angripet af rost. Potatisskörden var mer än »fullt medelmåttig» och af mycket god beskaffenhet, halm-skörden knappt medelmåttig, välbergad och af god beskaffenhet samt höskörden, äfven knappt medelmåttig, af god beskaffenhet. Under år 1887 blef sädesgrödan i allmänhet välbergad och god, ehuru rågen delvis skadades af frost, samt en del hafre försenades af frostnätterna i slutet af maj och därför ej hann mogna. Potatisskörden var i allmänhet af god beskaffenhet, halm-skörden temligen god och välbergad, men höskörden under medelmåttan, ehuru temligen välbergad. Under år 1888 blef sädesskörden inom hela länet mer eller mindre skadad af regn och frost. Potatisen var småväxt och delvis skadad af röta. Halm-skörden var ymnig, men skadad af regn. Höskörden var nära god, delvis mindre välbergad. 1889 års sädesskörd blef mer eller mindre regnskadad, hafre och hvetet dessutom svårt hemsökta af rost. Potatisskörden var af god beskaffenhet, ehuru flerstädes något angripen af röta. Halm-skörden fullt medelmåttig, ehuru skadad af rost och på sina ställen mindre välbergad. Höskörden fullt medelmåttig, delvis mindre välbergad. Under år 1890 blef i allmänhet sädesskörden välbergad, utom hvetet, som på en del trakter skadats af regn, samt den sist mognade vårsåden, som varit svår att berga. Potatisskörden var klen och öfverallt inom länet mycket skadad af röta. Halm-skörden blef riklig och af i allmänhet god beskaffenhet; höskörden god, i allmänhet temligen välbergad.

De olika sädesslagens vikt i kilogram per hektoliter framgår af nedanstående öfversigt:

År.	Hvete. Kg.	Råg. Kg.	Korn. Kg.	Hafre. Kg.	Ärter. Kg.
1886.....	80	72	67	53	81
1887.....	80	72	70	51	81
1888.....	74	66	60	39	72
1889.....	81	75	67	43	81
1890.....	77	70	61	49	81

Öfverskott till afsalu såväl af säd och andra jordbruksalster som af kreatur och ladugårdsprodukter uppgifvas hafva förekommit, ehuru till olika och ej närmare angifna belopp, under alla år och inom alla socknar. Vill man emellertid, på sätt som i föregående femårsberättelser försökts, företaga en beräkning af det sannolika medelbeloppet af detta öfverskott under den ifrågavarande perioden, hvad sädesslagen beträffar, så torde detsamma blifva ungefär följande:

Medelbeloppet af sädesskörden har under femårsperioden, med afdrag af utsädet, utgjort på landsbygden: hvete 94,930 hektoliter, råg 283,400, korn 255,231, hafre 512,039, blandsäd 121,014, ärter 45,571 samt vicker 11,587 hektoliter. Af denna medelskörd skall nu fyllas medelbehovet till föda för befolkning och kreatur; hvad derefter återstår utgör öfverskottet till afsalu i medeltal under femårsperioden å landsbygden.

Hvad beträffar medelbehovet till föda åt befolkningen, torde detsamma få beräknas efter folkmängdens antal år 1888 såsom medeltal, hvilket uppgick till 95,672 personer, och med antagande af den årliga förbrukningen på person i medeltal till 0.21 hektoliter hvete, 2.04 hektoliter råg, 1.65 hektoliter korn samt 0.21 hektoliter ärter, då detta medelbehof uppgår till: hvete 20,081, råg 195,160, korn 147,868 samt ärter 20,081 hektoliter.

Vidkommande åter medelbehovet till utfodring af kreaturen, så utgjorde, såsom i det föregående är angifvet, antalet af hästar (öfver tre år), kor och svin, hvilka kreatur ensamt böra komma i fråga i detta afseende, i medeltal 90,770, och antages den årliga förbrukningen på ett kreatur i medeltal till 1.65 hektoliter vårsäd (hafre, blandsäd och vicker), så kommer detta medelbehof att uppgå till 149,770 hektoliter sådan säd.

Det, efter afdrag af medelbehovet, återstående öfverskottet till afsalu skulle således å länets landsbygd under perioden årligen i medeltal utgjort, jemfördt med föregående period:

Period.	Hvete.	Råg.	Korn.	Foderväxter.	Ärter.
1881—1885..... hl.	63,645	96,305	102,129	307,078	18,129
1886—1890..... »	74,849	88,240	107,363	494,870	25,490.

Hvad potatisen beträffar, angifva de årliga statistiska uppgifterna dess mängd såsom öfverstigande ortens behof utom för år 1890, då densamma anses ungefärligen motsvara behofvet.

De under de olika åren af femårsperioden vanliga årslönerna för tjenstehjon i husbondes kost, värdet af stat och lön för stat-hjon samt dagsverkspris för jordbruksarbetare med egen kost finnas i medeltal sammanställda i efterföljande tabell I.

Tab. I. Löner och dagsverkspris i Uppsala län åren 1886—1890.

År.	Årslön för tjänstehjon i husbondes kost, kr.		Värde af stat och lön för stathjon, kr.		Dagsverkspris för jordbruksarbetare med egen kost, kr.			
	Dräng.	Piga.	Dräng.	Piga.	Mans-		Qvins-	
					Sommar-	Vinter-	Sommar-	Vinter-
1886.....	125	70	350	175	1·50	0·90	0·63	0·43
1887.....	107	70	315	175	1·37	0·90	0·65	0·45
1888.....	115	70	315	175	1·31	0·85	0·75	0·45
1889.....	125	80	325	182	1·50	0·80	0·78	0·45
1890.....	125	80	340	187	1·50	1·00	0·82	0·50
Medeltal.								
1886—1890	119	74	329	179	1·44	0·89	0·73	0·46
1881—1885	105	62	350	176	1·50	1·12	0·63	0·43

Hvad *skogstillgången* inom länet beträffar, uppgifves densamma i likhet med under föregående period i allmänhet vara medelmåttig och nästan knapp inom länet öfver hufvud; god särskildt inom Elfkarleby tingslag samt större delen af Olands och Bro härad, medelmåttig inom Tierps tingslag, Bälinge, Norunda, Ulleråkers samt Håbo härad, knapp och nästan otillräcklig inom Trögds, Åsunda, Lagunda, Hagunda, Vaksala och Rasbo härad samt södra delen af Olands tingslag, äfvensom på många enstaka hemman. Rent af skoglösa hemman finnas till ett icke obetydligt antal inom länet. Afyttring af skogsprodukter förekommer endast inom länets norra del till någon betydelse, bestående af kol, kastved och timmer, men är af ringa betydelse inom länets södra och mellersta delar. Torf till bränsle upptages, ehuru i mindre skala, inom Håbo—Tible, Rasbokils, Tensta, Vaksala och Uppsala—Näs socknar samt Enköpings stads egoområde.

Trädgårdsskötseln bedrifves såsom binäring egentligen endast vid de större egendomarne, ehuru äfven undantagsvis vid en och annan mindre lägenhet inom länet, och hafva under femårsperioden mindre trädgårdsanläggningar blifvit alltmera vanliga äfven vid allmogens gårdar. Anläggandet af trädgårdar vid folkskolorna och dessas förbättrande har äfven under denna femårsperiod icke obetydligt befordrats genom af hushållningssällskapet kostnadsfritt lemnade träd och buskar för folkskoleträdgårdarnes behof. Antalet af planterade fruktträd har uppgifvits: för år 1886 till 3,892, för år 1887 till 2,455, för år 1888 till 1,764, för år 1889 till 1,844 samt för år 1890 till 2,108; och skulle alltså, oaktadt de mycket ofullständiga uppgifterna i detta afseende, hela antalet af de under femårsperioden planterade fruktträd uppgå till 12,063 inom de delar af länet, som uppgifterna omfatta; men i dessa uppgifter, hvilka tvifvelsutan i flere afseenden icke så obetydligt understiga det verkliga förhållandet, torde dessutom endast till en ringa del vara medtagna i räkningen de 1,000 fruktträd, som från länets trädskola årligen utdelas till hushållningsnämnderna och folkskolorna, då nyssnämnda antal komme att ökas med 5,000 och uppgå till 17,063, mot 16,297 under den närmast föregående femårsperioden. För öfrigt må tilläggas, att Uppsala trädgårdssällskap, som äfven under denna period af hushållningssällskapet erhållit ett årligt understöd af 500 kronor för anordnande i Uppsala af utställ-

ningar af trädgårdsalster och rotfrukter från länet, äfvensom för befordrande af fröodlingen inom länet m. m., inlagt en erkännansvärd förtjänst om trädgårdsskötselns befrämjande inom länet; äfvensom att den af hushållningssällskapet anstälde länsträdgårdsmästaren utöfvat en mycket gagnande verksamhet i detta afseende, särskildt bland de mindre jordbrukarne.

Hvad *öfriga binärningar* inom länet beträffar, äro dessa fortfarande af mindre betydelse utom i gruf- och bruksdistrikten, der kolning och körslor kunna betraktas såsom af allmogen mycket anlitade bikällor till förvärf, och i kustdistriktet, der strömmingsfiske bedrifves i jämförelsevis stor omfattning. Intresset för biskötseln stegras årligen inom hela länet med undantag af den nordöstra delen.

Af tabell H framgår, att medeltalet *bisamhällen* under denna period är 3,219, mot 1,621 under den föregående perioden.

Brännvinsbränning, som under periodens första år, 1886, bedrefvs vid fem större brännerier med en sammanlagd tillverkning af 1,584,222·5 liter å 50 % alkohol, idkades under 1890 blott vid ett bränneri, der tillverkningen varit 593,604·5 liter å 50 % alkohol. Minskningen i tillverkning har sålunda varit 990,618 liter.

Tegeltillverkning bedrifves fortfarande i stor utsträckning, men torde ej längre kunna anses såsom binäring, då den helt och hållet tagit prägel af en fristående industri.

Slutligen må nämnas, att hushållningssällskapet under femårsperioden fortfarande har sökt att verksamt befrämja icke mindre jordbrukets förbättrande, än ladugårdsskötselns höjande, och hafva af hushållningssällskapet för detta ändamål vinnande bland annat anordnats årliga *utställningar* af utom husslöjdalster äfven hornboskap, mindre husdjur (får och svin), fjäderfä samt jordbruks- och ladugårdsprodukter, med en jämförelsevis icke obetydlig prisutdelning. Dessa utställningar hafva likasom förut varit dels allmänna för hela länet, dels särskilda för hvarje enskildt hushållningsdistrikt. Härjemte hafva utställningar af jordbruksalster (säd och frö) med åtföljande prisutdelning anordnats vid hushållningssällskapets vintersammankomster.

Från och med år 1889 har *nötboskapspremiering* i nära öfverensstämmelse med det s. k. skaraborgssystemet införts i länet. Om detta nya systems frukter har under perioden ringa erfarenhet kunnat vinnas, då premiering blott en gång inom hvart och ett af de två premieringsdistrikt, i hvilka länet är deladt, hunnit anordnas. Under år 1889, då premieringen försiggick i södra distriktet, voro på 13 särskilda uppvisningsplatser anmälda:

Tjurar.....	78,	deraf 30 af ren förädlad ras och 48 af blandad ras
Kor.....	189,	4 , , , , 185 , , ,
Qvigor.....	188,	17 , , , , 171 , , ,

Summa 455, deraf 51 af ren förädlad ras och 404 af blandad ras.

Deraf blefvo godkända och premierade:

Tjurar.....	39,	deraf 23 af ren förädlad ras och 16 af blandad ras
Kor.....	132,	1 , , , , 131 , , ,
Qvigor.....	122,	11 , , , , 111 , , ,

Summa 293, deraf 35 af ren förädlad ras och 258 af blandad ras.

Härvid utdelades 174 penningepris å tillsammans 1,235 kronor, 33 silfvermedaljer, 49 bronsmedaljer och 31 godkänningsmärken (såsom tredje pris) samt dessutom 158 frisedlar och 1 hedersdiplom.

Under år 1890, då premieringen egde rum i norra distriktet, voro vid 20 särskilda uppvisningsplatser anmälda:

Tjurar	97,	deraf 27 af ren förädlad ras och	70 af blandad ras
Kor	445,	» 13 » » » » »	432 » » »
Qvigor.....	214,	» 16 » » » » »	198 » » »
Summa 756, deraf 50 af ren förädlad ras och 700 af blandad ras.			

Deraf blefvo godkända och premierade:

Tjurar	62,	deraf 15 af ren förädlad ras och	47 af blandad ras
Kor	143,	» 4 » » » » »	139 » » »
Qvigor	115,	» 4 » » » » »	111 » » »
Summa 320, deraf 23 af ren förädlad ras och 297 af blandad ras.			

Härvid utdelades 254 penningpris å tillsammans 1,750 kronor, 45 silfvermedaljer, 86 bronsmedaljer och 35 godkänningsmärken (såsom tredje pris) samt dessutom 204 frisedlar.

Äfven hästpremieringen har under perioden årligen pågått enligt samma grunder som förut.

Räntefria lån för inköpande af afvelsdjur icke mindre till nötkreatursafvelns, än till hästafvelns befrämjande, samt för anläggande af mejerier och mjölkuppsamlingsställen inom länet hafva fortfarande utlemnats.

Bland de många vattenaflednings- och odlingsföretag, som under femårsperioden kommit till utförande, äro, enligt vederbörande landbruksingenjörers uppgifter, särskildt att märka:

Gårssjöarnes sänkning genom Toboåns upprensning samt utdikning för odling af moss- och djordsmarker till Sixarby, Skala, Pesarby, Esarby, Smedby m. fl. byar och hemman inom Tegelsmora, Vendels och Tierps socknar. Företaget, som i dess helhet omfattar en jordareal af 1,008 hektar, deraf något mer än 800 hektar anses vara odlingsbara, och hvartill lemnats lån ur statens odlingsfond, motsvarande den för sänkningen och markernas utdikning beräknade kostnad af 193,370 kronor, är, hvad vattensänkingsarbetet angår, genomfördt, hvarjemte af den odlingsbara marken uppodlats 229 hektar;

Grissjöns och Mäjsjöns sänkning samt utdikning för dels odling och dels äfven skogskultur af 320 hektar mossjord och slättermarker, tillhöriga flere hemman och lägenheter inom Järlåsa socken. Torrlägningsarbetet, beräknadt till en kostnad af 15,400 kronor, är numera i det närmaste genomfördt, hvarjemte odlingsarbetena, beräknade till 19,000 kronors kostnad, äro påbörjade;

Kilbyåns sänkning samt upprensning af några dess sidogrenar. Kostnaden beräknas till 22,000 kronor. Genom företaget har vunnits dels för nyodling, dels såsom bättre torrlagda 402 hektar dymarker och lerjordsängar, tillhöriga flere byar och hemman inom Alunda socken;

Sänkning af Fyrisåns vestra gren genom Viksta och Tensta socknar, hvarigenom 284 hektar ängsmarker och delvis odlade egor af bästa naturliga godhet beräknas blifva dels förbättrade, dels torrlagda för odling. Sänkningen, beräknad till en kostnad af 16,000 kronor, är genomförd;

Förbättrad vattenaflopp från sjöarna Viggen och Maren inom Tierps socken, hvarigenom 290 hektar skogsängar och slättermarker, tillhöriga Munga, Vester-Ensta, Halls och Vida byar, beräknats blifva torrlagda för odling och förbättrad ängsskötsel. Arbetet, beräknadt till 18,000 kronors kostnad, är genomfördt,

ehuru med inskränkning af enligt förslaget tillämnad storlek å afloppskanalen;

Uppgrävning af vattenaflopp och utdikning för odling af dels kärrmarker, dels redan odlade dyjordsegor å Dannemora vestra allmänning samt den s. k. Runnbo utjord, hvarigenom sammanlagdt omkring 380 hektar mark af nämnda beskaffenhet inom Tegelsmora och Films socknar blifvit torrlagda eller förbättrade;

Utdikning för odling af 170 hektar moss- och dyjordsmarker inom Saringe, Vittja och Edinge byar i Tuna socken. Dikningen och större delen af odlingsarbetet är numera utfördt;

Utdikning för odling af Fresta och Klefs byars skogsletter om 150 hektar inom Alunda socken. Dikningen är utförd äfvensom någon mindre del af odlingsarbetet;

Uppgrävning af det s. k. Domdalsdiket jemte tillopp från Bälsunda för torrläggning af såväl ängsmarker som delvis odlade egor tillsammans 220 hektar jord, tillhörig flere byar inom Giresta, Fitja, Kulla och Hjelsta socknar;

Genom upprensning af Fyrisåns östra gren från Dannemorasjön till Vattholma har en betydlig jordareal erhållit förbättrad vattenaflopp, ehuru icke fullständig torrläggning.

C) Skogshushållning. Skogsmarken inom länet upptager en sammanlagd areal af 301,309.68 hektar, på sätt närmare utvisas af följande tabell:

	Hektar.	Ar.
Kronoparker.....	2,242	—
Häradsallmänningar.....	18,060	34
Kungsgårdars m. fl. för statsverket utarrenderade eller af Kronan disponerade egendomars skogar, äfvensom skogar till af tjänsteinnehafvare ännu disponerade militieboställen	6,510	38
Civila boställens skogar	852	74
Ecklesiastika boställens skogar	7,872	43
Skogar till allmänna inrättningars hemman	9,277	6
Till bergverkens underhåll anslagna skogar.....	1,962	73
Kronohemmans skogar.....	423	—
Enskildes skogar	254,109	—
Summa	301,309	68

Under femårsperioden har af Kungl. Maj:t och Kronan inköpts $\frac{1}{8}$ mantal kronoskatte Kallön i Bälunge socken, beläget å kronoparken Högskogen, hvarigenom förvärfvats å Kronan förutom åker och byggnadstomt 61 hektar utmark, hvaraf omkring hälften är skogbeväxt och den andra hälften utgöres af afdikad mossmark, som endast lämpar sig för att derå odla skog, hvarmed ock början är gjord. Dessutom har under perioden Stora Bångsnåret, utjord till indragna sergeantbostället Lytta, blifvit undantaget från denna egendom, då ny utarrendering skedde. Skogen, 44.68 hektar, till denna utjord, som är tillstötande kronoparken Högskogen, utgör numera jemte utmarken till Kallön en del af samma kronopark och kommer att för sådant ändamål indelas till ordnad hushållning.

Under perioden har en Ulleråkers härads allmänning angränsande utjord Trillbo i Jumkils socken, hvartill höra 281.78 hektar skogsmark, till större delen be vuxen med ung skog, blifvit inköpt af delegarne i berörda allmänning, i afsigt att införlifva

skogen till utjorden med allmanningen. Sedermera har hos Kungl. Domänstyrelsen gjorts framställning derom, att utjordens skog måtte få indelas till afverkning i sammanhang med allmanningen samt, der så pröfvades nödigt, för bevarande af Kronans rätt, öfverlemnas till Kronan med full eganderätt, dock under det förbehåll att, om allmanningen framdeles afhändes delegarne, dessa för framtiden bibehölles vid dispositionsrätten till utjorden, hvilket haft till följd, att skogen till utjorden med behörigt tillstånd blifvit indelad till ordnad hushållning i sammanhang med ett af allmanningens block för att tillsvidare vara förenad med och förvaltas tillsammans med allmanningen, delegarne i densamma obetaget att, om allmanningen framdeles dem afhändes, öfver utjorden efter godtfinnande disponera.

Kronoparkerna likasom häradsallmanningarna äfvensom skogarna till länsmansbostället Thensmyra, indragna lagmansbostället Albrunna, indragna militieboställena Ubby och Ängeby samt indragna hospitalshemmanen Nordansbol med Skinnarbol, Bolsby, Stumbol med Stenby och Padan samt Källgården med Sandbol stå *under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning*, dock med undantag af Bro allmanning och kronoparken Lilla Djurgården; den sistnämnde är upplåten till Ultuna landbruksinstituts disposition, så länge institutet fortvarar. Förutnämnda under skogsstatens förvaltning stående skogar äro för ordnad hushållning indelade och afverkas genom traktuggning. Undantag härifrån eger likväl rum i afseende å indelningen med förutnämnde del af kronoparken Högsbogen samt i afseende å afverkningen med en del af kronoparken Åsen, hvarå årsafverkningen skall uttagas medelst s. k. ordnad blädning.

Sedan från och med år 1881 till och med år 1890 till följd af afverkning i större skala, i och för afrotning till ett skjutfält för artilleriet, afverkningen å *Tierps kronopark* varit inskränkt till öfningar i taxering och aptering af skog för lärlingarne vid Marma skogsskola, har först vid utgången af denna tidsperiod årsafverkningen af växande skog, oafsedt verkställda hjälpgallringar och rensningshuggningar, inkommit i sin reguliera gång.

För erhållande af *återväxt* å meranämnda skogars trakt-hyggen, kvarlemnas vid afverkningen fröträd, utom å kronoparken Åsen och Hornö allmanning, hvarest kallhuggning eger rum samt återväxt åstadkommes medelst skogsodling.

Förutom afverkning å årshyggena på dessa skogar hafva derå *rensningshuggningar och hjälpgallringar* egt rum, såsom varande både nödvändiga och nyttiga. Gallringsvirket är i allmänhet lättsåldt, och hjälpgallringarnes gynsamma inflytande på skogsbestånden vinner årligen större erkännande. Hjälpgallringarne hafva omfattat:

År.	Hjälpgallrad areal.	Gallringsvirke.	Virkets värde.	Kostnader.	Behållning.
	Hektar.	Kub.-m.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1886	141.39	1,143.76	2,241.85	996.84	1,245.01
1887	67.15	663.29	1,083.19	533.94	549.25
1888	88.47	561.69	1,064.35	522.37	541.98
1889	122.34	841.52	1,470.57	659.49	811.08
1890	75.61	774.95	1,330.30	593.97	736.33
Summa	494.96	3,985.21	7,190.26	3,306.61	3,883.65

Hela *årsafverkningen å kronoparkerna* försäljes till en del upphuggen, till en del å rot, i allmänhet å offentlig auktion, men i vissa fall, såsom i fråga om skogsalster af ringare värde eller då antagliga auktionsanbud å större eller mindre del af årsafverkningen icke erhållits, under hand.

Årsafverkningen å häradsallmanningarne försäljes helt och hållet beträffande Tierps, Lagunda och Hagunda allmanningar, hvaremot å Trögds allmanningar all afverkning fördelas in natura till intressenterna. Å öfriga allmanningar utgår den betydligaste delen af afverkningen in natura, under det att återstoden, i synnerhet såg- och hustimmer samt gallrings- och rensningsvirke, försäljes. All försäljning af virke från allmanningarne sker å offentlig auktion, det mesta virket å rot.

Afverkningsbeloppen å under skogsstatens vård och förvaltning ställda kronoparker och häradsallmanningar hafva uppgått till:

År.	Kronoparker.		Häradsallmanningar.	
	Afverkad virke.	Virkets värde.	Afverkad virke.	Virkets värde.
	Kubikmeter.	Kronor.	Kubikmeter.	Kronor.
1886.....	2,910.45	9,941.83	29,072.22	48,973.47
1887.....	2,644.80	7,731.76	27,104.00	53,285.79
1888.....	3,672.06	9,444.31	30,175.93	54,366.18
1889.....	4,444.93	13,127.80	29,162.71	60,288.17
1890.....	5,341.25	11,097.16	30,381.39	63,607.96
Summa	19,012.99	51,342.86	145,896.25	280,521.57

Frösättningen å de skogbildande barrträden har under perioden varit god eller medelmåttig för tall åren 1888 och 1889 samt för gran åren 1888 och 1890. Till följd häraf hafva tall- och grankottar för utklängning af frö dels insamlats genom försorg af bevakare å kronoparkerna och häradsallmanningarne, dels inköpts af andra personer. Hvarje år under perioden har varit god eller medelmåttig tillgång på björkfrö, men med andra sorter löfträdsfrö har sådant inträffat endast under åren 1886 och 1889. Insamling af löfträdsfrö har ock egt rum.

Å allmänna skogar inom länet har å kallhuggna årshyggen äfvensom å de hyggen, hvarest genom kvarlemnande af fröträd tillräcklig återväxt ej kunnat åstadkommas, *skogsodling* försiggått, dels medelst skogsådd i rutor, dels genom plantering. Nedanstående tabell utvisar de olika åtgärder, som för ändamålet blifvit vidtagna, samt åtgången af skogsplanter och skogsfrö.

År.	Fullständig skogsodling.		Hjälpkultur.		Antal använda		Använt barrträdsfrö. Kilogram.
	Medelst plantering.	Medelst sådd.	Medelst plantering.	Medelst sådd.	barrträdsplanter.	löfträdsplanter.	
1886.....	76.07	68.98	9.56	25.54	271,116	—	108.44
1887.....	11.76	49.61	32.67	32.86	138,072	840	112.52
1888.....	27.85	58.01	12.06	55.13	119,692	637	156.81
1889.....	13.34	66.16	26.67	48.44	152,772	—	138.56
1890.....	10.38	81.78	17.40	61.88	110,025	—	212.36

Beträffande den uppgifna arealen för skogsodling vid hjul- kultur är att märka, att endast den yta, som de utsatta plan- torna eller de upphackade såningsrutorna upptaga å det skogs- odlade fältet, tagits i beräkning, och icke detta i sin helhet.

Vid periodens början funnos å kronoparkerna och härads- allmänningarne tillsammans 166 *plantaskolor*, upptagande en areal af 4 hektar 62 ar, och vid periodens slut 94 *plantaskolor*, upp- tagande 3 hektar 38·24 ar.

Skogsåterväxten såväl å kronoparkerna som å häradsallmän- ningarne är med få undantag fullt tillfredsställande.

Å allmänningar inom Enköpings revir har under perioden *torrläggning af vattendränkta mark* till en areal af 8·07 hektar utförts, dervid afloppsdiken till en längd af 2,617 meter blifvit upptagna. Äldre afloppsdiken i dylik mark till en längd af 3,926 meter hafva dessutom blifvit upprepade. Äfven har genom ett vattenfalls sänkning med 1 meter samt i sammanhang der- med verkställd aftappning af tvenne ofvanliggande sjöar torrlagts en areal, uppgående till 34·50 hektar (12 hektar af sjöarne och 22·50 hektar moss- och kärrmark).

Under perioden hafva *vägar å allmänna skogar* anlagts till en sammanlagd längd af: inom Enköpings revir 855 meter, inom Olands revir 4,981 meter samt inom Örbyhus revir 4,285 meter spångväg.

Betning har egt rum å samtliga kronoparker och härads- allmänningar, utan att förorsaka någon egentlig skada å skogs- återväxten, alldenstund kreatursantalet ej varit stort i förhållande till markens areal. Af ifrågavarande skogar hafva de med icke allt för stor areal samt med passande läge för intagning af betes- kreatur blifvit inhägnade, och har betning derå lämpligen ordnats i afseende å såväl tid som kreaturens antal, hvarigenom den varit ännu mindre skadlig.

Uppgifven *inkomst för betesrätt och slätter* å kronoparker och allmänningar har, efter afdrag för hägnads- med flere om- kostnader, utgjort:

År 1886	7,591·60 kr.
> 1887	7,390·94 >
> 1888	5,024·68 >
> 1889	7,226·76 >
> 1890	6,468·87 >
Summa 33,702·84 kr.	

Rättigheten att uppbära *afgifter för sand, grus och sten*, som från en å kronoparken Åsen belägen sandgrufva afhemtas för andra ändamål än grusning af allmänna landsvägar samt underhåll af Uppsala stads gator och allmänna platser, har under hela femårsperioden inbragt 5,887 kronor 50 öre.

Från och med år 1886 till den 1 juli 1889 voro dessa af- gifter bestämda att utgå med tio öre för enbets- och femton öre för parlass; från och med sistnämnde dag deremot har arren- datorn af sandgrufvan haft rättighet att uppbära den afgift, han ansett för sig förmånligast.

Förutom kronoparker och häradsallmänningar voro vid fem- årsperiodens slut *indelade till ordnad hushållning*:

- a) Kungsgårdars och andra för kronans räk- ning utarrenderade egendomars skogar..... 6,187·48 hektar.
- b) Civila boställens skogar 664·99 >
- c) Ecklesiastika boställens skogar..... 7,514·58 >
- d) Allmänna inrättnings hemmans skogar, utom Kungl. Akademiens i Uppsala..... 358·00 >
- e) Till bergverkens underhåll anslagna skogar 1,962·73 >

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1886—1890. Uppsala län.

Med undantag af skogarne till förutnämnda 1 länsmans- boställe, 1 indraget lagmansboställe, 2 indragna militieboställen samt 4 indragna hospitalegendomar, hvilka stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, förvaltas samtliga ifrågavarande skogar af egendomsinnehafvare, men stå under skogsstatens upp- sigt och kontroll; dock har från och med år 1890 i enlighet med Kungl. Maj:ts nådiga skrivelse till Kungl. Domänstyrelsen den 29 november 1889 den ändring inträdt, att, med undantag i vissa fall, skogsodlings- och andra arbeten för skogsskötselns främjande samt skogsafverkning å de för statsverkets räkning utarrenderade egendomar äfvensom å ecklesiastika och civila boställen skola ombesörjas af skogsstaten.

Af skogar tillhöriga Kungl. Akademien i Uppsala, hvilka förvaltas af en utaf akademien aflönad skogstjensteman, äro, enligt uppgift, vid periodens slut inom Uppsala län indelade till ordnad hushållning 7,501 hektar.

Äfven har uppgifvits, att af utmarker till akademiens hem- man inom Uppsala län under perioden skogsodlats en ytvidd af 308 hektar, hvartill åtgått 143,200 barr- och löfträdsplanter samt 198 kilogram skogsfrö.

Antalet akademihemman inom ifrågavarande län, som ega skog, utgör 108 och utöfvas bevakningen å dessa af 5 skog- vaktare.

Vidkommande *de enskilda skogarne*, så äro i allmänhet de större egendomarnes och brukens skogar anförtrödda åt fackmäns förvaltning samt skötas med omsorg. Hvad åter behandlingen af de enskilda skogar, för hvilkas vård och skötsel några sär- skilda åtgärder ännu icke blifvit vidtagna, beträffar, kan öfver hufvud taget sägas, att sparsamhet gör sig gällande i afseende å afverkningen på desamma, äfvensom att skogsalster, som förut varit försmädda, numera sorgfälligt tillvaratagas. Likväl lemna hushållningen vid många enskilda skogar mycket öfrigt att önska, hvilket i synnerhet är fallet med de mindre, helst de vida oftare äro utsatta för öfverafverkningar. Ganska många skogar inom länet äro så obetydliga, att de icke ens tåla vid, att allt hus- behovsvirke afverkas å dem, men skonsamhet i detta afseende förekommer ej alltid. Då jordbruket bedrifvits med förlust, har icke blott från större, utan äfven från några mindre skogar genom öfverafverkning tagits, hvad som erfordrats för att betäcka bristen.

Anmärkningsvärdt är ock, att för många jordbruk användes allt för stor procent af virkesafverkningen till hägnader. Bränsle- surrogat förekommer sällan hos allmogen, men deremot användes sådant allmänt i länets båda städer.

Enligt hvad det visat sig, är intresset för skogsodlingen inom länet år från år i starkt tilltagande, hvartill man utan tvifvel torde böra söka orsaken i det outtröttliga nit, som Hus- hållningssällskapet för hvarje år visat i denna så viktiga verk- samhet, samt äfven under det sista året af perioden i den omsorg, som staten då i detta afseende egnade bland andra Uppsala län.

För *skogsodling å enskildas marker* inom länet erhållas afgiftsfritt trädplantor och skogsfrö jemte biträde af plantör vid skogskulturerers utförande; och hafva anslag för berörda ändamål lemnats af Hushållningssällskapet med 3,000 kronor för hvart- dera året under femårsperioden och af staten med 1,807 kronor för år 1890.

Vården om förstnämnde anslags användande för uppgifna ändamål har handhafs af länets Hushållningssällskaps förvalt-

ningsutskott. Hushållningssällskapets erbjudande åt enskilda personer att få skogssådder och skogsplanteringar verkställda har så flitigt begagnats, att flere plantörer på en gång varit sysselsatte med att biträda vid sådan skogsodling.

För att åstadkomma tillräcklig tillgång på skogsplanter voro *plantskolor* uppodlade och underhållna till en sammanlagd areal vid periodens början af 3·60 hektar och vid periodens slut af 4·97 hektar, i hvilka skolor finnas planter af nästan alla svenska trädslag.

Genom förvaltningsutskottets försorg hafva trädplanter utplanterats och skogsfrö utsåts till följande antal eller vigt:

År.	Antal trädplanter.	Kilogram utsådt skogsfrö.
1886.....	62,585.	27·0
1887.....	99,615	63·7
1888.....	90,010	46·8
1889.....	105,498	20·0
1890.....	211,886	44·8
Summa	569,594	202·3

Skogsingenjörer, hvilkas åliggande består uti att efter requisition tillhandagå enskilde skogsegare med råd och upplysningar angående skogarnes skötsel samt utföra åt dem uppdragna skogsodlings- och andra skogshushållningsarbeten, hafva under femårsperioden varit inom länet använda; och har Hushållningssällskapet bekostat de utgifter, som enskilde personer skolat vidkännas för anlåtande af sådana tjenstemän.

Skogsingenjörernas förrättningar i länet under femårsperioden visas af följande tabell:

År.	Antal förrättningar.	Antal förrättningsdagar.	H e k t a r.							Summa.	Andra skogs-förrättningar.
			Upprättade skogshushållningsplaner.	Handledt eller anordnad skogsodling.	Handledt eller anordnad plantskolor.	Anordnad aflikning, hvarigenom vunnits.	Anordnad aflikning, hvarigenom vunnits.	Anordnade stjelskogsodlingar.	Anordnade hjälpgallringar eller andra gallringar.		
1886...	36	68·5	5,041·40	3·97	0·06	2·00	14·31	23·80	5,085·54	35·5	
1887...	37	45	55·00	24·30	0·09	—	59·44	12·00	150·83	18	
1888...	47	95	1,625·00	171·70	0·75	—	339·31	1,419·00	3,555·76	21	
1889...	45	89	—	115·10	0·30	15·10	214·10	736·40	1,081·00	22	
1890...	48	93	—	125·00	0·28	—	280·63	906·00	1,311·91	27	
Summa	213	390·5	6,721·40	440·07	1·48	17·10	907·79	3,097·20	11,185·04	123·5	

Uppsala län har under perioden blifvit, i sammanhang med ny reglering af skogsstaten, förlagdt från Östra till Bergslags *öfverjägmästaredistrikt*, och har länet under perioden fortfarande varit indeladt i 4 revir eller jägmästaredistrikt, nemligen Örbyhus, Olands, Uppsala och Enköpings, med hvar sin jägmästare, samt i 8 bevakningstrakter, 2 i hvarje revir, nemligen Marma, Läby, Dannemora, Ramningshults, Högskogens, Åsens, Ryda och Ekolsunds. För länet hafva varit anställda 10 extra jägmästare, hvaraf 3 blifvit förordnade till assistenter. Härtill kommer, att kronoparken Ramningshult har sedan den 1 januari 1887 stått under Kungl. Skogsinstitutets förvaltning, alldenstund denna kronopark blifvit upplåten till öfningsskog för institutets elever.

För *bevakningen* å de allmänna skogarne finnas 8 ordinarie och 1 extra kronojägare samt 10 ordinarie och 1 extra krono-

skogvaktare. Kronojägarna bevaka kronoparkerna samt utöfva på jägmästares order en del af de åligganden, som numera tillkomma skogsstaten i afseende å skogarne till de för statsverkets räkning utarrenderade egendomarne äfvensom ecklesiastika och civila boställen; kronoskogvaktarne bevaka häradsallmänningarne.

Undervisningen vid förutnämnde, å Tierps kronopark förlagda *skogsskola* bestrides fortfarande af 2 lärare. Förste läraren är skolans föreståndare och derjemte jägmästare i Örbyhus revir. Under femårsperioden hafva 49 lärningar blifvit utexaminerade.

Egentligt *svedjande* har icke under femårsperioden förekommit.

Skogseldar hafva inträffat under perioden å följande tider och ställen: den 22 maj 1886 å Ulleråkers häradsallmänning, då elden öfvergick ungskog å afverkade hyggen på omkring 15 hektar; denna eld kastade sig in på Hagunda häradsallmänning, hvarest skadan dock blef obetydlig; samma år å ett kulturfält å allmänningen Sneden, hvarvid elden förstörde dervarande 5- å 6-åriga plantering å en areal af 2 hektar; den 9 juni 1888 å skogen till erkebiskopshemmanen Fiby, Jobsbo, Karebo, Kånkebo, Qvarnberg och Gammelångs utjord, då elden öfvergick 4·5 hektar, likväl ej mycket skadande å brandstället varande äldre skog, fastän deribland befintlig ungskog blef förstörd; samt den 25 maj 1889, då en med ungskog beväxt gärdesbacke å indragna länsmansbostället Litselås, jemte 178 meter rågångshügnad, afbrändes.

Anmärkningsvärda *stormskador* öfvergingo länets skogar den 25 juni och 24 september 1887; natten mellan den 16 och 17 november 1888 samt den 25 och 26 maj 1890. Till följd af dessa stormskador hafva betydliga rensningshuggningar måst företagas.

Af *skalliga skogsinsekter* hafva följande under perioden förorsakat anmärkningsvärd skada: barkborren inom Örbyhus, Olands, Uppsala och Enköpings revir, hvilket varit en påskyndande orsak till vid stormarne rottryckta trädskott; mörkborren inom Örbyhus revir; snytbaggen inom Enköpings, Olands och Örbyhus revir (till följd af talrikt uppträdande af snytbaggen inom sistnämnda revir år 1890 vidtogs då anstalt för sådana insekters fångande); samt den större björkmätaren inom Enköpings revir år 1886, hvilken aflöfvade björkar under juni månad och början af juli, hvarefter härjningen afstannade och träden ånyo löfkläddes.

Af sjukdomen »schytte» hafva tallplanter inom Olands revir, såväl i plantskolorna som å kulturfälten lidit betydlig skada; i Uppsala revir har denna sjukdom också förekommit, dock långt ifrån allmänt.

Af skogspersonalen eller genom dess försorg hafva inom länet begångna *förbrytelser mot skogsförfattningarne*, åtalats till nedanstående antal:

År.	Antal mål.	Ådömda böter.	Skadeersättning.
		Kronor.	Kronor.
1886.....	11	235	31·55
1887.....	9	180	64·10
1888.....	5	140	117·62
1889.....	15	100	60—
1890.....	9	340	1,345·60
Summa	49	995	1,618·87

Skogsprodukternas pris hafva under femårsperioden 1886—1890 i medeltal utgjort, inom länets södra och norra delar, för:

	Södra delen. Kronor.	Norra delen. Kronor.
Sågblock per stycke.....	3.50	3.00
Byggnadstimmer per stycke.....	2.25	2.00
Ved per famn, 1 m. 78 cm. hög, 2 m. 38 cm. bred samt 89 cm. lång ved.....	8.50 à 10.00	5.50 à 7.00
Gärdsel per 100 stycken.....	4.00	3.00
Stör per 100 stycken.....	3.00	2.00
Kol per läst, 19.78 hl.....	5.50 à 6.00	5.00

D) Jagt och djurfångst bedrifvas ingenstädes inom länet såsom egentligt näringsfång. Såsom biförtjenst eger den dock inom vissa orter betydelse.

Under perioden hafva inträffat flere kalla och sena vårar, som menligt inverkat på vildtafveln. Stammen har dock någorlunda hållit sig uppe och torde ej kunna anses sämre vid periodens slut än vid dess början.

Elg förekommer inom hela länet, i dess södra delar temligen sparsamt, i dess norra talrikare, synnerligen å de stora bruksskogarne. Genom kungl. kungörelsen den 11 juni 1887 blef inom länet under åren 1887—1890 årskalf af elg fridlyst samt inskränktes jagttiden å detta djurslag i öfrigt till tiden mellan den 16 och 30 september. Allmänt vitsordas, att dessa stadganden visat sig till sina verkningar välgörande. I nedanstående öfversigt lemnas uppgift angående i laga tid inom länet under perioden skjutna elgar:

År 1886.....	136
» 1887.....	90
» 1888.....	41
» 1889.....	62
» 1890.....	56
Summa 385	

Inom sydöstra delen af länet förekommer *tjädern* sparsamt, men finnes eljest allmänt spridd inom alla större skogar. Årgångarne hafva varit, 1886 och 1887 temligen klana, 1888 något bättre, 1889 tillfredsställande, men 1890, på grund hufvudsakligen af det under detta år vid pingsttiden inträffade oväder, under medelmåttan.

Orre finnes någorlunda allmänt inom hela länet. I afseende å de olika årgångarne af denna fogelsort gäller i det närmaste detsamma, som ofvan sagts om tjädern.

Hjerpe finnes i afsevärd mängd blott inom länets norra socknar och synes äfven der vara i aftagande.

Å gräsand har tillgången inom länet i det hela minskats. Den hufvudsakliga orsaken härtill torde få sökas i den allt mer utsträckt torrläggningen af de marker, hvilka lämpat sig för denna fogelart. Ett oförståndigt jagande torde dock i ej obetydlig mån bidraga till minskningen. Årgångarne hafva jemväl under hela perioden varit ganska klana.

Dubbla och enkla *beckasinen* hafva af samma orsak som änderna försvunnit från trakter, der de fordom häckade i mängd.

Morkullan aftager till antal med hvarje år och dess fridlysning intill medio af maj månad synes åtminstone hittills ej hafva verkat ändring i detta förhållande.

Efter den gynsamma vintern 1885—1886 förökade sig *rapphönsstammen* inom länet betydligt och har sedan någorlunda

hållit sig uppe. Rapphönan förekommer inom hela länet, men naturligen talrikast inom dess egentliga slättbygd.

Tillgången å hare har under periodens alla år varit medelmåttig, inom södra delen af länet mycket klen. Dock synes stammen hafva under periodens senare del något ökat.

Af rofdjur förekommo lo ytterst sparsamt, of allstädes, om ock ej talrikt, samt räf och duflök allmänt. Mård och utter finnas inom hela länet, men ingenstädes talrikt. Nedanstående tabell utvisar dels antalet under perioden dödade rofdjur, för hvilka skottpenningar utbetalts, dels antalet af rofdjur dödade husdjur samt dessas beräknade värde:

År.	Antal dödade					Skottpenningar i kr.		Antal af rofdjur dödade			Beräknad skada. Kronor.
	loar.	räfvar.	hökar.	utvar.	Kräkor.	Af statsmedel.	Af andra medel.	får.	svin.	gärdert.	
1886..	1	447	237	17	722	25	966	11	1	3,828	3,411
1887..	1	501	285	19	949	25	3,130	20	—	3,865	3,179
1888..	—	1,118	217	18	955	—	3,942	5	—	3,765	3,330
1889..	—	1,134	288	17	920	—	4,129	—	—	4,224	3,380
1890..	—	904	229	15	1,104	—	3,325	1	—	3,941	3,691
Sum	2	4,104	1,256	86	4,650	50	15,492	37	1	19,623	16,991

Å matnyttigt vildt och å djurskinn hafva under femårsperioden varit följande gångbara pris: hare 1 krona 50 öre stycket, tjäder 5 kronor paret, orre 2 kronor 75 öre paret, hjerpe 80 öre stycket, morkulla äfvensom rapphöna och gräsand 1 krona stycket, räfskinn 6.50 à 7.50 kronor stycket, mårdsinn 8 à 10 kronor stycket samt utterskinn 12 à 15 kr. stycket.

Inom länet gängse tillåtna *jagt- och fångsätt* äro hufvudsakligen jagt för drifvande eller stående hund, förgiftade beten eller giller för räf och hök samt, hvad angår skogsfogeln, skytte för bulvan samt, i allt för stor utsträckning, medelst lock.

Bland otillåtna jagsätt torde ännu spelskytte om våren på sina ställen bedrifvas, likasom äfven, dock antagligen i mindre skala och egentligen inom de vestra och norra socknarne, fångst af hare och skogsfogel medelst giller eller snara. *Förbrytelser mot gällande jagtstadga* i andra afseenden torde beklagligen, synnerligen på vissa orter, vara mycket allmänna, om de ock sällan nog komma till vederbörande åklagares kännedom och ännu mera sällan kunna föras i bevis. Frukten för de dryga ersättningar, som åklagarne ofta åläggas gälda i händelse af brist i bevisningen, afhålla också dessa från att med det nit, som vore önskligt, härutinnan föra det allmännas talan. Nedanstående öfversigt utvisar antalet af de genom skogspersonalen eller på dess angivelse åtalade förbrytelser mot jagtförfattningarne samt beloppet af de i dessa mål ådömda böter:

År.	Antal mål.	Ådömda böter. Kronor.	Skadeersättning. Kronor.
1886.....	5	250	250
1887.....	3	20	—
1888.....	2	100	60
1889.....	1	—	—
1890.....	3	250	75
Summa	14	620	385

Någon egentlig enskild jagtvård förekommer knappast inom länet annat än å de större egendomarne och bruken. Den i senaste femårsberättelsen omförmälda *jagtvårdsföreningen* verkar för sitt mål, väckande af håg för förbättrad jagtvård samt spridande af därför nödiga kunskaper, genom utbetalande af belöningar för vårdande af rapphöns vintertiden och för upptäckt och beifran af förseelser mot jagtstadgan samt genom spridande af smärre notiser om jagtvårdens ståndpunkt inom länet och hvad för dess förbättrande vore nödigt. Sedan år 1887 utbetalar Landstinget skottpenningar för räf med 3 kronor, för hög med 2 kronor och för uf med 3 kronor. En del kommuner hafva utfäst premier för dödande af kråkor.

E) Fiske. I afseende å länets mest betydande fiske, *lax-fisket* vid Elfkarleö, hänvisas till de utaf vederbörande årligen härom till fiskeriintendenten afgifna berättelser. Stadgar för lax- och nejonögonfisket i Dalelven hafva blifvit af Konungens Befallningshafvande utfärdade senast den 14 augusti 1885.

För *fisket vid länets Östersjökuster* hafva stadgar utfärdats den 1 augusti 1890. För att åstadkomma en bättre beredning af den strömming, som derstädes fångas, har Hushållningssällskapet dels låtit genom kompetent person häruti meddela undervisning och dels utfäst premier för väl beredd strömming, hvilka premier utdelats vid för sådant ändamål utlysta möten. Afkastningen af strömmingsfisket har under perioden i allmänhet varit klen.

För *fiskets bedrifvande i sjön Mälaren* har af Konungens Befallningshafvande gemensamt med länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands och Vestmanlands län under perioden utfärdats nya stadgar, som inom detta län börjat tillämpas den 11 januari 1891.

F) Bergs- och brukshandtering. *Jernmalmsuppfordringen* har under perioden varit stadd i en jemn och rask stigning. År 1886 uppfordrades 57,305 ton jernmalm och år 1890 hade uppfordringen stigit till 75,434 ton. I medeltal per år hafva uppfordrats 67,357 ton, hvaremot motsvarande medeltal för föregående period var 52,295 ton.

Följande grufvor hafva under perioden varit bearbetade:

Dannemora grufvor, der den ojemförligt största malmbrytningen, eller 82 % af länets hela malmuppföring, egt rum. Uppföringen har i medeltal varit 55,336 ton årligen. Grufvorna, som arbetats, äro till antalet tio och höra till olika intressentskap, men äro belägna inom ett gemensamt odalutmål och lyda under gemensam förvaltning. Genom de undersökningsarbeten, som på senare åren blifvit gjorda, har ådagalagts, ej mindre att de förut kända fyndigheterna bibehålla sin förra utsträckning på det djup, till hvilket grufvearbetena för närvarande kommit ned, utan ock att nya icke obetydliga malmparalleler förekomma. De djupaste grufvorna äro: Kungsgrufvan i Norra fältet, som är 180 meter djup; Mellanfältet, der första étagens botten är på 215 meters afvägning och uppföringsschaktet afsänkt till 230 meter; samt Södra fältet, der största djupet är 250 meter under allmänna afvägningspunkten;

Ramhälls grufvor i Alunda socken, som äro upptagna på ett vidsträckt, men temligen smalt malmlager, innehållande en kalkförande magnetisk jernmalm. Här hafva 5 å 6 grufvor varit bearbetade med tillsammans en årsbrytning af 7,030 ton. Grufvorna

tillhöra dels Dannemora grufveintressenter, dels Kilafors bruks aktiebolag;

Stenrings grufva i Morkarla socken, der årsbrytningen i medeltal uppgått till 1,230 ton. Malmfångsten har varit i aftagande, emedan malmen på botten af grufvan utgått och arbetet under de senaste åren bestått uti tillgodogörande af den malm, som funnits kvarlemnad på högre afvägningar i grufvan. Grufvan tillhör Dannemora grufveintressenter;

Gräsbo- och Kanongrufvorna i Films socken hafva tidtals varit bearbetade för Österby bruks räkning;

Salsta grufvor i Lena socken tillhöra Vattholma bruk och hafva lemnat en årlig malmfångst af 1,224 ton;

Brunna grufvor i Lena socken hafva brutits för Söderfors och Ankarsrums bruksegares räkning, med en årlig malmfångst af 2,000 ton.

Annan malm än jernmalm har brutits endast i den s. k. Svafvelgrufvan å Dannemora malmfält, der årligen 1,600 ton zinkmalm i medeltal uppfordrats.

Tackjernstillverkningen: Under perioden hafva tillverkats i medeltal 19,944 ton tackjern årligen vid tillsammans 6 i gång varande masugnar. Då motsvarande medeltal för föregående period var 17,270 ton, har sålunda en icke obetydande ökning egt rum.

Smältstyckes- och stångjernstillverkning har under åren 1886—1890 bedrifvits vid 10 särskilda verk samt uppgått till ett belopp årligen af i medeltal 12,511 ton smältstycken och 12,012 ton stångjern. Stångjernstillverkningen understiger något motsvarande medeltal för föregående femårsperiod, hvaremot smältstyckestillverkningen betydligt ökats. Af stångjernet hafva 3,552 ton tillverkats enligt vallonmetod samt det öfriga enligt lancashiremetod.

Götmetalls- och ståltillverkningen uppgick år 1886 till 853 ton och hade år 1890 stigit till 2,312 ton. Af sistnämnda belopp utgjorde martingöt, tillverkade vid Söderfors bruk, 1,894 ton samt bränn- och gjutstål, tillverkad vid Österby bruk, 418 ton.

Gjutgodstillverkning genom tackjerns omsmältning har egt rum vid två bruk, Söderfors och Vattholma, vid hvilka bruk denna tillverkning utgjorde 241 ton år 1886 och 418 ton år 1890.

Jern- och stålmanufakturstillverkningen har bibehållit sig vid ungefär samma belopp som under föregående femårsperiod. Under åren 1886—1890 utgjorde tillverkningen af manufaktur tillsammans 107 ton årligen vid de tvenne verk, der sådan tillverkning egt rum, nemligen vid Söderfors och Elfkarleö bruk.

Beträffande de verk, vid hvilka ofvanstående tillverkningar åstadkommits, meddelas här nedan närmare:

Vattholma bruk har 5 lancashirehårdar, 5 ånghammare, vällugn, grofvalsverk samt gjuteri och reparationsverkstad, hvilka sistnämnda tillkommit på de senare åren. Tillverkningen har årligen uppgått till ungefär 1,500 ton smältstycken, 1,400 ton stångjern samt 50 ton gjutgoods, hvilken sistnämnda tillverkning varit i stigande, så att den år 1890 var 101 ton. Tackjernet hemtas från Lenna masugn i Stockholms län, hvilken masugn tillhör samma egare, Vattholma bruks aktiebolag.

Österby bruk är försedt med masugn, stångjernssmedja, bestående af 3 vallonsmälthårdar, 2 räckhårdar, 4 ånghammare och vällugn, samt verkstad för tillverkning af brännstål och gjutstål, bestående af 2 brännstålsugnar och 2 generativa degelstålsugnar. Masugnen drifves med ånga, de öfriga verkstäderna dels med

vatten, dels med ånga. Tillverkningen har utgjort i medeltal per år 3,768 ton tackjern, 820 ton vallonstångjern, 200 ton brännstål och 180 ton gjutstål.

Gimo bruk består af masugn och stångjernsmedja, innehållande 3 vallonsmälthärdar, 2 räckhärdar och 4 hammare. Verkstäderna drifvas dels med vatten, dels med ånga. Tillverkningen i medeltal har utgjort årligen 1,250 ton tackjern och 765 ton vallonstångjern.

Leufstaverken, bestående af Leufsta och Carlholms bruk samt Tobo masugn: Leufsta bruk har, efter ombyggnad år 1887, 3 vallonsmälthärdar, 2 räckhärdar, 1 mumblingshammare och 3 räckhammare. Carlholms bruk har 5 lancashiresmälthärdar, 1 mumblings- och 2 räckhammare, vällugn och valsverk samt 1 knipphammare. Tobo masugn består af 2 masugnar, en äldre, som på senare åren ej varit begagnad, samt en yngre, som uppfördes år 1883 och sedan varit ensam använd. Tillverkningen har utgjort i medeltal per år: vid Tobo masugn 2,945 ton tackjern, vid Leufsta bruk 967 ton vallonstångjern samt vid Carlholms bruk 1,550 ton smältstycken och 900 ton lancashirestångjern. År 1890 tillverkades vid Carlholms bruk endast smältstycken.

Strömsbergsverken, omfattande Strömsbergs, Vesslands och Ullfors bruk: Vid Strömsbergs bruk finnas masugn och stångjernsmedja, innehållande 2 vallonsmälthärdar och 2 hammare. Vesslands bruk har 3 lancashiresmälthärdar och 3 hammare samt Ullfors bruk 3 vallonsmälthärdar, 2 räckhärdar, 1 lancashirehärd, 2 ånghammare och 2 vattenhammare. Tillverkningen har utgjort årligen i medeltal: vid Strömsbergs bruk 3,164 ton tackjern och 800 ton stångjern, vid Vesslands bruk 1,260 ton smältstycken samt vid Ullfors bruk 1,700 ton stångjern. Vid Vesslands bruk hafva under de senare åren tillverkats endast smältstycken, hvilka vid de andra bruken uträckts i räckhärd, så att stångjernstillverkningen vid Strömsbergs och Ullfors bruk omfattar både vallon- och lancashirestångjern.

Söderfors bruk omfattar masugn, stångjernsmedja, martin-göt, ståltillverkning, gjuteri- och manufakturverk. Stångjernsmedjan innehåller 10 två-forms lancashirehärdar, mumblingshammare, 2 skafthammare samt valsverk med 2 träner och 2 ugnar. Tillverkningen, som år efter år ökats, uppgick år 1890 till 3,795 ton tackjern, 4,168 ton stångjern, 1,894 ton martingöt, 317 ton gjutgods samt 5 ton ankarsmidan.

Elfkarleö bruk, tillhörande samma bolag som föregående bruk, består af 3 lancashiresmälthärdar och vällugn samt manufakturmedja. En vid bruket äfven befintlig stålugn har icke varit begagnad sedan år 1886. Tillverkningen har uppgått till 1,500 ton stångjern årligen samt 150 ton manufaktur, bestående af jernvägsvagns- och fordonsfjedrar.

Harnäs masugn, lydande under Söderfors bruk, har begagnats för tillverkning af tackjern, dels för export, dels för eget behof. Tillverkningen har uppgått till 4,493 ton årligen.

Vid bergs- och brukshandteringen inom länet hafva under åren 1886—1890 i medeltal per år 453 personer varit *anställda* vid grufvorna och 669 vid jernverken.

Ångående den vid de olika grufvorna och bruken använda arbetsstyrka samt dennas aflöning är Konungens Befallningshafvande i tillfälle att meddela: att arbetsstyrkan vid Dannemora grufva uppgått till 310 å 330 man, med en dagaflöning af omkring 1 krona per dag samt för betingsarbete 1 krona 70 öre

å 1 krona 75 öre per dag, hvarförutom arbetarne åtnjutit bostadsförmån och s. k. vedpengar samt en viss kvantitet spannmål, lämpad efter antalet minderåriga barn i hvarje familj. Beträffande Ramhälls grufvor har uppgifvits, att derstädes sysselsatts af Dannemora grufintressenter högst 30 arbetare, med en förtjenst för dagsverksarbete af 1 krona 50 öre om dagen och för betingsarbete af omkring 1 krona 75 öre per dag. Vid Stenringsgrufvan har arbetareantalet utgjort högst 9, med en aflöning för dagsverksarbete af 1 krona 50 öre om dagen och för betingsarbete af omkring 1 krona 75 öre per dag. Vid Gräsbo och Kanongrufvorna har arbetsstyrkan vexlat emellan 10 och 15 man. Arbetslönen har utgjort 19 å 27 öre per borrhöt och 4·5 å 6·2 öre per tunna uppfordradt berg. Österby bruk har sysselsatt 100 å 115 man. Arbetet har i allmänhet utförts mot beting. Arbetsförtjensten har utgjort 2 kronor å 2 kronor 50 öre per dag förutom förmåner af bostad, potatisland och slåttmark. Å Gimo hafva vid smidet sysselsatts 24 å 32 man, hvilkas aflöning utgått efter viss procent af värdet å det tillverkade jernet. För jernstillverkningen vid Leufstaverken hafva sysselsatts sammanlagdt omkring 73 man. Arbetsförtjensten har derstädes uppgått till emellan 500 och 1,000 kronor per år och man, olika för olika befattningar, förutom förmåner af bostad, vedbrand, underpris på spannmål samt jordlägenheter.

G) Fabriker, manufakturer och handverk. Konungens Befallningshafvande får i afseende härå, i likhet med hvad uti föregående femårsberättelser varit vanligt, i hufvudsak hänvisa till Kungl. Kommerskollegii årsberättelser.

Sammanlagda *tillverkningsvärdet* vid alla fabriker och manufakturinrättningar inom länet uppgick år 1890 å landsbygden till 6,202,972 kronor 34 öre samt i städerna till 3,211,892 kronor 72 öre. Motsvarande siffror för år 1885 utgjorde för landsbygden 4,190,569 kronor 43 öre samt för städerna 1,157,595 kronor 64 öre. En jemförelse utvisar en ganska betydlig stegring.

Antalet *fabriksarbetare*, som uppgick år 1880 till 2,065 och år 1885 till 2,576, hade år 1890 stigit till 3,918.

Bland de industriela inrättningarne äro att märka såsom mera betydande, förutom ofvan omförmälda bruk, Skutskärs, Harnäs, Elfkarleö m. fl. sågverk, Uppsala ångqvarn, Uppsala och Uppsala-Ekeby kakelfabriker, Erlangens bryggeri och Bayerska bryggeriet i Uppsala, Uppsala ångsåg, Enköpings bryggeri och ångmjölkqvarn, Haga tegelbruk m. fl.

Af de under perioden nybildade industriela anläggningar må särskildt omnämnas Uppsala Industriförenings träförädlingsfabrik. Denna förening, som bildats af några trä- och metallarbetare under medverkan af en kapitalist, drifver mekanisk tillverkning af dörrar, fönster, möbler m. m. Föreningens medlemmar deltaga sjelfva i arbetet mot viss aflöning samt ega att sig emellan fördela den af rörelsen fallande vinsten. Affären ledes af en styrelse och en verkställande ledamot.

Antalet af *dem, som med biträde af annan än hustru och hemmavarande barn till afsalu tillverkat handtverksarbeten eller såsom yrke utöfvat annan handtering*, har år 1890 uppgått å landsbygden till 240 och i städerna till 292. Antalet af deras arbetare har samma år varit å landet 272 och i städerna 734. Motsvarande siffror för år 1885 utvisa, att antalet handtverkare då utgjorde å landsbygden 163 och i städerna 224, samt att deras arbetare voro å landet 182 och i städerna 498; således

ej obetydligt mindre, än hvad förhållandet var vid slutet af femårsperioden 1886—1890.

För bränvinsbränningen under perioden redogöres i motstående tabell K.

Af dessa uppgifter framgår, att bränneriernas antal, som i medeltal för hvarje tillverkningstermin åren 1876—1880 varit 6·9, men åren 1881—1885 endast 4·6, under denna period ytterligare nedgått till i medeltal 3 för vårterminen och 1·8 för höstterminen samt att sammanlagda beloppet tillverkad bränvin, som under perioden 1881—1885 uppgick till 7,494,775·2 liter, under denna period sänkts till 5,119,063·5 liter. Tillverkningsafgiften har minskats från 2,955,677 kronor 72 öre till 2,233,584 kronor 59 öre.

Tab. K. Bränvinstillverkningen i Uppsala län åren 1886—1890.

År.	Antal brännerier under			Största tillverkningen vid ett bränneri.	Minsta tillverkningen vid ett bränneri.	Hela beloppet tillverkad bränvin.	Sammanlagda afgifter.	Kontroll- och redovisningskostnader.
	vår-	som-mar-	höst-					
	tillverkningen.			Beskattningsbara liter.		K r o n o r.		
1886...	5	1	4	767,486·1	113,465·1	1,584,222·5	633,689—	15,246·22
1887...	4	1	1	739,425·6	58,127·7	1,222,815·4	489,126·16	11,355—
1888...	2	1	2	656,258·0	20,975·9	782,989·6	346,251·43	4,880·95
1889...	3	1	1	707,564·9	111,265·2	935,431·5	467,715·75	6,892·21
1890...	1	1	1	593,604·5	593,604·5	593,604·5	296,802·25	4,180·14
Summa	—	—	—	—	—	5,119,063·5	2,233,584·59	42,554·52

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) Landtkommunikationer. Längden af de allmänna vägarne inom länet framgår af tabell 2. Denna tabell utvisar åtskilliga ej obetydliga olikheter med i samma afseende uti senaste femårsberättelse lemnade uppgifter. Af de olika vägslagen finnas upptagna 4·7 nymil allmänna landsvägar, 5·4 nymil häradsvägar samt 2 nymil sockenvägar mera än i senaste femårsberättelsen (under perioden nyanlagda vägar ej inberäknade). Denna skilnad beror till någon del på den under perioden företagna reduktion från gamla mil till nymil. I afseende å allmänna landsvägarne, som ej under perioden ökats, är derjemte att märka, att, efter hvad det vill synas, till senaste femårsberättelsen från ett fögderi felaktigt uppgifvits 3·4 nymil för litet. Häradsvägarne hafva (nyttillkomna alltjemt oberäknade) med visshet under perioden ökats, i det en del sockenvägar indelats till häradsvägar. Bland dessa är att märka den i senaste femårsberättelsen omförmälda vägen om vid pass 1·2 nymils längd från Berg till Hällen och Gråmuren. Att sockenvägarne, af hvilket vägslag ingen sträcka uppgifvits vara under perioden tillkommen, ej i motsvarande grad minskats, utan i stället ökats med 2 nymil, torde bero på vacklande uppfattning angående hvad som menas med »sockenvägar». Sträckan af de indelade häradsvägarne visar i jämförelse med i föregående berättelse lemnad sifferuppgift en ökning med ej mindre än omkring 20 nymil. Denna skilnad, som i någon mån förklaras genom tillkomsten af ofvan omförmälda ökning med 5·4 nymil i de uppgifna häradsvägarne längd samt nyanlagda 3·7 nymil, beror i öfrigt, så vidt kunnat utrönas, på ett missförstånd af de till förra femårsberättelsen inom ett af fögderierna lemnade primäruppgifter. Kougens Befallningshafvande har nemligen ingen anledning att antaga annat, än att de nu lemnade primäruppgifterna öfverensstämna med verkliga förhållandet, såvidt detta kan utan särskilda åtgärder utredas. I en del härad har nemligen vägdelning, delvis i afvaktan på ny lagstiftning angående vägunderhållet, ej egt rum på lång tid. Sedan numera denna lagstiftning kommit till stånd, är det antagligt, att nya vägdelningar komma att ske flerstädes inom länet, och att dermed jemväl vinnes tillförlitlig kännedom om de allmänna vägarne längd och indelning.

De under perioden tillkomna vägarne äro: 582 meter från Vestmanlands länsgräns till Hällen i Harbo socken, 0·97 nymil från Gråmuren i Harbo socken till Postboda i Tierps socken, 0·9 nymil från Nalmyra i Harbo socken till Björksättra i Björklinge socken, 0·1 nymil från häradsvägen vid den s. k. Låddby grind till Kihlby mjöl- och sågqvarn i Alunda socken samt 1·6 nymil dels emellan Åloppe och Grellsbo i Bålinge socken och dels emellan Dalkarlsbo i Jumkils socken och Åkerlännå i Bålinge socken.

Den emellan Gråmuren i Harbo socken och Postboda i Tierps socken anlagda vägen utgör fortsättning af den i senaste femårsberättelsen omförmälda väg från Berg till Hällen och Gråmuren. Denna väg skäres af vägen från Vestmanlands länsgräns till Hällen och vidare från Nalmyra till Björksättra. Genom fullbordande af denna vägkomplex hafva bereds dels nödiga kommunikationer för de i denna del af länet belägna hemman samt tillträde till det stora område söder om sjön Temnaren, som genom denna sjös sänkning gjorts lämpligt för kultur, dels ock en ny led för samfärdseln emellan Vestmanlands och Uppsala län samt mellan sistnämnda läns södra och norra delar. Vägarne, hvilka utgöra en sammanlagd sträcka af 33 kilometer, hafva fullbordats under åren 1883—1888 för en sammanlagd kostnad af 61,745 kronor 87 öre, hvaraf 37,336 kronor erhållits såsom statsbidrag.

Broarne öfver Temnareån vid Vesslands bruk, 3 broar öfver Kihlbyån i Alunda socken samt 1 bro öfver Nybyån i Stafby socken hafva under perioden blifvit ombygda.

Någon ny jernväg har ej under perioden tillkommit inom länet.

Bropenningar uppbäras enligt fastställda taxor vid Flottsunds bro öfver Fyrisån vid dess utlopp i Mälaren och vid Karl XIII:s bro öfver Dalelven i Elfkarleby. Färjpenningar erlaggas vid länets två färjor, den ena vid Hjulsta i Enköpings-Näs socken för öfverfart till Aspön i Södermanland och den andra vid Erikssund i Håtuna socken för öfverfart till Stockholms län.

Sedan Böksta gästgivarvärd indragits och i dess ställe inträttats skjutsstation vid Krisslinge samt skjutsstationen vid Vatt-

holma upphört, äro numera länets *gästgivaregårdar* 16, nemligen: Uppsala, Enköping, Tible, Bålsta, Litslena, Säfva, Kölfva, Dalkarlsbo, Högsta, Hof, Läby, Yfre, Mehede, Vestanå eller Elfkarleby, Skjerplinge och Haberga; samt dess *skjutsstationer* (två jemlikt 26 § skjutsstadgan inrättade skjutsanstalter inräknade) 14, nemligen: Torgesta, Hjulsta färja, Tunalund, Långtora, Krisslinge, Storvreta, Staf (Rocknö), Håkansbo, Bro, Andersby, Söderby, Edinge, Örbyhus och Tierp.

Under perioden hafva förnyade *entreprenadauktioner* å skjutsen hållits år 1888, då densamma upplåtits för en tid af fem år, eller till utgången af år 1893. Vid samtliga länets gästgivaregårdar samt vid 13 af skjutsanstalterna uppehålls skjutsen genom *entreprenad*. Angående skjutsen vid Hjulsta färja har *entreprenadafstal* alltjemt ej kunnat afslutas, utan sker skjutsningen derstädes i tur efter budning inom Enköpings-Näs socken.

Maximilegan inom länet är 1 krona 80 öre för gammal mil eller 1 krona 70 öre för nymil, hvilken *lega* vid *entreprenadauktionerna* betingats vid alla länets gästgivaregårdar samt vid alla de skjutsstationer, der skjutsen utgöres genom *entreprenad*, med undantag för de båda jemlikt 26 § skjutsstadgan inrättade skjutsanstalterna vid Örbyhus, der skjutslegan utgår med 2 kronor per gammal mil eller 1 krona 87 öre per nymil samt för väglängd, ej uppgående till $\frac{1}{2}$ mil, 1 krona för hvarje häst, och Tierp, der skjutslegan utgår med 1 krona 55 öre per gammal mil eller 1 krona 45 öre per nymil samt för väglängd, uppgående endast till $\frac{1}{2}$ mil och derunder, 1 krona. Vid Hjulsta färja utgår skjutslegan med 1 krona 12 öre per nymil.

Entreprenadbidrag hafva under perioden på grund af lemnade anbud samt landstingets beslut faststälts att under ofvannämnda *entreprenadtid* utgå med följande belopp:

Skjutsanstalt.	Entreprenadbidrag. Kronor.	Skjutsanstalt.	Entreprenadbidrag. Kronor.
Enköping.....	300	Läby.....	100
Håkansbo.....	50	Mehede.....	50
Skjerplinge.....	150	Elfkarleby.....	300
Tible.....	150	Staf (Rocknö).....	80
Litslena.....	300	Haberga.....	100
Kölfva.....	100	Edinge.....	30
Säfva.....	200	Söderby.....	35
Tunalund.....	50	Storvreta.....	40
Långtora.....	50	Krisslinge.....	45
Högsta.....	100	Torgesta.....	50
Hof.....	150	Bro.....	50
Dalkarlsbo.....	100		

Vid gästgivaregårdarne i Uppsala, vid Bålsta och Yfre samt vid skjutsstationen i Andersby hafva *entreprenadbidrag* ej betingats.

Medeltalet utgångna *skjuthästar* har nedgått från 3,450 årligen under förra perioden till 2,711 årligen under denna period.

Statstelegrafstationerna hafva varit desamma under denna period som under den föregående, eller i Uppsala, Enköping och vid Skutskär.

Telefonväsendet inom länet har under perioden snabbt utvecklats. Städerna Uppsala och Enköping äro genom telefon-

ledning förbundna med hufvudstaden. Från Enköping finnes telefonledning till Örsundsbro och deromkring belägna gårdar samt från Uppsala till Centralhospitalet, Ekeby tegelbruk, Ulfsa qvarn och Östuna socken i Stockholms län. Smärre telefonledningar mellan större egendomar och deras utgårdar, närmaste läkarebostad, apotek och jernvägsstation finnas för öfrigt på många håll inom länet.

Postinrättningar funnos vid periodens början i Uppsala, Enköping, Alunda, Balingsta, Björklinge, Hägeby, Leufsta bruk, Långtora, Olands Stafby, Rasbo, Rasbokil, Skokloster, Svista, Veckholm, Vendelsby, Vessland, Vesttible, Viksta, Åkerby, Örsundsbro samt vid jernvägsstationerna Bergsbrunna, Bro, Bålsta, Bärby, Dannemora, Ekolsund, Elfkarleö, Gamla Uppsala, Gimo, Grillby, Harnäs, Knaby, Kungsängen, Lundby, Marma, Orrskog, Skutskär, Storvreta, Söderfors, Tierp, Tobo, Vattholma, Vendel, Vänge, Åland och Örbyhus.

Af ofvan uppräknade postanstalter voro Uppsala och Enköping postkontor och de öfriga poststationer. Under perioden har tillkommit en ny poststation vid Hjelstaby, hvadan alltså vid periodens utgång inom länet funnos 2 fullständiga postkontor och 45 poststationer.

Vid samma tid funnos inrättade landtbrefbärelinier emellan Vattholma—Råstaberg, Leufsta bruk—Skjerplinge—Hållnäs—Leufsta bruk, Tierp—Yfre, Kungsängen—Vestra Ryd, Ekolsund—Hjelstaby, Grillby—Löt, Enköping—Vallby—Arnö, Enköpings-Näs—Enköping, Långtora—Nysätra, Örsundsbro—Hjelstaby—Holm, Balingsta—Dalby, Åland—Tibble och Åland—Järlåsa, af hvilka linierna emellan Vattholma—Råstaberg och Ekolsund—Hjelstaby blifvit inrättade under perioden.

Vid samtliga ofvan uppräknade postanstalter med undantag af Söderfors funnos vid periodens slut inrättade postsparbankskontor, hvarest finnas att tillgå postsparmärken, och tillhandahållas sådana dessutom hos enskilda försäljare, vid periodens slut uppgående till ett antal af 126.

B) Sjökommunikationer. *Hamn- och lastageplatser* inom länet vid Östersjön äro Harnäs och Skutskär i Elfkarleby socken, Ledskär i Öster-Löfsta socken samt Ängsskär i Hållnäs socken.

Ångbåtsförbindelserna med hufvudstaden hafva under perioden uppehållits från Uppsala med 4, från Enköping med 2 och från hvardera af följande ställen: Brogård, Ekolsund, Ekholmen, Säbyholm och Ängsö med 1 ångbåt. Derjemte har linien Löfsta—Vessland—Gefle trafikerats af 1 ångbåt samt förbindelsen mellan Uppsala och omnejd vid Mälaren uppehållits af 2 ångslupar.

Sjöfarten i Fyrisån och i Enköpingsån har under periodens särskilda år börjat och slutat:

	Fyrisån. Börjat.	Fyrisån. Slutat.	Enköpingsån. Börjat.	Enköpingsån. Slutat.
År 1886.....	9 april.	19 december.	13 april.	22 december.
» 1887.....	11 »	10 »	5 »	12 »
» 1888.....	19 maj.	24 »	9 maj.	29 »
» 1889.....	1 »	23 »	1 »	12 »
» 1890.....	29 mars.	8 »	1 april.	7 »

Uppsala hamnkassa har under perioden haft inkomster af dels uppbörd med 78,735·63 kr., deraf 15,261·15 kr. år 1886, 14,140·65 kr. år 1887, 16,237·95 kr. år 1888, 15,922·53 kr. år 1889 och 17,173·35 kr. år 1890; dels ock räntemedel och diverse

inkomster till belopp af sammanlagdt 13,034·39 kr., eller tillhoppa 91,770·02 kr. Kassans inkomster under föregående period uppgingo till 98,306·66 kr., hvaraf uppbörd 79,811·47 kr. Utgifterna under perioderna hafva uppgått till 89,820·15 kr., och utgjorde kassans behållning vid 1890 års slut 20,931·45 kr. Kassans skuld till Handels- och Sjöfartsfonden, hvarå under perioden afbetalats 2,706·70 kr., utgjorde vid 1890 års utgång 30,359·33 kr.

Enköpings hamnkassa har under perioden haft inkomster af uppbörd med 4,880·79 kr. år 1886, 5,803·19 kr. år 1887, 5,170·59 kr. år 1888, 5,241·41 kr. år 1889 och 4,207·78 kr. år 1890, eller tillsammans 25,303·76 kr.; samt af räntemedel och diverse 6,416·81 kr. Utgifterna under samma tid hafva varit 31,518·64 kr. Kassans behållning vid 1890 års slut utgjorde 27,936·93 kr. Under åren 1887 och 1888 har kajen i Enköpings hamn ombygts samt segelleden i Enköpingsån rätats.

Ofvanstående siffror synas angifva, att rörelsen i Uppsala hamn under perioden något minskats, hvaremot rörelsen i Enköpings hamn, der inkomsten af uppbörd under föregående period utgjorde 21,310·88 kr., något ökat.

De å städerna Uppsala och Enköping under perioden *trafikerande ångfartygs resor och tontalet af dem befraktadt gods* hafva utgjort:

	Uppsala.		Enköping.	
	Resor.	Ton.	Resor.	Ton.
År 1886.....	563	43,514	410	32,996
„ 1887.....	522	40,221	402	32,370
„ 1888.....	596	46,047	384	31,120
„ 1889.....	509	45,100	402	32,538
„ 1890.....	681	61,163	414	33,570.
I medeltal	574	47,209	402	32,519.

Med utgången af år 1888 upphörde de af Länsstyrelsen, jemlikt kungl. bref den 14 december 1883, utfärdade *taxor* å afgifter för Uppsala, Enköpings, Örsundsbro, Skutskärs och Harnäs hamnar, för Österby lastbrygga i Vallby socken, för Staxhammars lastbrygga i Kungs-Husby socken, för en lastbrygga vid Uppsala—Gefle jernvägs anslutning till Tierpsån, för en af Uppsala—Margretehills jernvägsaktiebolag anlagd lastbrygga vid jernvägens anslutning till Dalelven i närheten af Söderfors, för begagnande af segelleden genom Almarestäket, för genomfart af Örsundsbro och för begagnande af segelleden från Örsundsbro till Högby brygga i Nysätra socken. Med stöd af kungl. bref den 15 mars 1889 har Konungens Befallningshafvande under sistnämnda år för trafiken vid samtliga dessa hamnar, bryggor och segelleder utfärdat nya taxor, att gälla till och med utgången af år 1893.

C) Sjöfart och handel. Under hänvisning i öfrigt till Kungl. Kommerskollegii årsberättelser får Länsstyrelsen rörande dessa ämnen meddela följande.

Till inrikes sjöfart begagnade seglande *fartyg* af mer än 10 tons dräktighet, tillhöriga personer inom länet, voro vid 1890 års

utgång 9 om tillsammans 333·79 tons dräktighet. Länet tillhöriga, med ångmaskin försedda, till inrikes sjöfart begagnade fartyg utgjorde vid 1890 års slut ett antal af 11 med tillhoppa 475 hästkrafter.

Under perioden hafva vid länets östersjökust *strandat* en gaffeltoppare, bärande namnet Frithiof, och ett okänt fartyg.

Enligt kungl. bref af den 25 februari 1887 har staden Uppsala beviljats *stapelstads-, nederlags- och transitupplagsrätt*. Till fullgörande af de med denna förmån förenade vilkor har staden anskaffat ett tullhus, inrymmande för tullförvaltningen nödiga lägenheter och magasin. Tullkammardistriktet utgöres af de till Stockholms tullkammardistrikt förr hörande stränder af Mälaren, hvilka äro belägna inom Hagunda och Ulleråkers härad af Uppsala län samt inom Alsike socken af Stockholms län, äfvensom af Fyrisåns stränder vid och söder om Uppsala. Tullkammaren öppnades hösten 1889 och har uppbörden derstädes utgjort: år 1889 (oktober—december) 24,749·45 kr. och år 1890 103,272·47 kr.

I öfverensstämmelse med föreskrifterna i ofvanberörda kungl. bref är jemväl i Uppsala inrättadt ett *sjömanshus*, åt hvilket Kungl. Kommerskollegium i skrifvelse den 2 september 1887 anvisat ett distrikt bestående af staden Uppsala jemte Hagunda, Ulleråkers, Bälinge, Vaksala, Rasbo och Norunda härad, Olands härad med undantag af Öster-Löfsta och Hållnäs socknar samt Vendels socken af Örbyhus härad inom Uppsala län äfvensom Alsike socken i Stockholms län.

Antalet *handlande* utgjorde år 1890 å landsbygden 206 mot 178 år 1885, och i städerna 269 mot 255 år 1885; samt deras betjening å landsbygden 98 mot 82 år 1885, och i städerna 318 mot 250 år 1885.

Likasom under föregående perioder har i Uppsala hållits tre *marknader*, en i början af februari (distingsmarknaden) under sex dagar, en i början af juni under en dag och en i oktober (mellan den 10 och 20 oktober) under två dagar. Af stadsfullmäktige beslutadt anordnande af *månadsmöten* eller torgdagar en gång i hvar månad, då marknad icke hålles, har hittills ej medfört åsyftad verkan. I Enköping hafva deremot de i senaste femårsberättelsen omförmälda månatliga *kreatorsmarknaderna* eller s. k. lördagsmarknaderna under hela perioden fortgått och varit lifligt besökta. *Månadsmarknader* hållas derjemte vid Danne-mora och vid Tierps jernvägsstation.

De vid markegångssättningarne inom länet bestämda *markegångspris* å länets nedannämnda produkter hafva varit:

	År 1886.	År 1887.	År 1888.	År 1889.	År 1890.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1 hektoliter hvete.....	8·24	7·53	10·24	10·24	11·10
1 „ råg.....	5·81	4·67	7·03	7·75	8·00
1 „ korn.....	5·77	4·39	5·65	6·50	6·31
1 „ hafre.....	3·93	3·48	3·59	3·64	3·84
1 kilogram smör.....	1·48	1·45	1·60	1·64	1·60
1 „ stångjern.....	0·16	0·15	0·16	0·16	0·16

5. Kameralförhållanden.

Den vid berättelsen fogade **tabellen 3** redogör för *fastigheterna inom länet och deras taxeringsvärden*. Denna tabell utvisar, vid jämförelse med motsvarande tabell för år 1885, en minskning i länets nuvarande mantal af 3 mantal för landsbygden och $\frac{1}{4}$ mantal för Enköpings stad; beroende denna deraf, att, på sätt ofvan meddelats, under femårsperioden, på grund af särskilda kungl. bref, $2\frac{3}{4}$ mantal Äs nis 1, 2 och 3 samt $\frac{1}{2}$ mantal Ingborgbo n:o 1 öfverförts till Vestmanlands län, medan deremot $\frac{1}{4}$ mantal Fagerskogen öfverförts från Enköpings stad till Vårfrukyrka socken inom Uppsala län.

De förändringar, som under perioden inträffat i fråga om landsfastigheternas *jordnatur*, utgöras i väsentligaste mån af omföring från frälse till skatte af de talrika skattefrälsehemman, hvilkas räntor blifvit af staten inlösta, hvartill komma dels försäljning till frälse och dels nedan omförmälda skatteköp. På sätt tabellen utvisar, har jordbruksfastigheternas taxeringsvärden under femårsperioden nedgått med tillsammans i rundt tal 5 millioner kronor, en sjunkning som föranledts deraf, att år 1887, då allmän omtaxering af dessa fastigheter första gången under perioden egde rum, prisen å alla produkter af dylika fastigheter, såsom den å annat ställe i berättelsen intagna uppgift å markgångspris under perioden gifver vid handen, nedgått i oerhörd grad; och den till år 1890, då ny taxering egde rum, inträffade svaga förhöjningen å dessa pris har icke varit tillräcklig att återföra jordbruksfastigheterna till de värden, de år 1885 hade.

Den i städerna åter inträffade förhöjningen i taxeringsvärde å hus och tomter ligger hufvudsakligen i värdet af de under perioden verkställda nybyggnader, hvilka likväl, hvad Uppsala beträffar, till antalet varit betydligt färre än under närmast föregående femårsperiod.

Skatteköp hafva under femårsperioden 1886—1890 beviljats å efterföljande hemman och lägenheter inom Uppsala län emot de för dem utförda belopp, nemligen:

År då skatteköpet beviljats.	Hemmanets eller lägenhetens namn.	Skatteköpeskilling, i kr.
1886	Dyarne, en utjord.....	11.87
	Apallboda n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, $\frac{1}{24}$	4.33
	D:o d:o d:o $\frac{1}{8}$	13.00
	Valla utjord.....	5.08
	Staffansbo n:o 1, $\frac{1}{8}$ mantal.....	34.17
	Yttrö odling n:o 3, $\frac{5}{12}$	1.13
	Nyckelmyra och Bäckängarne i Viksta socken.....	4.61
D:o d:o d:o i Lena >.....	2.53	
1887	Slättkürret.....	3.75
	Herrsbrokür.....	10.68
	Källsveden n:o 1, $\frac{1}{8}$ mantal.....	19.22
	Vinningsberg, $\frac{1}{8}$ mantal, $\frac{13}{206}$	17.00
	Dalmyrn nyodling, $\frac{1}{3}$	6.38
	Degerberg, $\frac{5}{42}$	0.43
1888	Gallerömyrn och Hirtrotsröjningarne, 2 odlingar.....	6.95
	Vinningsberg, $\frac{1}{8}$ mantal, $\frac{11}{1184}$	2.17
	Dalmyrn nyodling, $\frac{1}{3}$	6.38
	Snåret, 2 vretar.....	6.56
	Gyllerboda, en odling.....	2.86
	Blackmyrn, en odling.....	7.50
1889	Färkürnet.....	3.75
	1890	Ullunda n:o 2, $\frac{5}{8}$ mantal.....
1890	Ransta n:o 1, $\frac{17}{96}$ mantal.....	34.25
	Åloppe, en utjord, $\frac{1}{2}$	5.74
	Degerbo n:o 7.....	4.37
	Dalmyrn, $\frac{1}{3}$	3.64
	Hirtslena.....	4.95

Tab. L.

Afslutade hemmansklyfningar i Uppsala län åren 1886—1890.

År.	Antal.	Skiftade nuvarande mantal.	Qvarboende delegare.						Utflyttande delegare.						Summa skiften.	Skiftade hektar.					
			Skiftesantal.					Summa.	Skiftesantal.					Summa.		Åker.	Äng.	Odlingssmark.	Afrösningsjord.	Impedimenter.	Summa.
			1.	2.	3.	4.	Öfver 4.		1.	2.	3.	4.	Öfver 4.								
1886.....	3	2.045	10	1	4	2	—	17	1	1	2	—	—	4	41	95	662	13	641	3	1,414
1887.....	3	2.587	12	6	5	—	3	26	1	—	—	1	—	2	70	287	400	62	429	—	1,178
1888.....	5	4.970	7	3	6	1	—	17	2	8	2	1	—	13	63	211	33	3	318	—	565
1889.....	4	2.583	3	4	4	2	1	14	3	3	2	—	—	8	53	776	529	—	936	1	2,242
1890.....	4	6.822	14	5	7	—	—	26	2	4	—	—	—	6	55	275	265	6	141	4	691
Summa	19	19.007	46	19	26	5	4	100	9	16	6	2	—	33	282	1,644	1,850	84	2,465	8	6,090

K. Majts Befallningshafvandes femårsberättelser 1886—1890. Uppsala län.

För bestämmande af afgäld hafva hos Länsstyrelsen anmäls *jordafsöndringar* till följande antal:

	För alltid.	För viss tid.
År 1886.....	13	5
> 1887.....	6	1
> 1888.....	6	1
> 1889.....	11	4
> 1890.....	12	1

Rörande *egendomar af fideikommissnatur* samt *egendomar tillhörande inhemska aktiebolag och utländingar* lemnas upplysning i tabellerna 4, 5 och 6.

Under perioden hafva afslutats 10 *laga skiften* å 33·49 mantal emot 23 laga skiften å 38·01 mantal under perioden 1881—1885, hvaraf bekräftas den i förra femårsberättelsen uttalade förmodan, att laga skiftena inom länet snart äro afslutade.

Hemmansklyfningarne, för hvilka lemnas redovisning i tabell L (å sid. 25), hafva varit mindre till antalet, men större i omfång än under föregående period. Antalet har nemligen varit 19, mot 23 under förra perioden; men omfattat 6,090 hektar, mot 3,062 hektar under perioden 1881—1885.

6. Politi.

A) **Undervisningsväsendet.** Antalet lärjungar vid *Ultuna landtbruksinstitut* har under perioden varit:

År.	Landtbruks- elever.	Elever vid den högre mejeriskolan.	Landtbruks- lärlingar.
1886.....	49	8	24
1887.....	47	6	24
1888.....	49	4	25
1889.....	47	9	24
1890.....	44	6	24

För skogsskolan å Tierps kronopark är redogörelse lemnad under afdelningen om skogshushållning.

Vid *de allmänna läroverken* i Uppsala och Enköping har antalet lärjungar varit:

Läsår.	Uppsala högre allmänna läroverk.		Enköpings lägre allmänna läroverk.	
	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.
1885—1886.....	456	455	49	47
1886—1887.....	454	446	42	43
1887—1888.....	419	426	45	47
1888—1889.....	414	414	44	46
1889—1890.....	422	425	50	49

Uppsala *elementarläroverk för flickor*, hvilket bildats genom sammanslagning af två större flickskolor, inflyttade hösten 1889 i ett nytt, för läroverket inrättadt skolhus, hvarest finnas 12 lärosalar, 1 gymnastiksal, 1 samlings- och bönerum samt vaktmästarebostad. Läroverket, som består af 8 klasser, jemte en förberedande afdelning och en lärarinnelevklass, hade vid slutet af läsåret 1890—1891 28 lärare och lärarinnor samt 202 lärjungar. Den i senaste femårsberättelsen omförmälda elementarskolan för flickor i Enköping har under perioden fortgått såsom förut i 6 klasser jemte 2 förberedande, i hvilka sistnämnda äfven gossar intagits och bereds för inträde i allmänna läroverket. Lärarepersonalen utgöres af föreståndaren jemte 5 fast anställda lärarinnor och 5 timlärare. Elevernas antal utgjorde under läsåret 1890—1891 57.

Länets *folkhögskola* har under perioden verkat enligt samma plan som förr. Till skolans uppehållande har Landstinget an-

visat ett årligt förslagsanslag af 3,500 kronor, hvarjemte till densamma i statsbidrag utgått år 1886 2,000 kronor, år 1887 1,800 kronor, år 1888 2,200 kronor, år 1889 2,300 kronor och år 1890 1,700 kronor. Lärjunges årsavgift har varit bestämd till 40 kronor. Undervisningen har bestridts af 2 ordinarie lärare samt biträdande lärare i sång, husdjurs- och trädgårdsskötsel m. m. Lärjungarnes antal utgjorde:

Läsåret 1885—1886.....	21
> 1886—1887.....	19
> 1887—1888.....	22
> 1888—1889.....	23
> 1889—1890.....	17

eller i medeltal 20 hvarje år, mot 21 under näst föregående period.

Antalet lärjungar vid *folkskolelärareseminariet i Uppsala* har varit:

Läsåret 1885—1886.....	98
> 1886—1887.....	83
> 1887—1888.....	84
> 1888—1889.....	74
> 1889—1890.....	69.

Landstingets *seminarium för utbildande af småskolelärarinnor* har under femårsperioden fortgått. Årligen hafva i medeltal 20 elever efter genomgången 8 månaders kurs aflagt afgangsexamen. De utexaminerade hafva vanligen ej behöft vänta mer än högst tre månader, förrän de erhållit anställning som lärarinnor vid småskolor eller mindre folkskolor, de flesta inom länet. Landstingets årsanslag till seminariet har fortfarande utgjort 3,100 kronor förutom ett årligt anslag af 300 kronor till läroanstaltens föreståndare.

Tekniska skolan i Uppsala, förr kallad »Tekniska aftonskolan», har under perioden fortsatt sin verksamhet med syfte att meddela undervisning i praktiska ämnen, synnerligen åt arbetare och handverkslärlingar. Skolans styrelse består af 8 medlemmar, af hvilka 7 årligen väljas af stadsfullmäktige och den åttonde af landstinget. Såsom ledamot af styrelsen ingår jemväl skolans föreståndare. Undervisningen, som efter år 1885, då skolan inflyttade i egen ändamålsenligt inredd byggnad, kunnat bedrivas mera sjelfständigt än förr, omfattar följande ämnen: frihandsteckning, konstindustriell fackritning med tillämpningsöfningar, linearritning och beskrifvande geometri, byggnadsritning, perspektiv-

ritning, målning, modellering, välskrifning, bokföring, fysik och allmän naturlära, sång samt engelska och tyska språken. Antalet lärare, förutom föreståndaren, har varit 12 ordinarie samt tidvis en extra i målning och en extra lärarinna i konstindustriella tillämpningsöfningar (porslins- och lädermålning, läderplastik, glas- och ståletsning m. m.). Lärjungarnes antal har varit något växlande under höst- och vårterminerna, i medeltal 231 under höstterminerna och 302 under vårterminerna. I allmänhet har en tredjedel af lärjungeantalet utgjorts af qvinliga elever. Under perioden har skolan åtnjutit följande understöd:

Understöd af	Kr. per år.
Uppsala stad, åren 1886—1887	3,000
Uppsala stad, » 1888—1890	5,000
Uppsala läns landsting, åren 1886—1890	2,000
Staten, år 1886	3,000
Staten, åren 1887—1890	3,500

Dessutom hafva terminsafgifter uppburits, utgörande från och med år 1887 2 kronor för i yrke anställda elever och 4 kronor för öfriga elever.

Den för *handverkslärjungar afsedda söndagsskola* i Uppsala, hvarom förmäles i tidigare berättelser, har under perioden fortfarande egt bestånd.

I afseende å *folkskoleväsendet* må, med hänvisning i öfrigt till officiella berättelser, allenast anmärkas, att inom en hel del af länets kommuner hafva under perioden nya skollokaler inrättats och förbättrats. Skolträdgårdar finnas eller äro under anläggning vid de flesta folkskolor å landsbygden. Samverkan mellan skolan och hemmet vitsordas i allmänhet vara tillfredsställande. Endast i ett par fall har Konungens Befallningshafvandes handräckning blifvit på grund af stadgandet i 51 § i kungl. stadgan angående folkundervisningen anlitad.

Till *slöjdundervisningens* främjande har af Landstingets medel under perioden utgått ett årligt anslag af 2,500 kronor. Enligt till Landstinget af dess inspektör lemnade uppgifter har slöjdskolornas antal inom länet utgjort:

År.	Antal slöjdskolor	
	för gossar.	för flickor.
1886.....	44	7
1887.....	48	9
1888.....	45	11
1889.....	48	11
1890.....	50	10

Landstinget har dessutom anvisat ett årligt anslag af 410 kronor att utgå i stipendier till fem folkskolelärare för genomgående af kurs vid Nääs slöjdläroareseminarium.

Den i senaste femårsberättelsen omnämnda *vård- och uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn* eller »Uppsala idiotanstalt», hvilken af Landstinget anlagts vid Rickomberga by i Bondkyrko socken, har under perioden ansenligt utvecklats. Då jordgrunden å den af Landstinget inköpta, inom nämnda by belägna egendomen Karlsro befanns vara olämplig för nybyggnad i den skala, som för anstalten tarfvades, uppläts för detta ändamål af professoren N. G. Kjellberg byggnadstomt å ett honom tillhörigt hemman i Rickomberga, hvilken tomt sedermera genom egoutbyte

förvärfvats åt Landstinget. Här uppfördes år 1887 på Landstingets bekostnad ett större stenhus i två våningar, dit skolan påföljande år, 1888, flyttades. Byggnaden är beräknad för ett antal af 24 barn och inrymmer förutom bostad åt föreståndarinnan, 1 lärarinna och 3 sköterskor, köksafdelning, sofrum, arbetsrum, badrum, sjukrum samt lokal för träslöjd. Omkring densamma har anlagts en större trädgård. Barnen, som äro fördelade på två afdelningar, sysselsättas bland annat med manlig och qvinlig handslöjd samt under den blidare årstiden med arbeten i anstaltens trädgård. Det å egendomen Karlsro befintliga äldre boningshuset blef år 1887, efter Landstingets beslut, repareradt och inredt till en arbetsanstalt för äldre manliga idioter. Hemmet, som är afsedt för 10 sådana, rekryteras hufvudsakligen med från skolan utgångna elever. De derstädes intagna ynglingarne sysselsättas med grofvarbete. Till dessa nybyggnader och reparationer hafva anslagits af Landstinget, år 1886 till nybyggnaden 28,600 kronor och till reparationer vid Karlsro 2,200 kronor, år 1887 till inredning af arbetshemmet 2,500 kronor, år 1888 för samma ändamål 3,000 kronor, till inventarier vid skolan 800 kronor och till trädgårdsanläggning derstädes 1,500 kronor, år 1889 för sistnämnda ändamål ytterligare 500 kronor samt år 1890 till reparationer vid Karlsro och ytterligare till trädgårdsanläggningen sammanlagdt 600 kronor. Till nybyggnaden har derjemte af professoren N. G. Kjellberg och handlanden F. O. Törnlund skänkts 1,554 kronor. Landstingets årliga anslag till skolan har utgjort, åren 1886 och 1887 3,000 kronor och åren 1888, 1889 och 1890 4,000 kronor. Till arbetshemmet har Landstinget anslagit årligen 1,000 kronor, att utgå såsom bidrag till årsafgifter derstädes. Dylika afgifter erläggas jemväl för eleverna vid skolan, som dessutom kommit i åtnjutande af statsbidrag med 100 kronor för hvarje derstädes intaget barn. För anstalten finnes en af Landstinget tillsatt styrelse, för hvilken af Landstinget fastställts reglemente.

Den år 1885 i Uppsala af enskild person inrättade *skola för döfstumma barn* har under perioden öfvertagits af Landstinget, som för densamma tillsatt styrelse och till dess uppehållande beviljat anslag med, år 1886 4,610 kronor, åren 1887 och 1888 5,000 kronor och år 1889 4,500 kronor. På grund af lagen angående döfstummeundervisningen den 31 maj 1889 har Uppsala län med Gefleborgs och Kopparbergs län sammanslagits till ett döfstummeundervisningsdistrikt, der undervisningen tills vidare ordnats så, att hvarterdera länet bibehållit den af detsamma förut innehafda undervisningsanstalt. Denna organisation har vunnit tillämpning först med 1891 års ingång, då Uppsala läns döfstummskola af Landstinget öfverlemnades till distriktet. Undervisningen i skolan bedrifves efter den s. k. talmetoden. Lärjungarnes antal utgjorde år 1890 36, fördelade i tre klasser. Lärarne voro 4 förutom en biträdande lärare i slöjd.

Till *undervisning af blinda barn* vid de af staten för sådant ändamål inrättade anstalter har af Landstinget anvisats ett årligt anslag af 600 kronor.

I Uppsala har fröken Anna Wikström inrättat en arbetskola för blinda flickor. Skolan började sin verksamhet den 1 november 1884 uti ett på fröken Wikströms bekostnad uppbyggt och till en del för skolan särskildt inredt hus, bevillingstaxeradt till 50,000 kronor. Kostnadsfri vård och undervisning meddelas åt fullvuxna blinda flickor, under år 1890 till antalet 12, från skilda delar af riket. Läroämnen äro handarbeten, läsning och skrifning.

B) Rättsväsende och fångvärd. Af tvistemål hafva under perioden kommit på 1,000 invånare:

	Länet.	Riket.
År 1885.....	7.7	9
» 1886.....	9	11
» 1887.....	8.1	10
» 1888.....	6.5	8.5
» 1889.....	5.7	7.6
Medeltal 7.4		9.2.

Angående lagsökningsmålen i länet under perioden lemnas upplysning i följande tabell:

År.	Antal afgjorda mål.	Ådömdt skuldbelopp. Kronor.	Antal mål		Ådömdt skuldbelopp, i kr. på 1,000 invånare.
1886.....	751	511,939.23	6.3	4,313.10	
1887.....	625	264,317.75	5.2	2,201.11	
1888.....	514	228,951.96	4.2	1,886.74	
1889.....	385	146,388.06	3.2	1,206.80	
1890.....	381	169,214.88	3.1	1,400.37	
Medeltal	531	264,162.88	4.4	2,201.62	

Nedanstående tabell utvisar antalet af under perioden förekomna *exekutiva auktioner*, dels här å landskansliet och dels hos öfverexekutor i Uppsala, jemte *taxeringsvärde*, *saluvärde* och *köpeskilling* å dervid försålda fastigheter:

År.	Å landskansliet.				Hos öfverexekutor i Uppsala stad.			
	Antal auktioner.	Taxeringsvärde. Kr.	Saluvärde. Kr.	Köpeskilling. Kr.	Antal auktioner.	Taxeringsvärde. Kr.	Saluvärde. Kr.	Köpeskilling. Kr.
1886...	15	630,100	578,793	425,950	17	231,100	266,700	180,195
1887...	11	507,700	425,435	341,151	14	166,400	127,000	101,925
1888...	12	253,200	225,375	206,785	8	185,750	107,900	72,350
1889...	3	63,700	55,813	43,500	12	228,900	142,575	106,935
1890...	3	39,800	44,135	36,000	13	467,800	330,000	267,075
Summa	44	1,494,500	1,329,551	1,053,386	64	1,279,950	974,175	728,480

Af utmätningmännen i orterna hafva blott ett ringa fåtal auktioner förrättats. Angående i staden Enköping förekomna exekutiva auktioner saknas uppgifter.

Konkursansökningar, på grund af hvilka offentlig stämning utfärdats, hafva till domstolarne i länet ingifvits: 87 år 1885, 120 år 1886, 105 år 1887, 84 år 1888 och 75 år 1889.

Inom *länsfängelset*, som har 66 ljusa, 2 mörka och 3 halfmörka celler, hafva under perioden inga mera anmärkningsvärda förändringar inträffat eller märkliga händelser förelupit. Helstollståndet bland fångarne har i allmänhet varit godt. Tre dödsfall hafva inträffat, bland hvilka ett på grund af sjelfmord. Två fångar hafva på grund af sinnessjukdom blifvit från fängelset förflyttade till vårdanstalt för sinnessjuka. Inom fängelset hafva födts två barn, ett af mankön och ett af quinkön.

Angående antalet å fängelset under perioden förvarade *fångar* m. m. lemnas upplysning i *tabell M.*

Af de i denna tabell upptagne fångar hafva dels från andra fångelser blifvit hitsände, dels ock till andra straffanstalter afsände:

	Häktade för brott.		Häktade för lösdrieveri.		Dömde till straffarbete				Dömde till tvångsarbete.		Summa.		
					2 år och derunder.		bestämd tid öfver 2 år.		för lifstiden.				
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	
<i>Hitsände fångar.</i>													
År 1886.....	11	—	2	1	30	—	—	—	—	—	—	43	1
» 1887.....	9	—	4	—	11	9	—	—	—	—	—	24	9
» 1888.....	6	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	6	3
» 1889.....	3	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—
» 1890.....	14	—	1	—	—	—	—	—	—	—	9	15	9
Summa	43	—	13	3	41	10	—	—	—	—	9	90	22
<i>Afsände fångar.</i>													
År 1886.....	3	1	1	—	—	7	4	—	—	7	—	18	5
» 1887.....	11	—	4	1	—	4	2	1	—	8	4	28	7
» 1888.....	8	1	4	—	—	5	1	—	—	12	—	29	2
» 1889.....	10	1	—	—	—	5	1	—	—	8	—	23	2
» 1890.....	13	—	1	—	—	6	—	—	—	15	—	35	—
Summa	45	3	10	1	—	27	8	1	—	50	4	133	16

Tab. M.

Å Uppsala länsfängelse förvarade fångar åren 1886—1890. 1)

År.	Ransakningsfångar, tilltalade för				Fångar, dömde till straffarbete					Fångar, dömde till fängelsestraff.				Fångar, dömde till tvångsarbete.		Barn, som åtföljt föräldrar i fängelset.		Summa fångar.		
	brott.		lösdrieveri.		2 år och derunder.		bestämd tid öfver 2 år.		för lifstiden.		Urbota.		I brist på tillgång till böter.							
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
1886.....	51	15	17	5	53	4	8	4	—	—	17	—	113	5	7	3	1	1	267	37
1887.....	52	7	25	12	39	12	4	2	1	—	24	2	170	12	8	7	—	1	323	55
1888.....	62	5	21	3	36	4	5	1	—	—	18	—	183	15	14	2	—	—	339	30
1889.....	54	3	15	—	41	2	5	1	—	—	24	—	181	14	9	—	—	—	329	20
1890.....	76	5	20	1	25	2	6	—	—	—	30	2	184	10	15	9	—	—	356	29

1) Summorna ange antalet fångar, som under året i fråga intagits å fängelset eller börjat att undergå det ådömda straffet. Fångar, som quarsuttit från ett föregående år, äro således icke inbegripne.

Dessutom hafva från fängelset afsändts till myndigheter utom riket 3 män och 1 kvinna samt till militära myndigheter inom riket 3 män. Till försörjningsinrättning inom länet hafva från fängelset förflyttats 4 män och 4 kvinnor.

Arbetsinkomsten inom fängelset har under perioden varit:

År.	Straff- och tvångsarbetsfångars arbeten.	Fängelse- och ransakningsfångars arbeten.	Bötesfångars arbeten.	Summa kronor.	Hvaraf tillfallit fängarnes besparingskassa.
1886.....	2,241'18	391'60	14'28	2,647'06	440'96
1887.....	2,134'71	402'12	16'98	2,553'81	397'96
1888.....	2,452'44	455'97	40'89	2,949'30	542'29
1889.....	2,007'87	338'79	44'07	2,390'73	358'64
1890.....	1,809'06	344'40	69'47	2,222'93	336'24
Summa kronor	10,645'26	1,932'88	185'69	12,763'83	2,076'09

C) Krogar och utskänkingsrörelse. Antalet inom länet under perioden befintliga *utminuterings- och utskänkingsställen*, derstädes försålda liter brännvin samt dervid influtna afgifter och vinstmedel och dessas fördelning framgår af *tabell N*.

Antalet utskänkingsställen hafva varit i Uppsala år 1886 12 samt öfriga år 11 och i Enköping under hela perioden 1, tillfälliga utskänkingsrättigheter dervid oberäknade. Å landet har utskänkning af brännvin egt rum under hela perioden vid Högsta och Litslena gästgivaregårdar och vid Tible gästgivaregård intill den 31 oktober 1890. Såväl i Uppsala som i Enköping har under perioden minuthandeln med och utskänkningen af spirituosa varit öfverlåten till bolag.

Vid 1890 års slut funnos i Uppsala 18 rättigheter till *utskänkning af vin och maltdrycker* utan samband med värdshusrörelse samt 38 rättigheter att vid måltider åt spisande gäster tillhandahålla dylika drycker. I Enköping voro vid samma tidpunkt utskänkingsrättigheterna 2. Å landet utskänkas maltdrycker vid en del gästgivaregårdar samt jernvägsstationer. En stor mängd handlande å landsbygden försälja maltdrycker till afhemtning.

I anledning af stadgandet i 26 § i *kungl. förordningen angående vilkoren för försäljning af brännvin m. m. den 29 maj*

1885, att utskänkning af brännvin må under söcknedagar begynna tidigast klockan 7 på morgonen och i stad eller köping i allmänhet ej fortvara längre än till klockan 10 på aftonen, samt under sön- och helgdagar vara tillåten endast vid måltider åt spisande gäster, inkommo samma år, på grund af 4:e mom. i samma lagrum, framställningar från stadsfullmäktige i Uppsala och allmänna rådstugan i Enköping om undantag för dessa städer från hvad sålunda förordnats.

Stadsfullmäktige i Uppsala anhöllo, att tiden för utskänkning å s. k. schweitserier måtte utsträckas till klockan 11 e. m. samt tillåtas å sön- och helgdagar å samma tider som å söcknedagar, gudstjensttiderna undantagna. Å krogar skulle utskänkningen upphöra klockan 8 e. m. samt å sön- och helgdagar vara alldeles förbjuden. Åt magistraten borde uppdragas att lemna tillstånd till utskänkningstidens utsträckning utöfver klockan 11 e. m. vid särskilda festliga samkväm. Ungefär enahanda voro de af allmänna rådstugan i Enköping gjorda framställningar.

Genom beslut den 31 oktober 1885 förklarade Konungens Befallningshafvande sig ej kunna mot den ifrågavarande författningens tydliga syfte medgifva undantag från densamma i den utsträckning, som sålunda äskats, utan förordnade, beträffande Uppsala stad: att å källare och schweitserier utskänkningen finge äfven annorledes än vid måltider till spisande gäster utöfvas från klockan 2 till klockan 10 e. m., dock med ovillkorligt undantag för gudstjensttid, att å söcknedagar utskänkningen å sådana ställen skulle, jemlikt författningens stadgande, upphöra klockan 10 e. m., men finge, der källarrörelse idkades, vin och maltdrycker såväl söckne- som helgdagar utskänkas vid måltider åt spisande gäster till klockan 11 e. m., att å krogar utskänkningen skulle upphöra dels i allmänhet klockan 9 e. m., dels dagen före sön- och helgdagar klockan 6 e. m., dels ock under sistnämnda dagar vara alldeles förbjuden, samt att vid särskilda festliga tillställningar, till hvilka allmänheten ej hade tillträde, utskänkningen kunde med magistratens tillstånd få fortvara äfven efter klockan 10 e. m., hvarjemte Konungens Befallningshafvande erinrade vederbörande om den förut af Länsstyrelsen meddelade ordningsföreskrift, att under tid, då utskänkning af såväl spritdrycker som maltdrycker vore å utskänkingslokal förbjuden, sådan lokal skulle hållas stängd och gäster ej tillåtas att der

Tab. N.

Försäljning m. m. af brännvin inom Uppsala län försäljningsåren 1885—1890.

År.	Antal utminuteringsställen.		Antal utskänkingsställen.			Uppskattadt liertal vid		Influtna utminuterings- och utskänkingsafgifter samt vinstmedel, i kr.					De influtna afgifternas och vinstmedlens fördelning, i kr.						
	I städerna.	På landet.	I städerna.		På landet.	utminuterings.	utskänkning.	För utminuterings.		För utskänkning.		Summa kronor.	Städernas andel.	Hushållingsällskapets andel.	Landtingets andel.	Socikarner andel.	Statkonorets andel.	Uppbördsprovision.	
			För hela året.	För kortare tid.				I städerna.	På landet.	I städerna.	På landet.								
1885—1886	2	1	13	8	3	—	413,533	185,327	58,889'25	3,140'70	119,158'65	7,753'80	188,942'40	89,589'03	19,006'42	37,761'36	6,916'14	35,533'83	135'62
1886—1887	2	—	12	8	3	—	220,000	164,425	33,000'00	—	133,251'76	9,300'00	175,551'76	83,077'52	17,543'65	35,087'28	6,496'98	33,231'00	115'33
1887—1888	2	—	12	8	3	—	220,000	166,943'1/3	33,000'00	—	145,261'65	9,920'30	188,181'95	89,082'70	18,806'60	37,613'18	6,930'32	35,633'09	116'06
1888—1889	2	—	12	8	3	—	220,000	168,158'1/3	33,000'00	—	122,301'39	10,200'00	165,501'39	77,602'67	16,538'50	33,076'99	7,125'72	31,041'07	116'44
1889—1890	2	—	12	9	3	—	220,000	174,183'1/3	33,000'00	—	131,081'63	11,250'00	175,331'63	81,992'92	17,521'33	35,042'68	7,859'25	32,797'18	118'27

uppehålla sig. Vid allmänna rådstugans i Enköping framställning ansåg Konungens Befallningshafvande sig ej kunna fästa annat afseende, än att vid särskilda festliga tillställningar, till hvilka allmänheten ej hade tillträde, utskänkning af spritdrycker finge med magistratens medgifvande på stadshotellets lokaler, utom den egentliga krogen, ega rum efter klockan 10 e. m.

Ehuru dessa framställningar och beslut falla utom femårsperioden, har Konungens Befallningshafvande dock ansett dem böra här omnämnas, då de ej kommo att öfverlämnas i sista femårsberättelsen, samt för öfrigt erfarenheten om tillämpningen af hvad sålunda förordnats tillhör qvinqvenniet.

I Enköping gälla alltjemt de stadganden i afseende å utskänkningstiden, som blifvit äfven relaterade.

Redan i december månad år 1885 beslöto stadsfullmäktige i Uppsala att hos Konungens Befallningshafvande göra förnyad framställning i ämnet, innefattande hemställan att å schweitserier och källare utskänkning måtte såväl söcknedagar som helgdagar få fortgå till klockan 11 e. m. Denna framställning inkom till Konungens Befallningshafvande i januari 1886.

Såsom skäl för bifall till densamma åberopades bland annat stadens egenskap af universitetsstad. I anledning häraf inhemtade Konungens Befallningshafvande yttrande i ämnet från rektors-embetet vid kungl. universitetet, som emellertid förklarade, att nämnda omständighet icke, enligt dess åsigt, borde föranleda till utsträckning af utskänkningstiden, på sätt stadsfullmäktige yrkat. På grund häraf och då i öfrigt den korta tid som förflutit, sedan de nya stadgandena i ämnet vunnit tillämpning, ej kunnat lemna tillräcklig erfarenhet om verkan af dessa stadganden, förklarade Konungens Befallningshafvande genom beslut den 19 februari 1886 sig ej kunna fästa afseende vid stadsfullmäktiges förnyade framställning. Härvid förblef det till i slutet af år 1889, då

stadsfullmäktige ånyo inkommo till Konungens Befallningshafvande med enahanda framställning. Erfarenheten under de tre år, som förlupit, hade visat, att stadgandet om schweitseriernas stängning klockan 10 e. m. icke på något sätt förmått ändra lefnadsvanorna hos publiken på dessa lokaler eller inskränka konsumtionen af spritdrycker, men väl gifvit anledning till dagligen återkommande svårigheter och uppträden samt kringgående af författningen på otaliga sätt, mot hvilka polismyndigheten i staden vore så godt som magtlös. På dessa grunder medgaf Konungens Befallningshafvande genom beslut den 31 december 1889 utskänkningstidens utsträckning, hvad schweitserier och källare anginge, till klockan 11 e. m. I sammanhang härmed erinrade Konungens Befallningshafvande dock ytterligare stadens polismyndighet om dess skyldighet att tillse, det ej blott utskänkning vid denna timme vore slut, utan äfven att lokalerna då stängdes, så att spirituosa, rekvirerad före klockan 11, ej finge, på sätt förut skett, förtäras å schweitseriet efter nämnda klockslog. Eftergifvenhet i sist-nämnda afseende hade nemligen naturligt nog visat sig leda till utskänkningstidens utsträckning betydligt utöfver hvad som medgifvits.

D) **Kreditanstalter.** Af *hypoteks- och bankinrättningar* hafva under perioden inom länet verkat desamma, som omnämndes i förra femårsberättelsen, nemligen: Hypoteksföreningen mellan jordegare i Uppsala, Stockholms, Vestmanlands, Södermanlands och Örebro län; Upplands enskilda bank, med hufvudkontor i Uppsala samt afdelningskontor inom länet i Enköping; Mälareprovinsernas enskilda bank, med afdelningskontor i Uppsala och Enköping; samt Vesterås, Köpings, Sala och Enköpings städers hypoteksförening.

Förstnämnda hypoteksförening, allmänligen benämnd *Mälareprovinsernas hypoteksförening*, räknade vid föreningens den 10

Tab. 0. *Upplands enskilda banks och Mälareprovinsernas enskilda banks verksamhet i Uppsala län åren 1886—1890.*

År och afdelningskontor.	Upplands enskilda bank.				Mälareprovinsernas enskilda bank.			
	Lån och vaxlar.	Kreditiv-räkning.	Depositions-räkning.	Upp- och afskrifningsräkn.	Lån och vaxlar.	Kreditiv-räkning.	Depositions-räkning.	Upp- och afskrifningsräkn.
	Utestående den 31 december.		Innestående den 31 december.		Utestående den 31 december.		Innestående den 31 december.	
1886: Uppsala	4,593,363 ⁹¹	2,043,657 ⁰⁵	4,030,193 ³⁸	543,224 ³⁸	2,775,769 ⁹⁵	560,593 ⁰⁷	1,959,441 ⁸⁰	588,830 ⁹⁴
Enköping	441,000 ⁹⁰	259,696 ⁵²	646,335 ⁰⁰	49,000 ⁷³	—	395,937 ⁹⁹	288,300 ⁰⁰	132,445 ²⁴
Summa kronor	5,034,364⁸¹	2,303,353⁵⁷	4,676,528³⁸	592,225¹¹	2,775,769⁹⁵	956,531⁰⁶	2,247,741⁸⁰	721,276¹⁸
1887: Uppsala	4,131,151 ⁹⁸	1,444,042 ⁰⁷	3,391,908 ⁷⁶	661,633 ⁸⁸	2,429,064 ³²	540,899 ⁷⁹	1,968,137 ⁸⁰	632,389 ²¹
Enköping	348,891 ⁵⁹	232,558 ⁰⁵	667,940 ⁰⁰	130,233 ⁸⁶	—	299,989 ⁴⁵	331,405 ⁰⁰	188,639 ⁴⁴
Summa kronor	4,480,043⁵⁷	1,676,600¹²	4,059,848⁷⁶	791,867⁷⁴	2,429,064³²	840,889²⁴	2,299,542⁸⁰	821,028⁶⁵
1888: Uppsala	3,431,219 ⁹¹	1,834,746 ⁹⁶	3,669,026 ⁰⁹	986,344 ³¹	2,620,647 ⁰⁸	509,819 ¹⁶	1,835,466 ⁸⁰	607,842 ³⁵
Enköping	281,274 ⁸⁷	225,890 ²³	634,930 ⁰⁰	102,682 ⁸⁰	—	315,588 ¹³	336,450 ⁰⁰	155,780 ⁹⁵
Summa kronor	3,712,494⁷⁸	2,060,637¹⁹	4,303,956⁰⁹	1,089,027¹¹	2,620,647⁰⁸	825,407²⁹	2,171,916⁸⁰	763,623³⁰
1889: Uppsala	3,148,425 ⁶⁹	1,663,345 ⁶⁵	3,637,082 ⁷³	715,226 ²³	3,254,991 ⁹⁹	481,858 ⁸¹	1,669,406 ⁸⁰	546,461 ⁰³
Enköping	318,056 ⁰²	254,282 ³⁰	596,010 ⁰⁰	170,092 ²⁵	—	350,772 ⁸⁹	322,295 ⁰⁰	50,620 ⁹⁹
Summa kronor	3,466,481⁷¹	1,917,627⁹⁵	4,233,092⁷³	885,318⁴⁸	3,254,991⁹⁹	832,631⁷⁰	1,991,701⁸⁰	597,082⁰²
1890: Uppsala	3,554,441 ³⁵	1,535,865 ¹⁴	3,924,228 ⁸⁶	722,918 ⁰⁸	3,495,758 ²⁹	491,624 ¹¹	1,880,983 ⁸⁰	443,402 ²³
Enköping	365,274 ⁹⁸	234,815 ⁹⁴	635,985 ⁰⁰	133,430 ⁰⁰	—	348,347 ⁹⁶	444,685 ⁰⁰	63,849 ²¹
Summa kronor	3,919,716³³	1,820,681⁰⁸	4,560,213⁸⁶	856,348⁰⁸	3,495,758²⁹	839,972⁰⁷	2,325,668⁸⁰	507,251⁴⁴

november 1890 avslutade räkenskapsår 1,030 delegare inom länet, hvilket vid jmförelse med delegareantalet år 1885 utvisar en ökning under perioden med 70 delegare. Värdet af jord inom länet, för hvilken inträde i föreningen vunnits, var den 10 november 1890 efter bevillningstaxering 12,084,072 kronor samt efter särskild uppskattning 7,650,181 kronor 50 öre.

Samma värden utgjorde år 1885 11,501,773 och 8,977,797-50 kronor. Beloppet af delegarnes inom länet utestående amorteringslån uppgick år 1885 till 8,516,475 kronor och år 1890 till 8,141,050 kronor.

I *Vesterås, Köpings, Sala och Enköpings städers hypoteksförening* voro vid 1890 års slut 23 fastighetsegare i Enköping delegare. Ursprungliga beloppet af dessa delegares amorteringslån utgjorde 174,350 kronor.

Förenämnda *enskilda bankers rörelse* vid deras kontor inom länet framgår af förestående *tabell O* (sid. 30).

Sparbankerna inom länet voro vid utgången af år 1889, det sista för hvilket officiella uppgifter blifvit offentliggjorda, 7 nemligen: Uppsala stads och läns, Enköpings stads, Lagunda och Hagunda härads, Trögds, Tegelsmora, Alunda och Stafby. Antalet delegare i länets sparbanker var vid samma tid 24,771 mot 22,670 vid slutet af år 1884. Delegarnes behållning hade vid 1889 års slut ökats till 7,108,862 kronor från 5,506,911 vid slutet af år 1884. Sparbankernas egna fonder hade under samma tid ökats från 333,740 kronor till 523,576 kronor. I afseende å sparbankerna hänvisas i öfrigt till den af Kungl. Statistiska Centralbyrån utgifna Statistisk tidskrift.

För öfverföring till *Ränte- och kapitalförsäkringsanstalten* i Stockholm hafva i Uppsala sparbank insatts: 5,170 kr. år 1886, 4,817 kr. år 1887, 5,441 kr. år 1888, 4,016 kr. år 1889 och 12,085 kr. år 1890, eller sammanlagdt 31,529 kr., mot 39,200 kr. under föregående period.

E) Försäkringsinrättningar och allmänna kassor. För *försäkringsinrättningar* med säte inom länet redogöres i *tabell 7* och i *tabell P*, nemligen i den förstnämnda för brandförsäkringsinrättningar och i den sistnämnda för hästförsäkringsinrättningar.

Beträffande andra inom länet verkande försäkringsinrättningar har meddelats: att i Uppsala Städersnas Allmänna Brandstodsbolag till försäkring af fastigheter vid 1890 års utgång hade utestående försäkringsbelopp af 23,497,245 kronor samt hade under perioden utbetalat ersättningar för 28 brandskador samt att Städersnas Allmänna bolag till försäkring af lösegendom, som under perioden utbetalat ersättning i Uppsala för 7 brandskador, vid 1890 års utgång hade derstädes ett försäkringsbelopp af 1,194,750 kronor. Försäkringsbeloppet i förstnämnda bolag i Enköping uppgick vid 1890 års slut till 2,492,135 kronor och i det senare till 864,000 kronor. Från följande försäkringsbolags agenter i Uppsala har meddelats, beträffande Försäkringsaktiebolaget Skandia, att vid 1890 års slut dess genom agenturen förmedlade försäkringar uppgingo till belopp för lösören af 10,122,400 kronor och för fast egendom af 8,063,400 kronor samt att genom agenturen under perioden utbetalts ersättningar för 27 brandskador å lösören och 5 brandskador å fastighet; beträffande Basels

Tab. P.

Hästförsäkringsinrättningarnes verksamhet, i Uppsala län åren 1886—1890.

Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År, då verksamheten började.	Influtna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1886—1890.	Öfriga inkomster. 1886—1890.	Utbetalda ersättningar. 1886—1890.	Afsättningar till fonder. 1886—1890.	Öfriga utgifter. 1886—1890.	Befintliga fonder eller tillgångar vid slutet af år 1890.	Försäkringsbelopp		Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					Hästskador för hvilka under 1886—1890 utbetalts ersättning.	Anmärkingar.
								teknadt under loppet af år 1890.	qvarstående vid slutet af år 1890.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.		
Uppsala läns hästförsäkringsbolag	1877	Kronor. 108,320 —	Kronor. 652	Kronor. 69,367 —	Kronor. —	Kronor. 36,452 —	Kronor. 3,152 —	Kronor. 90,530	Kronor. 679,210	öre. 204	öre. 210	öre. 260	öre. 160	öre. 170	Antal. 343	
Vendels hästförsäkringsbolag	1883	5,064-23	—	3,450-08	—	1,680-44	—	1,190	103,000	24	110	85	155	126	20	
Tierps och Tolfta socknars hästförsäkringsförening	1880	2,398-64	—	2,232-50	—	—	—	17,800	65,835	—	147	48	26	105	8	
Vestra Tierps d:o	1883	4,206-78	—	4,135-08	—	—	71-70	7,320	50,990	190	110	160	50	140	11	
Vestlands d:o	1883	1,710-41	—	1,609 —	—	195 —	—	2,770	84,680	—	25	50	—	40	10	
Öster-Löfsta sockens d:o	1884	3,557-20	—	3,208 —	—	285-31	609-32	3,210	71,320	38	86	112	86	64	19	
Hällnäs sockens d:o	1886	1,494-50	—	1,078-72	—	250-79	164-99	—	40,260	?	?	?	—	—	7	1)
Öfver- och Yttergrans d:o	1890	131-60	—	—	—	64-51	67-09	11,360	11,360	—	—	—	—	50	—	
Herkeberga sockens d:o	1883	437 —	26	437 —	—	25 —	1 —	19,760	17,940	26	—	45	80	89	5	
Litslena sockens d:o	1884	1,140 —	—	889 —	—	—	—	7,840	50,645	—	50	110	50	—	8	
Villberga sockens d:o	1890	87-47	—	—	32-77	54-70	32-77	17,495	17,495	—	—	—	—	—	—	
Tillinge sockens d:o	1887	911 —	—	907 —	—	257 —	—	41,185	41,185	—	25	55	125	30	4	
Sparrsättra sockens d:o	1881	1,094-48	—	851 —	—	243-81	—	?	44,410	50	55	20	50	70	5	
Vårfrukyrka sockens d:o	1885	806-20	—	360 —	209-72	236-48	209-72	3,340	25,580	650	182	50	50	50	3	
Summa	—	131,359-51	678	88,524-38	242-49	30,745-04	4,308-59	223,500	1,303,910	—	—	—	—	—	443	

1) Föreningen upplöstes vid slutet af år 1888. Uppgift om utdebitering saknas.

Försäkringsbolag mot brandskador, att detsamma härstädes vid samma tid häftade för försäkringsbelopp å lösören af 150,800 kronor samt å fastigheter af 599,000 kronor; beträffande Brand- och lif-försäkringsaktiebolaget Skåne, att detsamma härstädes häftade för försäkring för fastigheter till belopp af 1,736,400 kronor; samt beträffande Sveriges Hästförsäkringsaktiebolag, att detsamma, som under perioden härstädes utbetalt ersättningar för 3 hästskador, häftade inom länet för försäkringar till belopp af 10,640 kronor. Öfriga inom länet verkande försäkringsanstalter hafva ej lemnat några uppgifter angående denna deras verksamhet under perioden.

Rusthållarnes i Uppsala och Gefleborgs län monteringskassa, hvars ändamål, på sätt i Konungens Befallningshafvandes femårsberättelse för perioden 1856—1860 närmare omförmäles, är att bereda delegarne i kassan ersättning för monteringskostnad med visst belopp för hvarje remont, som insattes i nummer i stället för kasserad eller störtad rustningshäst vid Kungl. Lifregementets dragonkår, hade vid 1890 års slut en behållning af 78,825 kronor 77 öre, deraf 75,825 kronor utgjorde kassans grundfond och 2,799 kronor 77 öre voro reserverade för kassan åliggande utbetalningar. Ur kassan hafva under perioden för insatta remonter utbetalts ersättningar med följande belopp:

År 1886 för 27 hästar.....	7,040 kr.
» 1887 » 18 »	4,440 »
» 1888 » 11 »	2,895 »
» 1889 » 42 »	10,890 »
» 1890 » 23 »	5,985 »

De årliga tillskotten af kassans 275 delegare hafva utgjort för hvarje rusthåll, af hvilka samtliga utom fem äro belägna inom länet: 10 kr. hvardera af åren 1886 och 1890, 5 kr. hvardera af åren 1887 och 1888 samt 17 kr. år 1889.

Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning för hvar och ett af periodens fem år framgå af vidstående tabell Q.

F) Sjukvård samt allmän helsovård. Sjukvårdsanstalterna inom länet äro fortfarande Uppsala centralhospital för sinnessjuka, Akademiska sjukhuset i Uppsala, hvilket tillika enligt kontrakt med länet användes som länslasarett, Enköpings sjukhus samt ett epidemiskt sjukhus i Uppsala och ett i Enköping.

I afseende å *centralhospital* torde Länsstyrelsen få hänvisa till Kungl. Medicinalstyrelsens årligen afgifna underdåniga berättelse.

Nedanstående *tabell R* utvisar antalet patienter, som under perioden vårdats å *Akademiska sjukhuset i Uppsala*.

Å *sjukhuset i Enköping*, hvarest finnas 24 allmänna sängplatser, hafva under perioden vårdats:

År 1886.....	252 sjuke under	9,514 sjukdagar.
» 1887.....	287 » »	9,804 »
» 1888.....	258 » »	9,894 »
» 1889.....	276 » »	9,725 »
» 1890.....	275 » »	9,885 »

De i senaste femårsberättelsen omnämnda *helsobrunnarne* Hellby källa i Litslena socken och helsobrunnen vid Dannemora anlitas fortfarande, om ock i ringa utsträckning.

Inom länet funnos vid slutet af denna likasom föregående period 4 provinsialläkare, stationerade en i Uppsala, en i Enköping, en i Tible i Bro socken samt en i Tierp. Derjemte funnos inom länet praktiserande 16 läkare, lärare vid medicinska fakulteten i Uppsala oberäknade, 9 veterinärläkare, 3 tandläkare, 8 sjukgymnaster, af hvilka 2 hade eget institut, 5 fältskärer och 73 barnmorskor.

Tab. Q. *Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning åren 1886—1890.*

År.	Utgifter, i kr.						Behållning, i kr.					Summa. Kronor.
	Diverse arfoden m. m.	Tross-skjuts-ersättningar. ¹⁾	Pensioner till soldater.	Lego- och bosättningshjälp. ²⁾	Legokronor.	Summa.	Kapital-fonden.	Kiäpenings-fonden.	Reserv-fonden.	Summa.		
1886	1,731	164	800	400	4,800	7,895	100,000	8,000	170,011	278,011		
1887	1,674	—	800	400	1,950	4,824	100,000	8,000	179,667	287,667		
1888	1,536	—	800	400	3,000	5,736	100,000	8,000	187,680	295,680		
1889	1,653	—	800	400	1,725	4,578	100,000	8,000	197,495	305,495		
1890	1,756	—	800	400	1,950	4,906	100,000	8,000	207,076	315,076		

¹⁾ Hafva under perioden upphört genom Kungl. Maj:ts och Kronans öfvertagande af trossbodarne. — ²⁾ Lego- och bosättningshjälp lemnades 64 rotar år 1886, 26 år 1887, 40 år 1888, 23 år 1889 samt 26 rotar år 1890.

Tab. R.

Antalet patienter å Akademiska sjukhuset, länslasarettet och kurhuset åren 1886—1890.

År.	Å barnbördsafdelningen.						Å lasarettetsafdelningen.						Å kurhusafdelningen.					
	Qvarliggande från föregående år.	Intagna.	Utskrifna.	Döda. ¹⁾	Qvarliggande vid årets slut.	Summa vårdade.	Qvarliggande från föregående år.	Intagna.	Utskrifna.	Döda.	Qvarliggande vid årets slut.	Summa vårdade.	Qvarliggande från föregående år.	Intagna.	Utskrifna.	Döda.	Qvarliggande vid årets slut.	Summa vårdade.
1886.....	1	113	111	—	3	114	115	1,041	911	109	136	1,156	10	124	121	1	12	134
1887.....	3	125	124	1	3	128	136	1,032	964	100	104	1,168	12	115	116	1	10	127
1888.....	3	117	112	3	5	120	104	1,150	1,029	123	102	1,254	10	142	138	—	14	152
1889.....	5	127	128	1	3	132	102	1,225	1,077	129	121	1,327	14	89	95	—	8	103
1890.....	3	125	121	3	4	128	121	1,306	1,196	116	115	1,427	8	100	91	2	15	108

¹⁾ Under femårsperioden har intet dödsfall af barnsängsfeber förekommit.

Beträffande den *allmänna helsovården* torde, hvad angår staden Uppsala, först böra framhållas, att stadens vatten- och aflöpsledning utsträckts till de nya stadsdelar, som år 1880 inlades till stadsplanen. Genom upptagande af nya rörbrunnar har vattenledningens förmåga att lemna vatten fördubblats och anses numera vara tillräcklig för en folkmängd af 40,000 invånare. I förstäderna nordvest och öster om staden, der såväl vattenledning som dränering saknas, hafva de sanitära förhållandena, såvidt möjligt är, förbättrats derigenom, att dessa förstäder genom en på grund af 24 och 25 §§ i kungl. helsovårdsstadgan meddelad särskild föreskrift blifvit i helsovårdshänseende likställda med stad. Rörande mjölkhandeln i Uppsala hafva särskilda föreskrifter kommit till stånd, i enlighet med hvilka stadens samtliga mjölkförsäljningsställen blifvit ändamålsenligt ordnade. För renhållningsväsendets förbättrande har blifvit sörjdt, genom att på föranstaltande af stadens helsovårdsnämnd entreprenörer antagits för bortförande af orenlighet från staden. En ändamålsenlig saluplats har anordnats för handeln med fisk.

I Enköping har förslag för planmässig underjordisk afledning för förbrukadt vatten samt för markens torrläggning af stadsfullmäktige godkänts och antagits, men ännu ej kommit till utförande.

G) Länets städer, allmänna byggnader m. m. Under perioden hafva i *Uppsala* uppförts 76 nya *boningshus*, mot 209 under åren 1881—1885. Af dessa 76 hus hafva uppförts:

	Af sten.	Af trä.	Summa.
År 1886.....	24	10	34
» 1887.....	20	3	23
» 1888.....	13	2	15
» 1889.....	2	—	2
» 1890.....	2	—	2

De flesta af de under de tre sista åren tillkomna husen äro belägna inom den gamla staden. 74 nya uthus hafva under perioden uppförts, deraf 65 af sten och 9 af trä.

Byggnadssättet har mycket förbättrats, synnerligen med hänsyn till trygghet mot eldfara. Genom en år 1890 vidtagen ändring af stadens byggnadsordning är det numera ej tillåtet att bygga boningshus af trä. Med afseende å de nya byggnaderna kan antecknas, att grundpålning verkstälts för nästan alla hus af tre våningars höjd och derutöfver. Med stöd af byggnadsstadgan för rikets städer hafva sådana bestämmelser införts i stadens byggnadsordning, att byggande af stenhus af mer än en vånings höjd eller under hvilket källare skall anläggas icke må verkställas utan ledning eller tillsyn af sakkunnig byggmästare.

Stadens *brandväsen* har ej undergått någon väsentlig förändring. Dock må nämnas, att vid periodens slut beslutits införande af fast brandkår och i sammanhang dermed omorganisation af brandväsendet. Den fond, som fortfarande står under bildning för aflösning af fastighetsegarnes skyldighet att underhålla stadens gator uppgick vid 1890 års slut till 38,412 kronor 94 öre.

För underhåll och omläggning af *stadens gator* hafva ur stadskassan utbetalts:

År 1886.....	20,096 ⁸⁷ kr.
» 1887.....	14,392 ⁴⁶ »
» 1888.....	8,895 ⁷¹ »
» 1889.....	19,532 ²⁹ »
» 1890.....	16,482 ⁹⁷ »

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1886—1890. Uppsala län.

I de två sista årens utgifter har ingått kostnaden för en ny jernbro öfver Fyrisån och för en ångvält. En del af stadens mest trafikerade gator har omlagts och försetts med breda, bekväma trottoarer med huggen kantsten och delvis med tuktad sten. För hållande af stadens jordgator användes numera makadamisering. Man hoppas härigenom för en relativt billig kostnad kunna inom en ej aflägsen framtid försätta dessa gator i fullgodt skick.

Stadens *vatten- och aflöpsledning* har, på sätt ofvan nämnts, under perioden utsträckts till de nya stadsdelarne. Kostnaden för denna anläggning har påfordrat anslag till belopp af 180,000 kronor. Af de 659 bebyggda tomterna i staden, som äro belägna inom stadsplanen, finnas numera ytterst få, ej uppgående till ett tiotal, hvilka såsom belägna utom rörnätets område äro i saknad af vatten- och aflöpsledning. Sammanlagda längden af vattenledningens rörnät är 24,900 meter. Ledningarne äro i stadens räkenskaper bokförda till ett värde af 71,670 kronor 59 öre. Vattenledningen är grundad på den vattentillgång, som förefinnes i den vester om staden sig sträckande grusåsen. Vattnet tillföres genom pumpning dels ur källor med dagöppningar och dels ur borrhunnar. Ledningen kan lemna 1,000 kannor i minuten. Vattenkonsumtionen har varit:

År 1886.....	500,198 kubikmeter.
» 1887.....	562,130 »
» 1888.....	562,063 »
» 1889.....	572,929 »
» 1890.....	586,737 »

eller, med en faktisk befolkning af 25,000 personer, en daglig åtgång af 64³ liter per individ. Som emellertid under en del af året befolkningen är betydligt fåtaligare, torde den verkliga konsumtionen per individ vara ej obetydligt högre. All hushållsförbrukning af vatten är fri från direkt afgift. För vattenledningens användande vid industriella verk, nybyggnader m. m. erläggas afgifter, uppgående årligen till 10 å 12,000 kronor, hvilket belopp ungefärligen förslår till aflösningar och driftkostnad. Amortering af stadens skuld för anläggningen af vatten- och aflöpsledningarne sker genom utdebitering efter allmän bevilning.

Stadens *gasverk*, som under näst föregående period undergick ombyggnad och utvidgning, har årligen ökat sin tillverkning, hvilken varit:

År 1886.....	516,897 kubikmeter.
» 1887.....	519,277 »
» 1888.....	552,100 »
» 1889.....	570,236 »
» 1890.....	601,067 »

Ökningen under periodens två sista år härleder sig deraf, att kokning med gas allt mera kommit i bruk. Ehuru priset å gas år 1889 nedsattes per kubikmeter till 20 öre för lysgas och 15 öre för kokgas, har dock gasverkets årliga nettobehållning ej minskats. Af 1890 års vinst levererades 49,090 kronor till stadskassan. Gasverkets tillgångar voro vid 1890 års slut bokförda till ett värde af 379,294 kronor 73 öre.

Särskild ordningsstadga för Uppsala stad har blifvit af Konungens Befallningshafvande fastställd den 30 april 1888.

I *Enköping* har under perioden rådt en ganska liflig *byggnadsverksamhet*. I gamla stadsdelen hafva uppförts 24 nya

boningshus och ett större bönehus. De nytlagda stadsdelarne, som utgöra 27 kvarter med en areal af 2,183,315 kvadratfot, hafva under perioden blifvit indelade i 153 tomter, som dock ännu ej börjat bebyggas. På stadens område utom stadsplanen uppstå deremot oupphörligt nya byggnader. Till Enköpings stad ligger en anseelig jordareal, som dels tillhör enskilde, dels utgöres af donationsjord, hvilken, för så vidt den ej innehafves såsom löningsjord, utarrenderas för kommunens gemensamma räkning. Den föreställningen har emellertid mer och mer vunnit insteg, att en betydande del af den jord på stadens område, som innehafves af enskilde, jemväl utgör donationsjord och sålunda obehörigen frångått staden. År 1888 inlemnade magistraten till stadsfullmäktige en vidlyftig utredning rörande dessa förhållanden. Stadsfullmäktige beslöt i anledning häraf vidare utredning i ärendet, hvilken utredning vid periodens utgång ännu ej avslutats.

Danmarks sockens kyrka har efter densamma öfvergången våldelig undergått en grundlig reparation och delvis tillbyggt. Vänge—Läby, Tierps och Elfkarleby kyrkor hafva undergått större reparationer. Restaureringsarbetet å Uppsala domkyrka har fortgått under hela perioden.

H) Fromma stiftelser, sällskap för allmännyttiga ändamål.

Angående de inom länet befintliga fromma stiftelser lemnas upplysning i tabell 8, der jemväl finnas intagna uppgifter å de Kungl. Akademien i Uppsala tillhörande stipendier m. m.

Inom länet verkande föreningar till befrämjande af nykterhet äro »Goodtemplarorden», »Nationalorden», »Templarorden», »Blåbandsföreningen», samt »Uppsala läns allmänna nykterhetsförbund». De inom länet befintliga »loger» af »Goodtemplarorden» tillhöra tre olika »landskapsdistrikt». Inom norra delen af länet, tillhörande »Gestriklands distrikt» funnos år 1886 tre loger med 97 medlemmar samt vid 1890 års utgång jemväl tre loger med 113 medlemmar. Inom länets mellersta del, tillhörande »Östra Upplands distrikt» funnos år 1886 13 loger med 395 medlemmar samt vid 1890 års utgång 17 loger med 427 medlemmar. Inom länets södra del, tillhörande »Vestra Upplands distrikt», funnos år 1886 6 loger med 194 medlemmar samt vid 1890 års utgång 7 loger med 141 medlemmar. Inom hela länet funnos sålunda vid periodens början 22 loger med 686 medlemmar samt vid dess utgång 27 loger med 681 medlemmar. Årsafgiften är 2 kronor för män och 1 krona för kvinnor. »Nationalordens» 12 loger inom länet tillhöra »Upplands distrikt». Antalet medlemmar var vid periodens ingång 324 och vid dess utgång 524. Årsafgiften är 2 kronor. »Templarordens» loger inom länet tillhöra dels »Gestriklands» dels »Enköpings distriktstempel». År 1886 fanns inom länet 1 »tempel» med 10 medlemmar. Vid 1890 års utgång funnos 12 tempel med öfver 400 medlemmar. Årsafgiften är 1 krona. Vid periodens ingång funnos inom länet blott 2 eller 3 »Blåbandsföreningar». Vid dess utgång hade dessa ökat till omkring 20 med närmare 3,000 medlemmar. Årsafgiften är inom dessa föreningar frivillig. »Uppsala läns nykterhetsförbund» bildades den 29 december 1890. Förbundet skiljer sig så till vida från ofvan omnämnda nykterhetsföreningar, som detsamma ej afser att genom aflagda löften eller annorledes pålagda band bevara medlemmarna från missbruk af rusdrycker, utan dels att genom medlemmarnes sammanträffande till tanke-

utbyte taga kännedom om nykterhetssakens ställning inom länet, dels ock att upprätta ett räddningshem för drinkare.

Uppsala läns fångvårdsförening, som stiftades år 1871 med ändamål att söka från återfall i brott bevara frigifna fångar, genom att för dem bereda möjlighet till ärligt förvärf och i allmänhet befordra deras moraliska förbättring, räknade vid periodens ingång 489 medlemmar samt vid dess utgång 573 medlemmar. Kassabehållningen utgjorde vid 1886 års början 10,161 kronor 90 öre samt vid 1890 års slut 11,755 kronor 32 öre. 51 frigifna personer hafva under perioden erhållit understöd af föreningen, som dessutom bidragit till uppehållande af ett arbetshem i Uppsala. Derjemte har föreningen med halfva årsafgiften bidragit till underhåll af 4 vanartiga gossar å åkerbrukskolonien Hall.

»*Enköpings husbondeförening*» bildades den 18 mars 1889. Dess ändamål är att verka för sparsamhet i allmänhet och särskildt att för alla dem, som för sin utkomst äro hänvisade endast till deras tillfälliga arbetsförtjenst söka klargöra och praktiskt bevisa nyttan och nödvändigheten af att genom sparsamhet, särdeles i yngre år, sörja för sin och de sinas ålderdom. I sådant syfte söker föreningen att väcka förtroende för och befrämja anlåtande af ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm samt betjenar en hvar, som vill begagna sig af nämnda anstalt. Styrelsen utgöres af fem personer. Under år 1890 insatte föreningen i nämnda anstalt för 17 i Enköping födda barn sammanlagt 85 kronor. Insättningar med medel, som af insättarne sjelfva lemnats, hafva af föreningen ombesörjts år 1889 å 4 böcker med 90 kronor samt år 1890 å 5 böcker med 87 kronor.

Inom länet finnas numera blott två *skarpskytteföreningar* nemligen Hagunda och Boglösa. I Uppsala och Enköping finnas *skyttekillen*.

Den förut omnämnda *Uppsala läns jagtvårdsförening* räknade vid periodens utgång omkring 60 medlemmar. Af föreningen hafva under åren 1888—1890 utbetalts belöningar för vårdande af raphöns vintertiden till 33 personer, hvarjemte en del belöningar för beifrande af brott mot jagtstadgan utlemnats. Derjemte har föreningen under hela perioden utbetalt skottpenningar för fjällugglor.

Föreningar för enskild fattigvård behandlas här nedan.

I) **Fattigvård.** I afseende å *den allmänna fattigvården* torde få hänvisas till derom afgifna officiella berättelser.

För *enskild fattigvård* verka sedan gammalt de båda i länets städer bildade fruntimmersföreningar, för hvilka finnes redogjordt i ofvan sist omnämnda tabell.

I december månad år 1889 bildades i Uppsala ett sällskap benämndt »*De fattiges vänner*», hvars ändamål är att genom samarbete med såväl Uppsala stads fattigvårdsstyrelse som de enskilda inrättningar och personer, hvilka inom samhället öfvat välgörenhet, härutinnan främja enighet och samverkan samt sålunda bidra till förebyggande af fattigdom och upphjelpande derutur. Under öfverinseende af en styrelse utöfvas sällskapets verksamhet genom en så kallad centralbyrå, der, å ena sidan, allmänheten kan inhemta upplysningar angående understödsökande, välgörenhetsinrättningar och hvad mera med fattigvården eger sammanhang och, å andra sidan, de hjälpsökande emottaga råd och anvisningar samt, i den mån ske kan och så anses lämpligt, materiell understöd. Byråns arbeten i öfrigt för-

delas emellan en fattigvårdareafdelning, en förnödenhetsafdelning och en afdelning för anordnande af arbete. Fattigvårdarne, som äro fördelade på stadens 14 fattigdistrikt, hafva till uppgift hufvudsakligen att genom besök i de hjälpsökandes hem eller eljest förskaffa noggrann kännedom om deras personliga egenskaper, lefnadsomständigheter och behof. Förnödenhetsafdelningen omfattar en soppkokningsanstalt, en klädkammare och ett herberge för husvilla. De arbeten, som anordnats, äro för män vedsågning, jordbruks- och skogsarbeten samt stenkrossning, och för qvinnor och barn halmhylsetillverkning, sömnadsarbeten m. m. Genom så kallade arbetsstugor och arbetsaftnar vill sällskapet väcka kärlek till arbetet hos de unga och hos husmödrarne. Ett kommissionskontor är inrättadt för att förmedla arbetslöses utflyttning till landsbygden eller till andra städer, der arbets-tillgång finnes. Sällskapets penningetillgångar hafva erhållits uteslutande genom enskild offervillighet.

Det i senaste femårsberättelse omförmälda »*Arbetshemmet*» eger fortfarande bestånd och ledes numera af en styrelse bestående af fem personer och hvarestiftaren domkyrkoadjunkten

Hellman ingår såsom verkställande ledamot. »Hemmet» söker bereda arbete åt fattiga och arbetslösa personer tillhörande Uppsala stad. Vedsågning och jordbruk äro de arbeten, hemmet hufvudsakligen anvisar. Antalet arbetare har vexlat mellan 25 och 75. I regeln mottagas numera inga andra arbetare än de, som äro öfver 55 år och minst fem år varit skrifna i staden.

Samariterhemmet, bildadt af fröken Ebba Boström, räknar sin begynnelse från år 1882 samt hade till en början till uppgift att bereda skydd åt fallna qvinnor. Numera omfattar detsamma dels ett flickhem för att gifva vård och uppfostran åt värnlösa flickor samt utbilda dem till dugliga tjenarinnor, dels ock ett sjukhem, hufvudsakligen för sinnessjuka. Stiftelsen är inrymd i två, fröken Boström tillhöriga, för tillhopa 87,500 kronor bevillningstaxerade gårdar, af hvilka den ena kommer att inredas uteslutande till sjukhem. De i flickhemmet upptagna barnens antal utgjorde år 1890 103, deraf 53 minderåriga och 50 konfirmerade. För barnen erlägges i allmänhet icke någon betalning. De å sjukhemmet intagna betala afgift. Deras antal uppgick under år 1890 till 18.

Uppsala den 22 december 1891.

A. HAMILTON.

Joh. Malmberg.

Knut Hamilton.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I UPPSALA LÄN ÅREN 1886—1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Den 31 december, enligt prester- skapetets uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.					
				Hela folkmängden.			Deraf frie från mantals- penningar.		
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
Landsbygden år 1886.....	46,143	48,581	94,724	45,986	48,471	94,457	20,352	22,926	43,278
1887.....	46,703	48,969	95,672	46,652	48,921	95,573	20,762	23,358	44,120
1888.....	47,105	49,268	96,373	47,156	49,375	96,531	21,088	23,710	44,798
1889.....	47,034	49,141	96,175	47,040	49,260	96,300	21,174	23,679	44,853
1890.....	47,174	49,117	96,291	47,060	49,050	96,110	21,186	23,561	44,747
Uppsala stad år 1886.....	9,189	11,766	20,955	9,014	11,669	20,683	3,515	4,124	7,639
1887.....	9,305	11,944	21,249	9,260	11,945	21,205	3,635	4,275	7,910
1888.....	9,515	12,195	21,710	9,366	12,188	21,554	3,777	4,339	8,116
1889.....	9,576	12,270	21,846	9,472	12,261	21,733	3,826	4,363	8,189
1890.....	9,314	12,197	21,511	9,253	12,151	21,404	3,756	4,261	8,017
Enköpings stad år 1886.....	1,319	1,696	3,015	1,338	1,723	3,061	492	568	1,060
1887.....	1,396	1,767	3,163	1,400	1,781	3,181	519	590	1,109
1888.....	1,444	1,821	3,265	1,441	1,825	3,266	529	586	1,115
1889.....	1,457	1,825	3,282	1,456	1,831	3,287	539	591	1,130
1890.....	1,451	1,838	3,289	1,462	1,860	3,322	571	628	1,199
Hela länet år 1886.....	56,651	62,043	118,694	56,338	61,863	118,201	24,359	27,618	51,977
1887.....	57,404	62,680	120,084	57,312	62,647	119,959	24,916	28,223	53,139
1888.....	58,064	63,284	121,348	57,963	63,388	121,351	25,394	28,635	54,029
1889.....	58,067	63,236	121,303	57,968	63,352	121,320	25,539	28,633	54,172
1890.....	57,939	63,152	121,091	57,775	63,061	120,836	25,513	28,450	53,963

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I UPPSALA LÄN ÅREN 1886—1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Särskilda slag af vägar.	Längd af hvarje vägslag vid 1890 års slut.	Deraf under åren 1886—1890		Kostnad för under åren 1886—1890				Längd af indelade, med skjutsanstalter för sedda vägar vid 1890 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1890 års slut)			
		fulländade	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade nya vägar.		omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.			med entreprenad.		utan entreprenad.	
				Af statsmedel.	Af landstingets eller kommuners medel.	Af statsmedel.	Af landstingets eller kommuners medel.		Gästgifverier.	Skjutsstationer.		
	Nymil.	Nymil.	Nymil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Nymil.	Antal.	Antal.	Antal.	
A landsbygden:												
Allmänna landsvägar	44·8	—	—	—	—	—	—	43·6	14	8	—	
Häradsvägar	100·5	3·7	0·2	52,396·69	26,204·71	3,700	1,061	65·1	—	5	1	
Sockenvägar	32·9	—	0·6	—	—	—	2,765	—	—	—	—	
I städerna	1·9	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	
Summa	180·1	3·7	0·8	52,396·69	26,204·71	3,700	3,826	108·7	16	13	1	
<i>Skjutslegan per nymil utgick vid 1890 års slut med:</i>												
1·87 kronor, hvilket är öfver maximilegan									—	1	—	
1·70 kronor	{	hvilket är maximilega med entreprenadbidrag							13	10	—	
		hvilket är maximilega utan entreprenadbidrag								3	1	—
1·12 kronor	{	hvilket är under maximilega {							—	—	1	
1·45									—	1	—
Summa (skjutsanstalter)									16	13	1	
									I kungs- och krono-skjuts.	Vid gästgifverier med entreprenad.	Vid skjutsstationer med entreprenad.	Vid skjutsanstalter utan entreprenad.
Antal utgångna hästar under år 1886									41	1,895	782	18
» » » » » 1887									32	1,873	713	16
» » » » » 1888									50	1,878	842	8
» » » » » 1889									109	1,727	764	8
» » » » » 1890									109	1,823	856	10
Summa (hästar)									341	9,196	3,957	60

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I UPPSALA LÄN ÅR 1890.

1.	2.		3.	4.	5.	6. 7. 8. 9. 10.					11. 12.	
	Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.				Antal brukningsdelar.	Antal lägenheter, verk och inrättningar utom de i jordeboken särskildt upptagna (i kol. 2—4).					Taxeringsvärdet (i kronor)	
	Antal.	Mantal.		Nuvarande.		Jordtorp.	Ryttare-, soldat- och båtsmans-torp.	Backstugor.	Verk och inrättningar.	Hus i köpingar, villor, m. m.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.
Oförmedlade.		Nuvarande.										
I. Landsbygden.												
A. Kronoegendomar.												
1) Under allmän disposition.												
a) Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	.22	62 $\frac{3}{4}$	59 $\frac{1}{2}$	19	52	—	10	3	1	842,500	729,400	
b) Boställen: hemman	153	155 $\frac{3}{4}$	130 $\frac{3}{4}$	155	106	23	68	1	14	1,995,100	10,700	
lägenheter	117	—	—	111	—	—	—	—	1	96,900	2,000	
c) Hemman	359	334 $\frac{1}{2}$	271 $\frac{1}{2}$	357	54	20	58	—	—	3,431,500	6,300	
Nybyggen	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	400	
d) Jordlägenheter	56	—	—	105	—	—	—	1	2	235,300	8,500	
e) Fiskerier	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170,000	
f) Verk och inrättningar	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35,000	
2) Under enskild disposition.												
a) Säterier	3	2 $\frac{1}{2}$	2	2	—	—	—	—	—	28,500	—	
b) Hemman	12	3 $\frac{1}{4}$	2 $\frac{1}{2}$	14	17	—	18	—	2	37,900	700	
Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
c) Jordlägenheter	369	—	—	379	1	—	6	2	—	698,400	267,100	
d) Fiskerier	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	
e) Verk och inrättningar	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1)	
B. Skatteegendomar.												
a) Boställen: hemman	1	1	$\frac{1}{2}$	1	—	—	—	—	—	5,500	—	
lägenheter	3	—	—	3	—	—	—	—	—	8,100	—	
b) Säterier	100	140 $\frac{3}{4}$	120 $\frac{1}{2}$	99	99	21	39	14	1	2,228,600	100,400	
c) Hemman	2,085	1,780 $\frac{3}{4}$	1,529 $\frac{3}{4}$	3,719	828	659	1,363	104	69	26,477,700	3,143,400	
d) Jordlägenheter	391	—	—	348	3	—	2	—	—	485,600	539,800	
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
f) Verk och inrättningar	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64,600	
C. Frälseegendomar.												
a) Boställen: hemman	13	10 $\frac{1}{2}$	10	14	7	5	40	—	—	182,900	1,400	
lägenheter	2	—	—	2	—	—	—	—	—	6,900	—	
b) Säterier och ladugårdar	206	317 $\frac{3}{4}$	281 $\frac{1}{2}$	200	386	45	114	40	14	7,215,000	419,500	
c) Rå- o. rörs- (insockne) hemman	62	53 $\frac{1}{2}$	45 $\frac{1}{2}$	44	35	12	69	—	2	1,029,900	—	
d) Hemman (utsockne)	1,723	1,409 $\frac{1}{2}$	1,102 $\frac{1}{2}$	1,896	605	316	597	54	21	18,914,700	1,270,400	
e) Jordlägenheter	285	—	—	241	32	2	13	6	1	230,900	413,800	
f) Fiskerier	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,000	
g) Verk och inrättningar	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	920,600	
D. Andra fastigheter (som ej inräknats härofvän).												
Kyrkor och andra offentliga byggnader	—	—	—	—	—	—	—	—	334	—	4,160,300	
Frälseräntor	—	—	—	—	—	—	—	—	156	—	470,300	
Summa	5,978	4,272 $\frac{3}{4}$	3,556 $\frac{1}{2}$	7,709	2,225	1,103	2,398	225	618	64,151,900	12,739,100	
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,314,100	5,128,500	
II. Städerna.												
Hela antalet nybygda boningshus 1886—1890.												
Mantal.												
Antal landerier, jordlotter eller andra brukningsdelar.												
Tomter.												
Befintliga boningshus 1890.												
Verk och inrättningar.												
Kyrkor o. andra offentliga byggnader.												
Taxeringsvärdet												
å jordar.												
å hus och tomter.												
Uppsala	76	—	40 $\frac{1}{2}$	—	659	597	1,376	19	51	839,100	36,606,600	
Enköping	35	—	16 $\frac{1}{2}$	—	169	182	218	4	13	553,100	3,175,200	
Summa	111	—	57 $\frac{1}{2}$	—	828	779	1,594	23	64	1,392,200	39,781,800	
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39,800	6,571,400	

1) Utan särskildt taxeringsvärde.

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I UPPSALA LÄN ÅR 1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	
Fideikommissinnehafvarens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).	M a n t a l.				Summa.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i man- tal satt jord.	Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.					Summa.	å jord- bruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Friherre C. de Geer.....	Gården nis 10 och 11 i qv. Oxen	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	—	62,400	—	—	
	Frötuna	Rasbo.	—	—	4 $\frac{3}{4}$	12 $\frac{5}{8}$	1	—	364,400	—	—	—	—	
		Rasbokil.	—	—	—	$\frac{1}{4}$	2	—	8,000	—	—	—	—	
		Fundbo.	—	—	—	2 $\frac{1}{4}$	1	—	26,900	—	—	—	—	
		Gamla Uppsala.	—	—	—	2 $\frac{1}{2}$	1	—	42,200	—	—	—	—	
		Vaksala.	—	1 $\frac{3}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	1	—	—	97,300	—	—	—	—	
	Rufvelbo	Tierp.	—	1	—	—	—	—	20,400	—	—	—	—	
	Burunge m. fl.	Vendel.	—	—	—	11 $\frac{1}{2}$	3	—	151,400	—	—	—	—	
	Finnerånger m. fl.	Vestland.	—	1 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{3}{8}$	$\frac{1}{4}$	1	—	325,000	—	—	—	—	
	Gårdsskär m. fl.	Elfkarleby.	—	1 $\frac{1}{4}$	—	5 $\frac{1}{2}$	—	—	125,800	—	—	—	—	
	Risby	Viksta.	—	—	—	1	—	—	10,200	—	—	—	—	
	Leufsta	Öster-Löfsta m. fl.	—	114 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	50 $\frac{1}{2}$	124 $\frac{887}{16480}$	13	3	1,128,600	411,500	14,900	2,759,000	
Frihere Per Banér.....	Skörby	Kalmar.	—	—	4	1 $\frac{3}{8}$	1	—	109,200	—	—	—	—	
	Skadevi	Häggeby.	—	1	3	3	1	—	88,300	—	—	—	—	
	Sjöö	Holm.	—	—	9 $\frac{3}{4}$	9 $\frac{1}{4}$	—	2	258,600	800	—	—	—	
	Baggebo och Fittjobodarne..	Fitja.	—	—	—	1	—	—	27,000	—	—	—	—	
	Onsike, Sundby och Nordan- lund	Skogs-Tible.	—	—	1	1	34 $\frac{3}{8}$	—	—	62,000	—	—	545,900	
Grefve Nils Brahe	Skoklosters slott med sam- lingar	Skokloster.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1) —	
Fru H. Nauckhoff	Kynge	Veckholm.	—	—	—	1	—	—	—	11,700	—	—	—	
	Vestra Vällinge utjord	Litslena.	—	—	—	—	1	—	—	5,900	—	—	—	
	Dräggesta	Vallby.	—	—	—	1 $\frac{3}{8}$	—	—	—	20,400	—	—	—	
	Dorsilla	Tillinge.	—	—	—	1	—	—	—	6,500	—	—	—	
	Lundby	Svinnegarn.	—	—	—	1	—	—	—	14,000	—	—	—	
	Hacksta	Enköpings-Näs.	—	—	6	2 $\frac{3}{8}$	13 $\frac{3}{8}$	1	—	178,200	—	—	236,700	
Kapten Vogelsangs arfvingar	Rickeby	Boglösa.	—	—	—	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	—	—	20,000	—	—	20,000	
Kaptenen R. Kistner	Gumlösa	Teda.	—	2 $\frac{1}{4}$	—	—	2 $\frac{1}{4}$	1	—	50,000	—	—	50,000	

Tab. 4. (Forts.) EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I UPPSALA LÄN ÅR 1890.

1.	2.	3.	M a n t a l.				8.	9.	10.	11. 12. 13. 14.						
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.					Summa.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	Taxeringsvärdet (i kronor)			Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälseränta.	
Grefve J. M. Spens	Höja och Hemmingsbo	Gryta.	—	—	1 $\frac{1}{8}$	—	—	—	2	—	70,000	—	—	80,600		
	Sex ängstegar	Fröslunda.	—	—	—	—	—	1	—	—	10,600	—	—			
C. S. O. Gyllenadler	Salnecke och Björnome	Gryta.	—	—	4	1 $\frac{1}{4}$	—	—	1	—	68,000	—	—	78,300		
	Berg	Järlåsa.	—	1	—	—	—	—	—	—	10,800	—	—			
	Vreta ängstegar	Hjelsta.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—			
J. M. v. Engeström	Vrå och Testa	Skogs-Tible.	—	1 $\frac{1}{2}$	4	$\frac{1}{2}$	—	—	—	1	122,700	1,000	—	455,500		
	Lund	Ramsta.	—	—	—	$\frac{1}{2}$	—	—	—	—	8,500	—	—			
	Vernbo	Nysätra.	—	$\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	2,000	—	—			
	Kipplingeberg	Bälinge.	1	3 $\frac{1}{4}$	—	5 $\frac{1}{2}$	—	—	2	1	172,500	3,100	—			
	Jumkil.	Skuttunge.	—	—	—	1	—	—	—	—	13,000	—	11,500			
L. V. v. Engeströms sterbhusdel-egare	Österby	Åland.	—	—	6	$\frac{3}{8}$	—	—	—	2	147,300	9,000	—	164,700		
	Vesterby	»	—	—	—	1	—	—	—	—	8,400	—	—			
C. F. Braunerhjelm	Ytternäs, Bodarne, Lårsta, Stabby, Öfver-Näs och Vreta	Uppsala-Näs.	—	—	2	4 $\frac{1}{4}$	—	—	—	—	79,600	—	—	124,600		
	Elfvesta, Ubby och Tuna	Dalby.	—	—	—	4	—	—	—	—	45,000	—	—			
C. H. Tottie	Älby	Vendel.	—	$\frac{1}{2}$	—	1 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	30,000	—	—	30,000		
Summa			1	28 $\frac{11}{16}$	63 $\frac{5}{2}$	136 $\frac{11}{16}$	229 $\frac{11}{16}$	36	10	4,060,100	487,800	27,900	4,575,800			

1) Intet taxeringsvärde åsatt.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I UPPSALA LÄN ÅR 1890.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i man- tal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Fr ä l s e.					Summa.	å jord- bruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Uppsala ångvarns aktiebolag	Gårdarne n:o 11 i qvart. Edda och n:is 1, 2 i qv. Agnar samt en ångvarn	Uppsala.	—	—	—	—	—	3	—	558,700	—	—	558,700	
Akademiska ridinstitutionens aktieb.	Gården n:o 4 i qv. Trudhem	„	—	—	—	—	—	1	—	50,000	—	—	50,000	
Uppsala bayerska bryggeriaktiebolag	Gården n:is 2, 6 i qv. Sand- backen	„	—	—	—	—	—	3	—	307,700	—	—	307,700	
Uppsala sin- och badinrättnings aktiebolag	Gården n:o 1 i qv. Heimdal	„	—	—	—	—	—	1	—	9,500	—	—	9,500	
H. Gahns Aseptin-Amykos aktiebolag	2 hus i qv. Gudrun och Hamder	„	—	—	—	—	—	2	—	48,000	—	—	48,000	
Uppsala snusfabriks aktiebolag	Gården n:o 1 i qv. Suttung..	„	—	—	—	—	—	1	—	16,500	—	—	16,500	
Uppsala vattenkurinrättnings aktieb.	Badhus vid Slottskällan	„	—	—	—	—	—	1	—	97,100	—	—	97,100	
S:t Eriks kakelfabriks aktiebolag ...	Erikslund n:o 17	„	—	—	—	—	—	1	5,000	26,000	—	—	31,000	
Erlangens bayerska bryggeri-aktieb.	Gårdarne n:is 3, 5 och 7 i qv. Hörnet och n:o 5 i qv. Manhem	„	—	—	—	—	—	3	—	457,500	—	—	457,500	
Enköpings bryggeri och ångvarns aktiebolag	Gårdarne n:is 2, 3 och 6 i 2:a qv. östra roten samt »Nyborg»	Enköping.	—	—	—	—	—	1	—	241,100	—	—	241,100	
Stockholms nya mejeriaktiebolag ...	Mejeriet	„	—	—	—	—	—	1	—	16,000	—	—	16,000	
Flottsundsbro aktiebolag	Flottsundsbro	Bondkyrka.	—	—	—	—	—	—	—	1)	—	—	—	
Örsundsbro aktiebolag	Örsundsbro bränneri	Fröslunda.	—	—	—	—	—	1	—	66,800	—	—	66,800	
Örsundsbro tegelbruks aktiebolag ...	Örsundsbro tegelbruk	Gryta.	—	—	—	—	—	1	—	24,700	—	—	24,700	
Aktiebolaget Österby bruk	Österby	Film.	—	4 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	68 $\frac{3}{8}$	—	26	1,444,700	457,400	4,000	—	2,051,700	
	Bol m. fl. hemman	Rasbokil.	—	7 $\frac{3}{8}$	—	2 $\frac{1}{10}$	—	1	123,100	—	—	—		
	Kräby	Rasbo.	—	—	—	$\frac{1}{2}$	—	—	6,000	—	—	—		
	Ufunge	Viksta.	—	2 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	16,500	—	—	—		
Vattholma bruks aktiebolag	Vattholma	Lena.	—	1 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{3}{8}$	—	5	265,100	206,400	—	—	944,800	
		Tensta.	—	3 $\frac{3}{4}$	—	7 $\frac{1}{2}$	—	1	274,200	—	—	—		
		Björklinge.	—	—	—	$\frac{1}{8}$	—	—	2,500	—	—	—		
	Edshammar m. m.	Lena.	—	5	—	—	—	—	51,700	—	—	—		
	Ärby och Fornby m. m.	Rasbokil.	—	3 $\frac{1}{2}$	3	2 $\frac{1}{2}$	—	3	144,100	800	—	—		
Söderfors bruks aktiebolag	Söderfors m. m.	Söderfors.	$\frac{1}{4}$	3 $\frac{3}{8}$	—	8 $\frac{1}{2}$	—	8	219,600	408,000	—	—	1,762,200	
	Elfkarleö m. m.	Elfkarleby.	—	23 $\frac{3}{8}$	—	1 $\frac{1}{2}$	—	7	384,300	366,500	—	—		
	Bredänge m. m.	Tierp.	—	5 $\frac{1}{2}$	—	13 $\frac{1}{2}$	—	2	383,800	—	—	—		
Stora Kopparbergs Bergslags aktieb.	Skutskär	Elfkarleby.	—	—	—	—	—	2	30,000	453,000	—	—	483,000	

1) Ej åsatt taxeringsvärde.

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I UPPSALA LÄN ÅR 1890.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälseränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Kilafors jernverks aktiebolag.....	Ramhälls grufvor.....	Alunda.	—	—	—	—	—	1	—	26,200	—	—	26,200
Väskinge aktiebolag.....	Väskinge qvarn och såg.....	»	—	—	—	—	—	1	—	35,000	—	—	35,000
Husby aktiebolag.....	Husby.....	Stafby.	—	1	2	2½	4½	3	1	87,900	39,000	1,200	128,100
Kopparbergs-Avesta aktiebolag.....	Östfora; Blackbo m. m.....	Järlåsa.	—	—	½	¾	1¼	—	2	79,800	11,000	—	90,800
Uppsala-Ekeby aktiebolag.....	Ekeby kakelfabrik m. m.....	Bondkyrka.	—	—	—	1	1	—	1	16,700	75,000	—	91,700
Löfsta aktiebolag.....	Löfsta m. m..... Vedyxa m. m.....	Fundbo. Danmark.	—	9¼	—	1¼	—	—	—	285,300	—	—	—
			—	½	—	—	—	—	—	9,800	—	—	—
		Summa	½	69½	19¼	116½	205½	60	42	3,830,100	3,997,900	5,200	7,833,200

Tab. 6. EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSATAR, I UPPSALA LÄN ÅR 1890.

1. Främmande magtens och undersåtens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälseränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Storbritannien: P. B. Seton.....	Ekolsund.....	Husby-Sjutolft.	—	¾	4	13½	—	1	1	375,800	25,300	—	—
	Segebersta.....	Öfver-Gran.	—	—	3	1¼	—	—	1	175,500	3,000	200	—
	Öfverhassla.....	Hägeby.	—	—	—	½	—	—	—	12,300	—	—	—
	Grindtorp.....	Litslena.	—	—	—	—	—	1	—	3,100	—	3,600	—
	Thil.....	Hjelsta.	—	—	—	2½	—	—	—	68,000	—	4,200	—
							25¾						671,000
Nordamerikas Förenta Stater: C. F. Kaijser.....	Åkerby.....	Åkerby.	—	—	—	1¼	—	—	1	18,900	10,200	—	—
	Ströja.....	Börje.	—	¼	—	—	—	—	—	5,500	—	—	—
		Summa	—	¾	7	19¼	27¾	2	3	659,100	38,500	8,000	705,600

Tab. 7. BRANDFÖRSÄKRINGSINRÄTTNINGARNES VERKSAMHET, I UPPSALA LÄN ÅREN 1886—1890.

1. Inrättningens namn och verksamhetsområde.	2. År då verksamheten började.	3. Infutna försäkringsafgifter (eller utdebiterade belopp). 1886—1890.	4. Öfriga inkomster. 1886—1890.	5. Utbetalda brandskadeersättningar. 1886—1890.	6. Afsättningar till fonder. 1886—1890.	7. Öfriga utgifter. 1886—1890.	8. Be-fintligen fonder eller tillgångar vid slutet af år 1890.	9. Försäkringsbelopp		10. 11. 12. Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					13. 14. Eldsvador för hvilka under 1886—1890 utbetalts ersättning	
								tecknad under loppet af år 1890.	qvarstående vid slutet af år 1890.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.	Antal.	Antal.
Uppsala läns brandstodsbolag (om- Fast egendom fattande blott länets landsbygd) Lös egendom	1845	Kr. 255,502 185,025	1,618	Kr. 215,708 95,162	—	126,176	17,700	Kr. 4,454,700 3,857,760	Kr. 49,208,370 36,127,630	17	13	6	7	10	34	80
										17	13	9	7	10	17	80
Summa	—	440,527	1,618	310,870	—	126,176	17,700	8,312,460	85,336,000	—	—	—	—	—	51	80

Tab. 8.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I UPPSALA LÄN ÅR 1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
A. Å landsbygden.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux o. dyl.</i>									
De la Gardieska fonden (Veckholms hospital).	Underhåll af Veckholms pastorats fattiga samt årligen till Veckholms kyrka lösen efter medelmarkegångspris för 10 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn; till Veckholms skola lösen efter samma grund för 14 tunnor spannmål, samma sädeslag.	Riksrådet m. m. Magnus Gabriel de la Gardie.	1653 ² / ₁₀	14	1,083	38,497	14,900	En inom Veckholms pastorat vald direktion.	1)
Walliska fonden.	Att förbättra fattighjonens i Vallby socken underhåll.	Konsul C. G. Wallis och hans hustru.	1872 ¹³ / ₈	12	25	500	—	Kommunalnämnden i Vallby.	
Lottscherska d:o.	Understöd årligen åt kyrkobetjenters i Vallby socken enkor.	Kyrkoherden Joh. Jakob Lottscher.	1812 ¹³ / ₁₂	1	12	259	—	D:o d:o.	
De Geerska pensionsfonden eller stiftelsen i Öster-Löfsta.	Till i behof stadda, Leufsta bruks underlydande f. d. bönder, torpare och enkor.	Excellensen m. m. greve Carl de Geer.	1830 ²³ / ₇	17	510	8,500	—	Kyrkorådet i Öster-Löfsta.	
Fantska fonden i Alunda.	Till understöd åt de fattiga i Alunda.	Kungl. sekreteraren magister Erik Samuel Fant.	1862 ⁷ / ₇	30	100	2,000	—	Kommunalnämnden i Alunda.	
D:o d:o i Morkarla.	D:o d:o i Morkarla.	D:o d:o.	—	—	20	500	—	D:o i Morkarla.	
Gilljamska graffonden.	⁴ / ₅ af årliga röntan användes dels till underhåll af prostens C. J. Gilljams graf och dels till fattigvården i Ekeby.	Prosten Gilljams arvingar.	1874 ³¹ / ₁₂ o. 1885 ⁵ / ₈	4	27	759	—	Pastor och kyrkovårdar i Ekeby.	
Anders Hamréns fond.	Till understöd åt Alunda sockens mest i behof varande fattiga och sjuka.	Kronofogden Anders Hamrén.	1783 ¹² / ₁₁	10	—	238	—	Kommunalnämnden i Alunda.	2)
Dannemora understödsförening.	Att bispringa fattiga.	Kyrkoherden E. E. Plengier.	1883 ¹ / ₂	17	58	100	—	En styrelse.	3)
Richard Beronii fattigfond.	Till behöfvande fattiga.	Bokhållaren R. Beronius.	1883	6	50	1,000	—	Kommunalnämnden i Film.	
Troilska fonden.	Utdelning till tre de mest behöfvande välfredade personer inom Jumkils församling, helst lydande under Björnabo, dock utom fattigstugan.	Excellensen friherre Knut v. Troil.	1823 ¹ / ₈	3	28	550	—	Pastor i Jumkil.	
Hjelmstedtska fonden.	Till bespisande hvarje julafton af hjonen i Jumkils sockens fattigstuga.	Gårdsegaren E. Hjelmstedt i Uppsala.	1875 ²⁸ / ₁₂	—	5	100	—	Jumkils fattigvårdsstyrelse.	
Stenbockska donationsfonden.	Underhåll af hospitalshuset och utdelning till de mest behöfvande i Holms socken samt 15 kronor till skolmedel.	Öfverstemarskalken greve J. G. Stenbock.	1817 ¹⁴ / ₁₀ o. ²⁰ / ₈	5	32	2,000	—	Friherre Per Banér å Sjöo.	
Nymanska fonden.	Utdelning till en af Björnabo i Jumkils socken underhafvande samt belöning åt Björnabo underhafvande för plantering eller biskötsel.	Kaptenen Axel Nyman och hans hustru.	1873 ²⁸ / ₂	1	20	1,044	—	Pastor i Jumkil.	4)
Liljenkrantzka donationen.	Understöd åt fattiga under Sandro gård i Björklinge socken.	Fröken Liljenkrantz.	1827 ²⁸ / ₁₀	8	15	300	—	Björklinge kommunalnämnd.	
Piperska fattigfonden.	D:o d:o.	Godsegaren greve Magnus Piper.	1862 ¹⁹ / ₆	15	200	4,000	—	Björklinge fattigvårdsstyrelse.	
Wikmanska frälseräntan.	Understöd åt fattiga.	Doktorinnan M. G. Wikman.	1845 ¹⁹ / ₆	—	26	—	—	Björklinge kommunalnämnd.	
Wallnerska donationen.	D:o d:o.	Kyrkoherden Wallner.	1779 ²⁹ / ₃	—	6	117	—	D:o d:o.	
Insulinska donationsfonden.	Understöd vid jultiden till fattiga under Sätuna gård i Björklinge socken.	Biskopinnan Christina Insulin.	1803 ⁸ / ₁₁	4	9	150	—	D:o d:o.	
Ahlgrenska donationen.	Arbetsförtjenst åt fattiga år 1854; men beslöts på kyrkostämman i Björklinge den ³ / ₂ 1854, att genom tillskott, om så behöfdes, upprätthålla donationens fulla belopp.	Kaptenen G. F. Ahlgren.	1854 ⁵ / ₂	—	15	300	—	D:o d:o.	

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1890		6. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		7. Kapital. Kronor.	8. Deraf värde af fastigheter. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kronor.	Kronor.				
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>											
Skoklosters skolmagasinsfond. Lindströmska fonden.	Skolväsendets befrämjande inom Skoklosters socken. Beklädnad och mat åt fattiga skolbarn samt befordran af slöjd inom Håtuna och Håbo-Tible socknar.	Grefve M. F. Brahe. Inspektoren E. Lindströms enka Margareta Dägerman. Stockholms-Näs socken.	1822 ⁵ / ₁₀ 1845 ¹¹ / ₁₀ 1847 ¹¹ / ₁₂ 1863 ¹¹ / ₁₁	— — — 3	43 1,371 10	1,275 23,234 1,256	— — —	— — —	— — —	Skoklosters sockens skolråd. Pastor och skolråd i församlingen. Församlingens kyrko- och skolråd.	5)
Stockholms-Näs församlings beklädnadsfond för fattiga skolbarn. Bergstrands fond.	Understöd åt obemedlade skolbarn i Lillkyrka församling.	Inspektoren Bergstrand.	1831 ¹⁸ / ₁₀	6	60	1,302	—	—	—	Skolrådet i Lillkyrka.	
Johannesfonden.	Understöd åt obemedlade skolbarn i Boglösa församling.	F. riksdagsmannen Jan Ersson i Boglösa by.	1874 ²⁴ / ₆	17	25	529	—	—	—	Kommunalnämnden i Boglösa.	
Wallinska fonden.	Beklädnad åt fattiga skolbarn i Vallby socken.	Enkan Anrora Wallin, född Strömberg.	1884 ¹⁷ / ₅	10	30	600	—	—	—	Skolrådet i Vallby.	
Grefvinnan Ulrika de Geers fond för Leufsta bruks flick- och småbarnsskola. Hübinetteska fonden.	Undervisning för mindre barn i för småskolor vanliga ämnen samt för flickor i sömnad och väfnad. Fattiga skolbarns beklädnad.	Grefvinnan Ulrika de Geer. Kyrkoherden C. H. Hübinette.	1862 ²⁸ / ₁₀ 1881 ¹¹ / ₅	1 11	500	10,000 1,000	— —	— —	— —	Innehafvaren af Leufsta fideikommiss. Dannemora skolråd.	6)
Handlanden Knut Beronii donationsfond. Borgmästarinnan Beronii arfvångars d:o. Westergrenska fonden. Wallénska d:o.	Films församlings folkskola såsom erkänsla för Beroniska grafplatsen och dess framtida underhåll m. m. Belöningar åt barnen i Films församlings folkskolor vid de årliga examina. Barnundervisningens fromma och utvidgning. Beklädnad åt fattiga skolbarn inom Nysätra socken.	Handlanden Knut Beronius i Stockholm. Enkefru Carolina Wilhelmina Beronii efterlevande söner. Kyrkoherden L. Westergren. Byggmästaren Erik Wallén i Ahlsta.	1870 ⁶ / ₇ 1872 ³ / ₁₁ 1862 ¹³ / ₁₁ 1855 ⁷ / ₃	— 29 — 4	— 24 273 20	3,000 600 6,462 1,504	— — — —	— — — —	— — — —	Skolrådet i Film. D:o d:o. Skolrådet i Tegelsmora. Pastor och 2 kyrkovårdar i Nysätra.	7)
Friherrinnan Charlotta von Kræmers minnesfond. Hörstadii fond.	Anskaffande af skodon åt fattiga skolbarn i Fröslunda socken. Beklädnad och mat åt fattiga skolbarn i Järlåsa församling.	Landshöfdingen friherre R. v. Kræmer. Advokatfiskalen G. F. Hörstadius.	1871 ⁶ / ₁₂ 1860 ¹⁴ / ₉	5 36	19 144	500 3,034	— —	— —	— —	Pastor i Fröslunda. Skolrådet i Järlåsa.	
Kjellbergiska fonden.	Bespisning och beklädnad åt fattiga barn.	Professoren N. G. Kjellberg.	1881 ²⁵ / ₁₀ 1887 ¹ / ₈	36	340	10,000	—	—	—	Ordföranden i Bondkyrka skolråd.	
Erikssonska d:o. Simmingska donationen.	Anskaffande af skodon åt fattiga skolbarn i Börje socken. Hjelp till kläder åt ryttares och torparens barn under Hesselby säteri i Börje socken.	Barberaren P. Eriksson. Enkefru prostinnan Simming.	— 1775 ⁹ / ₂	4 —	13 44	1,087 417	— —	— —	— —	Kommunalnämnden i Börje. Kyrkoherden i d:o.	
Vänge flickskolas donationsfond. Brodinska fonden.	Underhåll af en mindre folkskola och slöjdskola för flickor. Uppköp af böcker och skrifmaterialier åt fattiga skolbarn i Jumkils socken samt 5 kronor till julgåfva åt läraren.	Kaptenen C. E. Casparsson. Vaktmästaren Lars Brodin i Stockholm.	1859 ² / ₁₂ 1868 ³ / ₁₁	— 82	269 46	6,000 507	— —	— —	— —	Särskild styrelse. Skotrådet i Jumkil.	
Hjelmstedtska d:o.	Till premieböcker åt 2 gossar och 2 flickor i Jumkils socken, som vid afgang från skolan gjort sig deraf förtjenta.	Gårdsegaren E. Hjelmstedt i Uppsala.	1875 ²⁸ / ₁₂	—	—	139	—	—	—	D:o d:o.	8)
Gyllenkrookska donationsfonden.	Understöd åt fattiga skolbarn inom Rasbo församling.	Adjutanten vid Kungl. lifregementet J. G. Gyllenkrook.	1766 ⁴ / ₁₁	9	135	2,356	—	—	—	Skolrådet i Rasbo.	
Olssonska gåfvomedlen.	Understöd vare sig i mat eller kläder åt medellösa skolbarn inom Rasbo församling.	Hemmansegareenkorna Margareta Olsson och Anna Margareta Olsson samt skollärarenskan Johanna Louise Wiklund.	1875 ² / ₃	3	55	1,000	—	—	—	D:o d:o.	
Carl Olssons fond.	Medellösa skolbarns underhåll.	Kyrkovärden Karl Olsson och hans hustru.	1875 ²¹ / ₁₀	7	110	2,000	—	—	—	D:o d:o	
Lakeska donationsfonden.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Kaptenen Leonard Lake.	omkr. 1750	—	41	892	—	—	—	Skolrådet i Vendel.	
Lakeska fattigskolefonden. Tensta fattigkassas donation. P. Perssons i Husby d:o.	Understöd åt fattiga skolbarn. D:o d:o. Anskaffande af föda och kläder åt fattiga skolbarn inom Lena församling.	D:o d:o. Okänd. Kyrkovärden Per Persson.	1760 — 1863 ⁹ / ₁	— 6 12	41 27 73	892 420 1,000	— — —	— — —	— — —	Kyrko- och skolrådet i d:o. Skolrådet i Tensta. Förvaltas i likhet med Lena kyrkas egendom.	
L. J. Vestbergers donationsfond.	Räntan utgår till »ungdomens undervisning».	Grosshandlanden L. J. Vestberger i Euköping.	1839 ²¹ / ₆	—	—	500	—	—	—	Skolrådet i Söderfors.	9)

Skolpremiefonden.	Grundplåt till en fond, hvaraf räntan skall komma att användas till premier åt flitiga skolbarn.	Komministern J. A. Palmér.	1866 ¹⁶ / ₁₀	—	—	42	—	Kyrko- och skolrådet i Björklinge.
Elfbrinkska fonden.	Folkundervisningens främjande.	Kommerserådet Olof Elfbrink.	1824	—	—	10,000	—	Elfkarleby skolråd.
Piperska skolfonden.	Af räntan skall skolläraren åtnjuta förbättring i sin lön med 200 kronor årligen. Det öfriga användes till fattiga barns underhåll och beklädnad under deras skolgång.	Grefve Magnus Piper.	1862 ¹⁵ / ₆	—	280	6,000	—	Björklinge kyrko- och skolråd.
Kristina Elisabeth Westbergs fond.	Beklädnad af nattvardsbarn inom Vendels församling.	Kristina Elisabeth Westberg.	1873 ¹⁴ / ₈	29	175	3,258	—	Kyrkorådet i Vendel.
Skolmagasinsfonden.	Räntan ingår till skolkassan.	Björklinge församling.	1839 ²⁰ / ₁₀	—	86	1,690	—	D:o i Björklinge.
Gyllenkrookska donationsfonden.	Underhåll och aföning åt skollärare.	Adjutanten Johan Georg Gyllenkrook.	1766 ⁴ / ₁₁	1	128	2,233	—	Skolrådet i Rasbo.

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Inga.

d) Stiftelser för sjukvård, sjuk- och begravningskassor.

Dannemora arbetareförenings sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	Arbetare vid grufvorna.	1885 ²⁷ / ₂	46	658	2,960	—	En styrelse af 3 personer. ¹⁰⁾
Tobo sjuk- och begravningsfond.	D:o d:o.	Bergsingeniören W. Gröndahl.	1882 ¹ / ₃	3	67	791	—	En d:o af 5 d:o. ¹¹⁾
Söderfors bruksarbetares sjuk- och begravningshjelpsförening.	D:o d:o.	Gjutaren Fridolf Tallberg.	1883 ¹ / ₁	163	2,604	1,758	—	En styrelse. ¹²⁾
Harnäs sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Söderfors bruks aktiebolag och dess arbetare.	1885	28	354	1,006	—	Harnäs bruk. ¹³⁾
Elfkarleö bruksarbetares sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	D:o d:o.	1883 ¹⁰ / ₂	42	555	1,079	—	Bland arbetarne utsedd person. ¹⁴⁾
Skutskärs brädgårdsarbetares sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Arbetare vid brädgården.	1887 ¹ / ₄	16	282	794	—	En styrelse af 5 personer. ¹⁴⁾
Skutskärs sågverksarbetares sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	D:o vid sågverket.	,	62	1,040	1,754	—	D:o d:o. ¹⁵⁾
Lena arbetares sjukhjelpsförening.	D:o d:o.	Skräddaren C. G. Öhrström.	1883 ¹ / ₁₀	25	346	662	—	En af ledamöterna utsedd person. ¹⁶⁾
Vattholma grufvornas sjukhjelp.	Sjukhjelp.	Vattholma bruksförvaltning.	1874	2	30	217	—	Bruksförvaltningen. ¹⁷⁾
Vattholma bruksarbetares sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	D:o d:o.	1884	17	227	671	—	D:o. ¹⁸⁾
Skutskärs liförsäkringsförening.	Att till afliden medlems sterbhus utbetala ett kapital (intill 1,000 kr.) genom uttaxering af 2 kr. per medlem.	Arbetare vid Skutskär.	1890 ¹ / ₇	1	180	463	—	En styrelse af 5 ledamöter. ¹⁹⁾

e) Pensionsanstalter.

Österby bruksarbetares enke- och pupillkassa.	Att bereda understöd åt enkor och faderlösa barn.	Arbetare vid bruket.	1881 ¹ / ₁	15	446	1,889	—	En styrelse. ²⁰⁾
Major A. L. v. Engeströms pensionsfond.	Pension åt underhafvande vid Österby fideikommiss i Ålands socken.	Löjtnant L. W. v. Engeström.	1867 ¹ / ₁	—	—	238	—	Kommunalnämnden i Åland.
Berglundska fonden.	Lifräntors utbetalande, vård af Berglundska grafven samt jemväl beklädnad af skolbarn.	J. A. Berglund.	1870 ¹² / ₈	5	31	2,000	—	Skolrådets i Bondkyrka socken ordförande.
Nymanska lifräntefonden.	Insättning i lifränteanstalt för hvarje barn, som under året födes af föräldrar, tillhörande Björnarbo underhafvande.	Kaptenen Axel Nyman och hans fru.	1873 ³¹ / ₅	3	48	1,001	—	Pastor i Jumkil.
Carl Olssons fond.	Insättning i lifränteanstalt för inom Rasbo socken födda medellösa barn.	Kyrkovärden Carl Olsson och hans hustru.	1875 ²¹ / ₁₀	16	80	1,500	—	Kyrkorådet i Rasbo.

f) Andra stiftelser och invättningar.

Bergska fonden.	Af årliga räntan användes ⁹ / ₁₀ till aföning åt skollärare, till de fattiga och till socknens allmänna åligganden, såsom byggnader, kyrkans prydnad m. m. ¹ / ₁₀ af räntan är anslagen till församlingens pastor.	Organisten m. m. Per Adolf Berg.	1863 ¹ / ₈	—	735	37,081	—	Kyrko- och skolråd i Alunda socken. ²¹⁾
Vendels församlings bibliotekskassa.	Bibliotek för Vendels församling.	Fröken C. G. Tham å Älby.	1832 ²² / ₃	—	—	1,702	—	Pastor och kyrkovärden.
Björkmanska donationen.	Räntan tilldelas ett fattighjon för vårdande af enkan Catarina Björklunds i Koboda graf.	Sniekaren Per Björkman.	1872 ⁹ / ₃	1	3	60	—	Björklinge kommunalnämnd.
Piperska kyrkofonden.	Försköningar uti och omkring Björklinge kyrka.	Grefve Magnus Piper.	1862 ¹⁵ / ₆	—	—	3,000	—	Björklinge kyrko- och skolråd.

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Fonden till förbättring af komministerlönen i Björklinge socken.	Förbättring af komministerlönen i Björklinge socken.	Grefve Magnus Piper.	1862 ¹⁵ / ₆	1	150	3,000	—	Björklinge kyrko- och skolråd.	
Wredeska donationen.	Underhåll af Wredeska grafkoret i Björklinge.	Öfverstelöjtnanten Casper Wrede och öfversten Carl Henrik Wrede.	1828 ^o . ²⁷ / ₂	—	87	1,733	—	D:o d:o.	
Leijonhufvudska grafkorskassan.	Underhåll af Leijonhufvudska familjegravten i Dalby kyrkas kor, hvilket betraktas såsom öfverbyggnad öfver gravten och underhålls såsom denna.	Öfversten friherre Axel Gabriel Leijonhufvud.	1737 ¹⁸ / ₁	—	—	2,165	—	Dalby församlings pastor.	
		Summa	—	—	904	14,755	233,167	14,900	

B. I Uppsala stad (oafsedt Universitetet).

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux o. dyl.

Rödinska testamentsfonden.	Understöd åt torftiga borgarenskor i Uppsala.	Kännären Rödins hustru.	—	—	—	250	—	Magistraten.	
Skogska fonden.	Understöd åt nödlidande på borgerskapets fattighus.	Rådsmannen Daniel Skog.	1813 ¹⁷ / ₂	5	81	1,500	—	D:o.	
Inrättningen för pauvres honteux.	Understöd åt pauvres honteux.	Rappeska släkten.	1811 ⁹ / ₁₁	104	3,173	88,214	—	En direktion, som kompletterar sig sjelf.	
J. M. Schrams donationsfond.	D:o d:o.	Handlanden J. M. Schrams enka.	1878 ⁹ / ₁	15	1,000	20,000	—	Samma direktion.	
Uppsala borgerskaps enskilda fattigmagasinsfond.	Understöd åt fattiga borgare, borgarenskor och deras barn.	Uppsala borgerskap.	1770	28	322	2,823	—	—	
Fruentimmersföreningen.	Förbättrad barnavård och beredande af arbetsförtjenst åt fattiga mödrar.	Friherrinnan Ch. v. Kræmer, öfverstinnan M. Silfverstolpe, professorskan A. L. Geijer och fru Wensjoe.	1845 ¹⁴ / ₃	41	391	15,386	—	En direktion med ordförande, 16 direktriser, 1 sekreterare och 1 skattmästare.	22)
Sällskapet T. B.	Understöd åt behöfvande.	Borgare i Uppsala.	1830 ³¹ / ₁₂	103	838	9,103	—	En styrelse.	

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

v. Küselska stiftelsen.	Att blifva en everdelig fond och inrättning för fattiga och värlösa barns uppfostran i Uppsala stad, svarande mot prins Karls inrättning i Stockholm.	Kaptenen J. G. v. Küsel.	1845 ⁴ / ₄	23	1,923	103,193	90,100	Direktionen för Prins Gustafs folkskola.	23)
1843 års barnhusfond.	Inrättande af ett barnhus eller dylikt för fattiga barns vård och underhåll.	Borgare och tjenstemän i Uppsala.	1843 ¹¹ / ₆	—	—	82,393	—	En direktion af 4 personer.	
Enskilda barnhemmet.	Barnauppfostran och vård på kristlig grund enligt evang.-lutherska kyrkans bekännelse, samt danande af dugliga tjenarinnor.	—	1862	21	3,095	34,600	—	En styrelse.	24)
Skyddshemmet för flickor.	Uppfostran af flickor utan vård.	Fröken Anna Geijer.	1867	19	—	12,400	—	En styrelse af 7 qvinnor.	
Hemmet för värlösa gossar.	Kristlig vård och uppfostran samt anskaffande af tjenst eller dylikt.	Skrådaremästaren J. E. Söderberg.	1877 ²² / ₅	27	6,527	22,970	22,970	En styrelse af 12 i staden bosatte män.	
Sällskapet Jultomtarne.	Utdelande af julgåfva åt fattiga, värlösa barn i Uppsala.	Professoren C. B. Mesterton.	1876 ²⁷ / ₁₂	50	1,047	1,400	—	En styrelse.	

c) Stipendiifonder och andra stiftelser för undervisning.

Carströmska fonden.	Stipendier åt gesäller i Uppsala.	Kommerserådet M. Carström.	1827	2	100	1,667	—	Magistraten.	
Johan Winboms stipendium.	Stipendium vid Uppsala högre allmänna läroverk.	Domprosten Winbom.	1822 ⁹ / ₁₀	1	45	1,091	—	Rektor.	
Jan Arvid Winboms d:o.	D:o d:o.	Teol. professor Winbom.	1832 ¹ / ₅	2	30	669	—	Rektor och kollegium.	
M. G. Wijkmans d:o.	D:o d:o.	Doktorinnan Wijkman.	1845 ¹⁹ / ₆	4	80	1,701	—	D:o d:o.	
Händelska d:o.	D:o d:o.	Dir. mus. J. A. Josephson.	1871 ² / ₆	2	10	549	—	D:o d:o.	
A. M. Kjelldahls d:o.	D:o d:o.	Mates. lektor Kjelldahl.	1866 ²⁴ / ₈	4	150	3,499	—	D:o d:o.	
C. Fahlgrens d:o.	D:o d:o.	Boktryckaren Fahlgren.	1869 ²⁴ / ₃	1	75	1,429	—	D:o d:o.	
Jaqu. Louise Schrams d:o.	D:o d:o.	J. L. Schram.	1878 ⁹ / ₃	2	200	4,164	—	D:o d:o.	
Professor Olof Glas d:o.	D:o d:o.	Prof. Hammarsten och hans hustru.	1880 ²⁰ / ₈	1	50	1,035	—	D:o d:o.	

Rektor P. G. Boivies d.o.	D:o	d:o	Fru A. M. Rinman.	1881 ¹⁴ / ₃	2	110	2,027	—	Rektor och kollegium.
Tacksamma föräldrars d.o.	D:o	d:o	Onämnd.	—	1	25	815	—	D:o d.o.
Björn Lundbergs d.o.	D:o	d:o	Bankdirektören P. Lundberg och hans hustru.	1885 ¹³ / ₁₀	3	93	4,995	—	D:o d.o.
Rosenstein-Tersmedenska stipendiet.	D:o	d:o	Kammarherren Nils Tersmeden.	1861 ⁶ / ₁₂	1	50	1,000	—	Domkapitlet.
Hilma A. E. Bruzelius stipendium.	D:o	d:o	Apot. E. A. Andberg.	1877 ¹ / ₄	1	25	517	—	Rektor och kollegium.
Adj. W. F. Winqvists d.o.	D:o	d:o	Adj. W. F. Winqvist.	1886 ²⁴ / ₂	2	50	2,187	—	D:o d.o.
Landstingets stipendiifond.	Stipendium vid folkhögskolan.		F. kaptanen C. E. Casparsson.	1876 ¹⁸ / ₉ 1878 ¹⁸ / ₉ 1880 ² / ₁₀	3	80	2,000	—	Landstinget.

d) Stiftelser för sjukvård, sjuk- och begravningskassor.

Sällskapet »Hjulsamma vänner».	Sjuk- och begravningshjälp.	—	—	1877 ¹⁶ / ₄	78	2,575	2,719	—	En styrelse af 7 personer.	25)
Sjukhjulsföreningen H. F. 2.	D:o	d:o	Timmermannen C. P. Wengelin.	1876 ¹ / ₁	33	1,104	3,542	—	En d:o af 9 d:o.	26)
D:o H. F. 3.	D:o	d:o	D:o.	1876 ¹ / ₃	30	760	5,053	—	D:o d:o.	27)
D:o H. F. 4.	D:o	d:o	P. E. Tuenelle.	1885 ⁶ / ₄	25	1,024	1,379	—	D:o d:o.	28)
Uppsala arbetares sjuk- och begravningskassa.	D:o	d:o	Uppsala arbetareförening.	1885 ⁶ / ₁₂	31	1,024	1,637	—	En d:o af 7 d:o.	29)
Sjuk- och begravningshjälpkassan i Uppsala.	D:o	d:o	J. E. Säfbom m. fl.	1852 ²⁹ / ₁₂	10	208	5,041	—	En d:o af 9 d:o.	30)
Uppsala qvinliga sjukhjulsförening.	D:o	d:o	—	1886 ¹⁷ / ₅	22	660	2,386	—	En d:o af 5 d:o.	31)
Samfundet Hjulsamheten.	D:o	d:o	—	1884	16	684	8,197	—	En styrelse.	
Sällskapet Novemberbröderna.	Begravningshjälp.		Borgare.	1832 ⁶ / ₁₁	14	720	29,722	—	D:o.	32)

e) Pensionsanstalter.

Fröken Augusta Montgomerys pensionsfond.	Understöd åt gamla fattiga tjänarinnor i Uppsala.	Mamsell L. Sjöstedt.	1849 ²⁹ / ₆	3	100	2,000	—	Magistraten.	
Uppsala borgerskaps enskilda gubb- och enkehus.	Att bereda husrum m. m. samt, i mån af tillgångar, underhåll i öfrigt åt fattiga borgare, deras enkor och ogifta döttrar m. fl.	Uppsala borgerskap och magistraten.	1770 ³⁰ / ₆	24	6,157	183,202	36,000	En styrelse af 5 personer.	
Österbergiska pensionsfonden.	Understöd åt 2 borgarenskor och 3 tjänarinnor i Uppsala.	Enkefru Johanna Österberg.	1874 ³⁰ / ₅	5	600	15,000	—	Samma styrelse.	
Uppsala fabriks- och handverksförenings pensionskassa.	Pensionering af föreningens ledamöter.	—	1881 ¹ / ₁	26	2,813	62,271	—	Föreningens styrelse.	33)
Summa			—	785	37,999	745,726	149,070		

C. Tillhörande Kungl. Universitetet i Uppsala.

c) Stipendiifonder och andra stiftelser för undervisning.

Acrelska stipendii-inrättningen.	Utdelning af stipendier till 2 studerande af förra Roslags nation.	Generaldirektören O. af Acrel.	1784 ²² / ₆ o. 1790 ⁴ / ₃	2	224	5,679	—	Uppsala universitet.	
Adlersparreska d.o.	D:o till 2 studerande af »Jemtlands och Herjedalens nation».	Kanslirådet C. Adlersparre.	1823 ¹⁶ / ₆	3	248	6,232	—	D:o d.o.	
Ahllöfska d.o.	D:o af 5 stipendier till studerande af Vestmanlands nation.	Assessor O. Ahllöf.	1740 ⁹ / ₁₁	4	200	6,701	—	D:o d.o.	
Alreikeska d.o.	D:o af 8 stipendier till studerande, födde inom Östergötland och tillhörande Östgöta nation vid universitetet, och 2 för studerande i allmänhet.	Öfveringenjören A. Alreik.	1863 ³ / ₆	15	5,531	—	—	Gustavianska barnhusdirektionen i Norrköping och Svinstads sockens kyrkoråd.	34)
Alsterbladiska d.o.	D:o af 1 stipendium till studerande af Vermlands nation.	Komministern L. J. Alsterblad.	1870 ³ / ₁₁	2	220	5,614	—	Uppsala universitet.	
Altinska d.o.	D:o d:o till en medicine kandidat.	Doktor L. M. Altin.	1877 ²⁰ / ₉	1	60	3,165	—	D:o.	
J. Anderssons i Tassebord stipendii-inrättning.	D:o af 2 stipendier till studerande, födde på Orust.	Handlanden J. Andersson i Tassebord.	1882 ¹¹ / ₁₀	3	400	10,000	—	D:o.	
Andrénska stipendii-inrättningen.	D:o af 2 stipendier till studerande af Göteborgs nation vid universitetet.	Grosshandlaren O. André.	1873 ¹ / ₁₁	2	400	10,000	—	D:o.	
Barchæiska donationen.	D:o af 1 stipendium åt någon af akademiens adjunker m. fl.	Professoren A. G. Barchæus.	1806 ²¹ / ₆	1	100	2,001	—	D:o.	
Bergensonska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 2 stipendier i första rummet till studerande af »Medelpadska» och i andra rummet till studerande af »Jemtlandska» nationen.	Ingenjören O. Bergenson.	1797 ⁸ / ₁₁	2	67	2,491	—	D:o.	

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		6.		7.		8.		9.	10.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Derf värde af fastigheter. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.	Stiftelsen förvaltas af:				
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.										Anmärkingar.
Bergholmska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium inom Södermanland-Nerikes nation.	Prosten A. F. Bergholm.	1850 ⁹ / ₁	1	120	3,129	—	Uppsala universitet.					
Bergiiska d:o.	D:o af 1 stipendium till testators släktninge, studerande af Vermlands nation.	Brukspatronen C. R. Bergins på Håkansbohl.	1844 ¹ / ₁	—	—	3,777	—	D:o.					35)
Berglundska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Kronofogden C. V. Berglund.	1876 ¹⁹ / ₉ o. 1884 ¹⁰ / ₈	—	—	12,000	—	D:o.					36)
Bergstedtska d:o.	D:o af belöningspris för utmärkta studier i vissa ämnen.	Statssekreteraren E. Bergstedt.	1827 ¹² / ₃ o. 1830 ¹² / ₃	2	420	9,625	—	D:o.					
Bergströmska d:o.	D:o af 1 stipendium till en student, född i Vester-Dalarne.	Inspektoren J. Bergström.	1830 ¹² / ₃ o. 1831 ¹ / ₁	1	70	1,774	—	D:o.					
Bergvallska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande af Gotlands nation.	Prosten C. Bergvall.	1882 ¹³ / ₁₂	—	—	2,199	—	D:o.					37)
v. Beskowska d:o.	D:o af 2 stipendier till studerande af Södermanlands-Nerikes nation.	Öfverstekammarjunkaren B. v. Beskow.	1864 ⁷ / ₇	2	400	10,102	—	D:o.					
Bjelkeska d:o.	D:o af 1 stipendium till skiftesvis en teol. studerande och en som studerar »politik».	Fru Katarina Bjelke.	1629 ⁷ / ₁	1	401	14,500	14,500	D:o.					38)
Bjurzonska premiefonden.	D:o dels af premier för utmärkta afhandlingar af naturvetenskapligt innehåll och dels af inrikes resestipendier.	Gårdsegaren Jonas Bjurzon.	1880 ³ / ₁₁	—	—	23,495	—	D:o.					39)
D:o stipendii-inrättningen.	D:o af stipendier åt 3 studerande af Vermlands nation.	D:o d:o.	,	3	774	21,906	—	D:o.					
D:o donationen.	Understöd för offentliggörande i tryck af forskningar på det naturvetenskapliga området.	Gårdsegaren Jonas Bjurzons testamentsexekutorer.	1884 ¹ / ₇	—	—	9,405	—	D:o.					40)
D:o d:o.	D:o åt det naturvetenskapliga studentsällskapet.	D:o d:o.	,	—	40	1,050	—	D:o.					
Björckska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Upplands nation.	Fröken E. C. Björck.	1880 ³ / ₁₂	1	30	1,575	—	D:o.					
Björnståhlska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande, född i Södermanland, som är son af underofficer, högst fänrik, och studerar orientalia.	Professoren J. J. Björnståhl.	1778 ¹⁷ / ₃	1	275	7,019	—	D:o.					
Bobergiska d:o.	D:o af 2 stipendier till studerande af Upplands nation.	Bibliotekarien A. J. Boberg.	1830 ⁹ / ₆	2	180	6,189	—	D:o.					
Boman-Blixenska d:o.	D:o af 2 eller eventuellt 3 framtida stipendier, dels för släktingar och dels för medicine studerande.	Mademoiselle Alexia Boman.	1863 ²⁷ / ₄	—	—	14,221	—	D:o.					41)
Borgströmska donationen.	Aföning åt æconomie practices professor regius borgströmianus et ordinarius.	Bergsrådet Erik Eriksson Borgström.	1759 ³ / ₉ 1762 ¹³ / ₇ o. 1769 ¹⁰ / ₉ 1855 ¹⁶ / ₁₁	—	—	21,873	—	D:o.					42)
Bredmanska stipendii-inrättningen.	Utdelning af stipendier inom Norrlands nation.	Professor J. Bredman.	1855 ¹⁶ / ₁₁	4	498	15,246	—	D:o.					43)
Buréniska d:o.	D:o af 2 stipendier för studerande af Östgöta nation.	Brukspatron Ad. Burén.	1848 ¹⁷ / ₇	2	295	15,742	—	D:o.					44)
Burmanska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande, född i Jemtland.	Bergsrådet J. W. Burman.	1838 ²⁰ / ₁₀	1	130	3,328	—	D:o.					
Burmeisterska d:o.	D:o dels af 2 stipendier till studerande af Gotlands nation och dels hvar fjerde år af 1 resestipendium till innehafvare af hemrum.	Kommissarien M. Burmeister.	1760 ²⁸ / ₈ o. 1761 ²⁵ / ₈ o. 1770 ²⁸ / ₆ 1818 ¹⁶ / ₆	4	726	8,975	—	D:o.					45)
Bylundska d:o.	D:o af 1 stipendium för studerande af Medelpad-Jemtlandska nationen.	Apotekaren E. Bylund.	1818 ¹⁶ / ₆	1	150	3,813	—	D:o.					
Byströmska d:o.	D:o framdeles af 1 stipendium till studerande af Vermlands nation.	Carl Byström.	1871 ¹³ / ₉	—	—	12,247	—	D:o.					46)
Byzantinska d:o.	D:o hvar tredje år af ett utrikes resestipendium.	Envoyén P. O. v. Asp.	1803 ³⁰ / ₁₁	1	1,417	33,064	—	D:o.					
D:o donationen.	Användning af räntan till bokinköp för universitetets bibliotek.	D:o d:o.	,	—	260	6,500	—	D:o.					
Börjessonska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af Göteborgs nation.	Fröken Agnes Börjesson.	1806 ¹⁰ / ₇ 1872 ²⁸ / ₃	—	—	13,000	—	D:o.					47)
C. W. Böttigers premiefond.	D:o af premium åt 1 studerande af Vestmanlands-Dalans nation.	Fredrika Böttiger.	o. ³ / ₉ 1879 ¹¹ / ₁₀	1	80	2,000	—	D:o.					
D:o stipendii-inrättning.	D:o af blifvande 8 stipendier åt studerande vid Uppsala universitet.	Framlidne professor C. W. Böttigers syskon.	1879 ²⁹ / ₉	—	—	40,000	—	D:o.					48)
Carlssonska stipendii-inrättningen.	D:o af stipendier åt 4 studerande, födde inom Hallands län.	Bergmästaren H. W. Carlsson.	1846 ¹⁴ / ₁₂	6	630	18,218	—	D:o.					
Carnegieska donationen.	Understöd åt studenthemmet samt utdelning dels af 1 docentstipendium och dels af 2 stipendier åt teol. studerande.	Grosshandlaren David Carnegie.	1882 ⁶ / ₁₁	3	4,190	104,840	—	D:o.					49)
Caspersonska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt släktinge eller, i brist deraf, åt studerande af Smålands nation.	Härads höfdingen J. F. Casperson.	1880 ⁷ / ₂	1	400	10,000	—	D:o.					
Dankwardtska d:o.	D:o af stipendium åt 1 studerande af Östgöta och åt 1 studerande af Delcarie nation.	Landshöfdingen friherre P. v. Dankwardt.	1732 ²⁰ / ₃	2	97	3,472	—	D:o.					

Dicksonska d.o.	D:o af 4 stipendier, ett för studerande inom hvarje fakultet.	James, Edvard och Charles Dickson.	1859 ²⁹ / ₁	6	1,700	22,350	—	Uppsala universitet.	60)
Ekendahliska d.o.	D:o af 1 stipendium till studerande i allmänhet.	Kyrkoherden J. Ekendahl.	1722, mars	1	40	1,135	—	D:o.	
Ekmaniska Gustaf Adolfs donationen.	D:o af 1 stipendium till graduerad, som studerar till högre teologisk examen.	Grosshandlaren Adolf Ekman.	1882 ⁶ / ₁₁	1	800	21,169	—	D:o.	
Everlöfska stipendii-inrättningen.	D:o af 1 stipendium till studerande af Göteborgs nation.	Generalkonsuln F. A. Everlöf.	1842 ¹⁷ / ₄	1	60	1,500	—	D:o.	
Falkenbergiska d.o.	D:o af 2 stipendier åt adliga studerande.	Grefvinnan Anna Maria Sparre, f. Falkenberg.	1732 ¹⁸ / ₄	2	480	12,815	—	D:o.	
Faltzburgska d.o.	D:o af 1 stipendium, ambulerande mellan de olika fakulteterna.	Generaladjutanten C. G. Faltzburg.	1750 ¹⁸ / ₁	1	45	3,861	—	D:o.	
Filénska d.o.	D:o af 3 stipendier för mera sällsynt skicklighet och lärdom.	Kommerserådet P. E. Filén.	1822 ⁷ / ₁₂	3	1,500	39,402	—	D:o.	
Fjerde november d.o.	D:o dels af 1 reststipendium för vistelse i Norge och dels af belöning åt svenske författare, som behandla norska förhållanden.	— — —	1864 ²⁶ / ₁₀	1	1,200	29,228	—	D:o.	51)
Edvard Flygares stipendii-inrättning.	D:o af 3 blifvande stipendier, företrädesvis för studerande från norra Bohuslän eller af Vestmanlands-Dala nation.	Litteratören J. G. Carlén och h. h. Emelie Flygare-Carlén.	1875 ¹⁸ / ₃ o. 1879 ²⁷ / ₁	—	—	12,062	—	D:o.	62)
Franzénska stipendii-inrättningen.	D:o af 2 blifvande stipendier, företrädesvis till studerande af Göteborgs och Kalmar nationer.	Prosten J. Franzén.	1864 ¹¹ / ₅	—	360	6,199	—	D:o.	53)
Geijerska (E. G.) d.o.	D:o af pris för afhandling i svenska historien.	Nils Arfvedsson m. fl.	1854 ³⁰ / ₅	2	420	4,614	—	D:o.	54)
D:o (C. F.) d.o.	D:o af 1 stipendium för teol. studerande af Vermlands nation.	Brukspatronen C. F. Geijer.	1794 ²⁰ / ₇ o. 1795 ² / ₁ 1886 ¹⁸ / ₅	1	70	1,777	—	D:o.	
Jenny Linds Erik Gustaf Geijers stipendium.	D:o af 2 stipendier, det ena för studerande i historia och det andra alternerande för studerande i filosofi eller estetik och musikens historia eller litteraturhistoria.	Fru Jenny Lind-Goldschmidt.	1886 ¹⁸ / ₅	—	—	50,000	—	D:o.	55)
Glasska stipendii-inrättningen.	D:o af 3 stipendier, ett till studerande af Norrlands nation, ett till studerande af Gotlands nation och ett till medicine studerande.	Professor O. Glas.	1877 ²⁰ / ₈	4	480	12,210	—	D:o.	
Graffmanska d.o.	D:o af 4 stipendier, deraf 3 till studerande af Södermanlands-Nerikes nation.	Domprosten H. Graffman och h. h. Fredrika Beata Hedenström.	1818 ²⁷ / ₇ o. 1824 ²⁹ / ₅	4	615	15,404	—	D:o.	
Grönvallska d.o.	D:o af 5 stipendier till studerande inom Vestmanlands-Dala nation.	Lagmannen A. Grönvall.	1752 ⁷ / ₁	6	165	4,078	—	D:o.	
Gustavianska d.o.	D:o af 1 stipendium åt en »vitter» student vid universitetet.	Samfundet »Regi et Patriæ».	1806 ³ / ₄	1	290	1,833	—	D:o.	56)
D:o donationen.	Bestridande af kostnader för förvarande af historiska samlingar från Gustaf III:s tidehvarf.	D:o d.o.	—	—	12	300	—	D:o.	
Gyllenhjelmiska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 2 stipendier, företrädesvis till adliga studerande, samt af understöd till det s. k. Gyllenhjelmiska biblioteket i Skytteanska professionens hus.	Riksrådet friherre C. C:son Gyllenhjelm och h. h. Christine Ribbing.	1629 ⁵ / ₁₂	2	471	11,491	7,000	D:o.	57)
Hallanderska d.o.	D:o af premie till 1 studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Komministern E. A. H. Hallander.	1859, dec.	1	60	1,615	—	D:o.	
Hallströmska d.o.	D:o af 1 stipendium till studerande af Gotlands nation.	Biskopen C. E. Hallström.	1853 ²⁰ / ₁₂	1	300	7,963	—	D:o.	58)
Hammarsköldska d.o.	D:o af 1 stipendium till studerande från Kalmar län eller Linköpings stift.	Vendela Hammarsköld.	1711 ¹ / ₂ o. 1722 ⁹ / ₇ 1882 ³⁰ / ₁₂	1	20	633	—	D:o.	59)
Hedbergiska d.o.	D:o af ett eller flere stipendier åt studerande födde inom Kinds härad.	Grosshandlaren A. P. Hedbergs sterbhusdelegare.	1882 ³⁰ / ₁₂	2	400	10,000	—	D:o.	
Hedenströmska d.o.	D:o af 1 stipendium åt medicine studerande, företrädesvis åt sådan af Gestrike-Helsinge nation.	Handlanden Nils Hedenström.	1870 ² / ₅	1	100	7,018	—	D:o.	
Hedmanska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Kindmanska släkten.	Prostinan A. C. Hedman.	1766 ¹⁶ / ₄	1	3,320	83,002	—	D:o.	
Hedrénska d.o.	D:o af 2 stipendier åt teol. studerande, en af Östgöta och en af Vermlands nation.	Biskopen J. J. Hedrén.	1848 ¹⁶ / ₆	3	130	3,486	—	D:o.	
Hellvikiska d.o.	D:o af 3 stipendier samt 2 premier åt studerande af Östgöta nation.	Fru Hedvig Hellvik.	1798 ¹⁴ / ₇	5	315	9,190	—	D:o.	
Hessleska d.o.	D:o af ett eller flere stipendier åt studerande som äro donators afkomlingar, eller, i brist deraf, åt studerande af Vestgöta nation.	Häradshöfd. B. W. Hessle.	1880 ¹² / ₁₂	1	239	6,657	—	D:o.	
Hjorterska donationen.	Inköpande af litteratur för observatoriebiblioteket.	Observator regius O. P. Hjorter.	1747 ²⁹ / ₇	—	20	500	—	D:o.	
Holmgrenska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 slägtstipendium åt studerande af Vestgöta nation.	Brukspatronen H. H. Holmgren.	1793 ²⁰ / ₁₁	1	45	2,436	—	D:o.	
Holmbladiska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestgöta nation.	Enkefru M. Wadell.	1819 ¹⁰ / ₅	1	45	2,582	—	D:o.	
D:o donationen.	Inköpande af böcker för universitetsbiblioteket.	Kammarrättsrådet L. Holmblad.	1816 ¹⁰ / ₈	—	318	19,300	16,800	D:o.	60)
Hyltingska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af Roslags nation.	Frälseinspektoren C. Hylting.	1752 ³ / ₀ o. 1755 ²⁰ / ₂ 1830 ³⁰ / ₄ 1806 ¹⁸ / ₂	2	110	3,089	—	D:o.	61)
Höijerska donationen.	Inrättande af en adjunktur i grekiska litteraturen.	Professor J. O. Höijer.	1830 ³⁰ / ₄	—	—	15,975	—	D:o.	62)
Jernfelziska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Södermanlands nation.	Fru Catharina Jernfelz.	1806 ¹⁸ / ₂	2	90	2,328	—	D:o.	
Josefiska d.o.	D:o af 1 stipendium utan afseende på nation.	Öfverdirektören S. Norberg.	1833 ² / ₁₂	1	175	3,804	—	D:o.	
Jubelfeststipendiidonationen.	D:o af 5 stipendier, ett för hvarje fakultet och sektion.	— — —	1877	5	1,800	84,893	—	D:o.	63)

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Juhlinska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 blifvande stipendium åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Kaptenen M. Juhlin.	1859 $\frac{14}{3}$ o. 1864 $\frac{6}{1}$	—	—	16,709	—	Uppsala universitet.	64)
Jungbladska d.o.	D:o af 3 stipendier åt studerande af Vestgöta nation samt understöd af nationens byggnadskassa.	Prosten Bengt Jungblad.	1821 $\frac{20}{1}$	5	585	16,424	—	D:o.	65)
D:o d.o.	D:o af 1 stipendium för studerande af Södermanlands-Nerikes nation.	D:o d.o.	1824 $\frac{10}{2}$						
D:o d.o.	D:o af 1 stipendium inom nation med minsta antal stipendier.	D:o d.o.	,	—	—	1,549	—	D:o.	66)
Juridiska föreningens d.o.	D:o dels af premium åt juris studerande af Stockholms nation, dels af blifvande utrikes resestipendium.	Allm. juridiska föreningens centralafdelning i Stockholm.	1865 $\frac{27}{12}$						
Järtas (F. R.) d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Hofrättsrådet Fredrik Järta.	1876 $\frac{3}{7}$	1	400	10,345	—	D:o.	
Kalseniska professorsfonden.	Grundläggande af en teologisk profession med särskildt ändamål att vederlägga fritänkares villfarelse.	Biskopen Anders Kalsenius.	1747 $\frac{10}{11}$	2	267	5,906	—	D:o.	67)
Kalmar nations jubelstipendii-inrättning.	Utdelning af 2 stipendier, ett varande och ett blifvande, åt studerande af Kalmar nation.	—	1878	1	250	8,194	—	D:o.	68)
Kniggeska stipendii-inrättningen.	D:o af 1 stipendium för resor i den »allmänna och enskilda hushållningen».	Handelsmannen J. B. Knigge och h. h. Anna Maria Thorson.	1795 $\frac{28}{5}$	1	125	3,459	—	D:o.	69)
Kåhreska d.o.	D:o af 6 stipendier, deraf 3 för födde i Småland och Vexjö, stift, 2 i Vestergötland och 1 i Uppland.	Kanslisten Gudmund Kåhre och h. h. Anna Pedersdotter.	1684 $\frac{14}{3}$	7	228	5,979	—	D:o.	
Landinska d.o.	D:o af 2 stipendier åt jur. studerande af Stockholms nation.	V. presidenten C. L. Landin.	1878	2	320	8,000	—	D:o.	70)
Leijelska d.o.	D:o af 4 stipendier åt studerande af testators slägt, men, i brist deraf, åt obemedlade adliga studerande.	Brukspatronen Adam J. Leijel.	1729 $\frac{10}{3}$	4	420	11,537	—	D:o.	
Lefflerska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af vissa i donationsurkunden närmare angifna kvalifikationer.	Bagaremästaren Th. F. Leffler.	1884 $\frac{19}{8}$	2	400	10,224	—	D:o.	
Levinska (A. L.) d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Stockholms nation.	Adolf Ludvig Levin.	1778 $\frac{21}{12}$	1	65	1,628	—	D:o.	
Levinska (L. V.) d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af donators slägt, men, i brist deraf, åt studerande af Göteborgs nation.	Bokbindaremästaren L. V. Levin.	1879 $\frac{23}{5}$	2	600	17,077	—	D:o.	
Lidbeckska d.o.	D:o af 6 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Demoiselle Anna Elis. Lidbeck.	1865 $\frac{15}{3}$ o. 1878 $\frac{21}{11}$	8	2,160	55,467	—	D:o.	
Lidénska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Professoren J. H. Lidén.	1779 $\frac{1}{11}$	2	240	6,154	—	D:o.	
Lidénska fonden.	Böckers inköpande åt universitetets bibliotek.	D:o och hans moder prostinnan Hedvig Sofia Exing.	, o. 1787 $\frac{1}{3}$	1	80	2,000	—	D:o.	
D:o d.o.	Aföning åt en biblioteksamanuens.	D:o d.o.	,	1	116	3,429	—	D:o.	
Lidén-Schröderska d.o.	Blifvande amanuenslöner för universitetets bibliotek.	Professor J. H. Schröder.	1851 $\frac{19}{6}$ o. 1854 i nov.	—	—	9,200	—	D:o.	71)
Lignellska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Göteborgs nation.	Språkläraren C. F. Lignell.	1846 $\frac{14}{3}$	2	180	4,500	—	D:o.	
Linékska d.o.	D:o af blifvande stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Inspektoren C. M. Linck och h. h. Kristina Charlotta Linck.	1883 $\frac{14}{4}$	—	—	16,000	—	D:o.	72)
Lindblomska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Östgöta nation.	Professoren Nils Lindblom och hans arfvingar.	1793 $\frac{31}{12}$	1	60	1,531	—	D:o.	
Lindeliska d.o.	D:o af 2 stipendier, ett åt studerande af Upplands och ett åt studerande af Södermanlands-Nerikes nation.	Brukspredikanten I. Lindelius.	1786 $\frac{9}{3}$	2	60	1,581	—	D:o.	
Lindhska d.o.	D:o af 2 stipendier, ett åt studerande af Smålands och ett åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Stiftaren okänd.	—	4	255	6,632	—	D:o.	
Lindqvistska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande finsk yngling.	Mademoiselle Fredrika Lovisa Lindqvist.	1841 $\frac{1}{4}$	1	250	6,738	—	D:o.	
Lotten v. Kræmerska d.o.	D:o af 1 stipendium åt qvinlig studerande.	Lotten v. Kræmer.	1871 i okt.	1	62	1,411	—	D:o.	
Lundbergiska (J. G.) d.o.	D:o af 2 stipendier åt teol. studerande af Stockholms nation.	Teol. d:r J. G. Lundberg.	1878 $\frac{27}{6}$	3	160	4,149	—	D:o.	
D:o (C. L.) d.o.	D:o af 3 stipendier åt företrädesvis studerande af Norrlands nation.	Fil. d:r Carl Lundberg.	1880 $\frac{15}{6}$	3	240	6,000	—	D:o.	
Luttemanska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af donatorernas slägt eller, i brist deraf, åt någon af filos. fakultetens utmärkte docenter.	Prosten C. F. Lutteman och h. h. Mathilda Lutteman.	1851 $\frac{9}{6}$	2	85	2,246	—	D:o.	

Löwenhjelmiska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande från Karlstads ele- mentarläroverk.	Brukspatronen C. O. Löwen- hjelm.	1875 ¹⁰ / ₆	2	400	10,323	—	Uppsala universitet.	
Melanderhjelmiska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande i de matematiska vetenskaperna.	Professoren D. Melander- hjelm.	1793 ¹⁰ / ₇	1	80	1,887	—	D:o.	
D:o biblioteksdonationen.	Underhåll och förökande af donators till biblioteket skänkta boksamling.	D:o d:o.	1801 i okt. o. 1805 ⁷ / ₃	—	30	750	—	D:o.	
Mitanderska stipendiifonden.	Utdelning af 2 stipendier för studerande af Vermlands nation.	Fru Anna M. Mitander.	1843 ⁷ / ₂	4	200	5,122	—	D:o.	
Molinska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af testators slägt eller, i brist deraf, åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Domprosten Lars Molin.	1723 ¹⁶ / ₄	2	180	4,469	—	D:o.	
Muréniska d.o.	D:o af ett eller flere stipendier till studerande af Gestr- Helsing nation.	Grosshandlaren P. Murén.	1884 ¹ / ₅	3	615	15,703	—	D:o.	
Nesseliska d.o.	D:o af 14 stipendier, 2 åt Sudermanni, 2 åt Vestmanni, 9 åt »Fjerdhundrens» eller åt Upplandi, födde i Upp- sala län, och 1 åt finsk studerande eller Ostrobot- niensia.	Professoren I. N. Nesselius.	1736 ¹⁸ / ₁	13	663	19,582	—	D:o.	
Nibeliska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestmanland- Dala nation.	Biskopen G. Nibelius' arf- vingar.	1850	1	63	3,286	—	D:o.	
Nilsson-Aschanska d.o.	D:o af dels ett och eventuellt flere, f. n. 3, slägtstipendier, dels ett och eventuellt flere stipendier åt studerande af Östgöta nation, dels ock ett eller eventuellt flere, f. n. 2, stipendier åt studerande af Smålands nation.	Bergerådet Johan Laurentius Aschan.	1850 ³⁰ / ₃ , 1851 ²⁹ / ₁₀ o. 1853 ¹² / ₁	4	1,860	88,391	—	D:o.	73)
Nisserska d.o.	D:o af 12 blifvande stipendier, hvart och ett å minst 1,000 kr., deraf 9 slägtstipendier och 3 åt stude- rande af Vestmanlands-Dala nation.	Öfverstelöjtnant W. A. Nisser och krigsrådet S. C. Nisser.	1877 ² / ₁ o. ³⁰ / ₉	1	500	54,927	—	D:o.	
Math. Norbergs stipendiifond.	D:o af stipendium samt understöd till andra nyttiga in- rättningar för studerande af Norrlands nation.	Professoren Jonas Stecksén.	1831 ¹⁴ / ₁	7	1,700	36,264	34,325	D:o.	74)
D:o universitetsfond.	Användning till allt hvad som länder Uppsala univer- sitet till fördel, såsom böckers inköp, instrumenters anskaffande, reparationer, nybyggnader m. m.	D:o d:o.	»	—	750	46,642	34,325	D:o.	75)
D:o besparingsfond.	Att lemna kapital till Mathias Norbergs universitets- fond och Mathias Norbergs norrländska nationsfond.	D:o d:o.	»	—	—	152,211	88,800	D:o.	76)
Norbergiska (Isak) stipendii- fonden.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af Norrlands nation.	Prosten Isak Norberg.	1817 ²³ / ₄	2	240	6,532	—	D:o.	
Nordlanderska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Stadsmajoren Erik Nord- lander.	1842 ⁷ / ₉	1	135	3,412	—	D:o.	
Norenska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande i allmänhet.	Kanslirådet E. Noreen.	1811 ²⁷ / ₁₂	3	140	3,734	—	D:o.	
Norénska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestgöta nation.	F. d. auditören A. O. Norén.	1873 ⁶ / ₁₀	2	62	1,594	—	D:o.	
Observatoriimanuensens do- nationfond.	Arfvode åt en amanuens vid observatoriet.	Prof. D. Melanderhjelm, F. Mallét, E. Prosperén och J. Bredman.	1790 ¹³ / ₁₀ o. ¹⁵ / ₄ 1839 ¹⁹ / ₆	1	50	1,027	—	D:o.	
Ohnéska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt afkomlingar af d:r J. E. Arpi samt, i brist deraf, åt studerande af Upplands nation.	Handlanden Elias Ohné.	1827 ²⁹ / ₅	1	115	2,894	—	D:o.	
Oscar II:s stipendiidonation.	Understöd åt yngre vetenskapsidkares författareverk- samhet.	H. Majst Konung Oscar II.	1877 ⁵ / ₉	2	1,600	43,516	—	D:o.	
Oscariska stipendii-inrättnin- gen.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande i allmänhet.	Öfverdirektören Sam. Nor- berg.	1823 ⁵ / ₉	1	170	4,280	—	D:o.	
Oxenstjernska biblioteks dona- tionen.	Förökande af Akademiska biblioteket.	Öfverhofstallmästaren frih. Carl Oxenstjerna.	1793 ¹¹ / ₁₀	—	30	750	—	D:o.	
Palmærska stipendiifonden.	Utdelning af 1 och framdeles 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Kyrkoherden Samuel Pal- mærus och h. h. Katarina Ihrstadius.	1783 ²² / ₁	2	72	1,818	—	D:o.	77)
Palmbergiska d.o.	D:o af 4 stipendier åt studerande från Strengnäs stift.	Domprosten L. J. Palmberg.	Okända.	5	448	11,317	—	D:o.	
Piperska d.o.	D:o dels af 7 hemstipendier, 2 åt teol. studerande, 1 åt juris studerande, 1 åt medicine studerande och 3 åt filosofie studerande, och dels af 1 blifvande rese- stipendium.	Grefvinnan Kristina Piper.	1719 ²⁹ / ₁₂	8	326	13,964	—	D:o.	
Posseska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Stockholms nation.	Friherrinnan B. Posse, född Ehrenborg.	1881 ² / ₁₂	1	120	3,000	—	D:o.	
Rappeska d.o.	D:o antingen af slägtstipendier, 1 eller 2, eller, i brist deraf, 6 stipendier för studerande, som utgått från Fjellstedtska skolan.	Godsegaren A. F. G:son Rappe.	1880 ²⁷ / ₇ o. 1882 ²⁷ / ₁₂	8	800	20,857	—	D:o.	
Regnells botaniska resestipen- diifond.	D:o hvart femte år af 1 botaniskt resestipendium.	D:r A. F. Regnell.	1859 ²⁹ / ₅	1	2,290	18,890	—	D:o.	
Regnells Upplands nations stipendiifond.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Upplands nation.	D:o d:o.	1863 ¹⁷ / ₄	2	210	5,297	—	D:o.	
Regnells medicinska d.o.	D:o af 1 stipendium åt medicine studerande.	D:o d:o.	1871 ⁵ / ₅	1	100	5,346	—	D:o.	
Regnells medicinska fakultets fond.	Befrämjande af det medicinska studiet vid universitetet.	D:o d:o.	1872 ¹⁷ / ₃ o. 1884 ¹³ / ₁₂	—	14,936	328,878	—	D:o.	
Regnells s. k. första förstärk- ningsfond.	Att efter nuvarande lifrättetagares bortgång öfverflyttas till Regnells medicinska fakultetsfond.	D:o d:o.	1873 ²³ / ₆ , 1877 ⁵ / ₅ o. 1880 ²⁰ / ₁₁	—	—	32,377	—	D:o.	78)

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Regnells botaniska institutions fond.	Befrämjande af studiet af de naturliga familjerna och särdeles kännedomen af växtverldens för de tropiska trakterna karakteristiska former m. m.	D:r A. F. Regnell.	1878 ² / ₁₇ o. 1879 ¹¹ / ₃	—	1,800	43,380	—	Uppsala universitet.	
Regnells byggnadsfond.	Tillbyggnad eller utvidgning af byggnaden för den patologiska och fysiologiska institutionen vid universitetet.	D:o d:o.	1880 ¹⁸ / ₃	—	—	69,000	—	D:o.	
Regnells andra byggnadsfond.	Fyllande af den för nybyggnad åt fysiologiska institutionen nödiga summan.	Regnellska donationsnämnden.	1886 ⁸ / ₅	—	—	27,977	—	D:o.	
Regnells zoologiska institutions fond.	Inköp af utländska, helst ännu opreparerade naturalier för den zoologiska institutionens räkning.	D:r A. F. Regnell.	1881 ¹⁷ / ₂ o. 1882 ²⁰ / ₈	—	880	10,284	—	D:o.	
Regnells medicinska resestipendiifond.	Utdelning af 2 och eventuellt flere resestipendier åt medicinska fakultetens ordinarie och extra ordinarie professorer.	D:o d:o.	1881 ¹⁷ / ₄ o. 1882 ²⁰ / ₈	1	144	35,346	—	D:o.	
Reimerska stipendiifonden.	D:o af 1 stipendium skiftesvis till studerande af Östgöta och Stockholms nationer.	Kommerserådet L. Reimer och h. h. Johanna Gölher.	1797 ²¹ / ₅	1	75	1,892	—	D:o.	
Renströmska d:o.	D:o af 2 stipendier till studerande, utan afseende å nation.	Grosshandlaren S. Renström.	1867 ²⁷ / ₅	2	620	15,858	—	D:o.	
Rettigska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Gestrrike-Helsinges nation.	Grosshandlaren R. Rettig.	1880 ² / ₁₀	3	400	10,117	—	D:o.	
Rhedinska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande, född i Vätile eller Tjörns härad eller, i brist deraf, åt annan studerande af Göteborgs nation.	Richard, C. V. och Hilda Rhedin.	1860 ⁷ / ₂ o. 1866 ¹⁴ / ₁₂	1	200	5,064	—	D:o.	
Rhyzeliska d:o.	D:o af 1 stipendium åt slägtinge eller, i brist deraf, skiftesvis mellan studerande af Östgöta och Vestgöta nationer.	Biskop A. O. Rhyzelius.	1753 ¹⁴ / ₁₁	1	39	1,989	—	D:o.	
Ribblingska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vermlands nation.	Professoren Sigurd Ribbing.	1881 ⁸ / ₁₂	3	400	10,493	—	D:o.	79)
Rinmanska d:o.	D:o af 2 blifvande stipendier, det ena åt medicine studerande och det andra åt studerande af Upplands nation.	Fröknarna Mathilda o. Hanna Rinman.	1879 ⁸ / ₁₂	—	—	30,000	—	D:o.	
Robsaahmska d:o.	D:o af 2 stipendier åt slägtingar eller, om sådana ej finnas, åt studerande af Södermanlands landskap eller från Vesterås eller Karlstads stift.	Brukspatronen Abraham Robsaahm.	1732 ¹⁹ / ₁₂	3	360	21,536	—	D:o.	80)
Rosenadlerska donationen.	Myntkabinettets understöd.	Presidenten m. m. C. A. Rosenadler.	1797 ⁹ / ₁₁	—	110	2,750	—	D:o.	
Rosenhaneska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande utan afseende å nation.	Kanmarjunkaren John Jennings och h. h. Sophie Rosenhane.	1813 ¹² o. ²² / ₃	1	87	4,523	—	D:o.	
Rubensonska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Göteborgs nation.	Studeranden Ludvig Rubenson.	1880 ²² / ₃	2	2,000	52,983	—	D:o.	
Rydbergska d:o.	D:o af 2 stipendier, ett åt teologie och ett åt medicine studerande.	Viktualiehandlanden M. Rydberg.	1810 ²⁶ / ₁	2	300	7,663	—	D:o.	
Rydénska d:o.	D:o af 1 stipendium skiftesvis åt teologie studerande af Gestrrike-Helsinges eller Smålands nation.	Kyrkoherden A. Rydén.	1807 ⁹ / ₁₁	1	32	829	—	D:o.	
Rystedtska d:o.	D:o af 1 stipendium skiftesvis åt teologie och medicine studerande.	Landtbrukaren C. G. Rystedt.	1856 ¹⁷ / ₆	2	150	3,920	—	D:o.	
Rönnowska d:o.	D:o dels af ett premium för de bästa anatomiska preparater och dels af ett utrikes resestipendium.	Kungl. franska statsrådet Casten Rönnow.	Anmaldt 1787	1	50	5,893	—	D:o.	81)
Rönnowska donationen.	Understöd åt anatomie professorn.	D:o d:o.	—	—	150	3,327	—	D:o.	
Sederholmska stipendiifonden.	Utdelning dels af 6 hemrumstipendier, 2 åt teologie, 2 åt medicine och 2 åt filosofie studerande, och dels af resestipendier, 1 utrikes hvart tredje år och 2 inrikes årligen.	Förste expeditionssekreteraren H. F. Sederholm.	1847 ⁸ / ₃	8	2,000	89,521	—	D:o.	82)
Segrellska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestgöta nation.	Ekonomiintendenten Nils Segrell.	1801 ¹ / ₉	1	115	2,204	—	D:o.	
Sernsköldska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Landshöfdingen Samuel Sernsköld.	1795 ²⁷ / ₆	3	190	4,968	—	D:o.	
Sjöbringiska d:o.	D:o af 3 stipendier, deraf två åt studerande af Smålands nation och ett för studerande i allmänhet.	Professorn P. Sjöbring och h. h. Gustava Klingensstjerna.	1842 ⁸ / ₁ o. 1845 ¹³ / ₆	4	396	10,097	—	D:o.	
Sjögrenska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Smålands nation.	Domprosten d:r Håkan Sjögren.	1806 ¹² / ₅ o. ¹⁰ / ₈	2	100	2,571	—	D:o.	
Skarstedtska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Göteborgs nation.	Professorn C. W. Skarstedt.	1877 ¹ / ₄	—	—	3,077	—	D:o.	83)
Sleinouraska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Professorn J. P. Sleincour.	1784 ²⁶ / ₁	1	44	2,274	—	D:o.	

Solleniska d.o.	D:o af 4 stipendier, ett för adelsman, ett för prestson, ett för borgareson och ett för lappmans son eller, i brist deraf, till någon lappskola.	Prosten M. Sollenius och h. h. C. Stålhandske.	1725 ¹⁶ / ₁₀	3	101	5,837	—	Uppsala universitet.	
Sparfeltiska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande i allmänhet.	Majoren A. Sparfelt och h. h.	1695 ⁸ / ₁₁	1	110	1,858	—	D:o.	
Stagnellska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Landtmätaren E. J. Stagnell och h. h.	1853 ¹⁰ / ₄	2	120	3,000	—	D:o.	
Stenbergiska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Gotlands nation.	Tullinspektoren P. Stenberg.	Anmäldt 1867	2	40	1,034	—	D:o.	
Stenhammarska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Teologie d:r M. Stenhammar.	1836 ²⁰ / ₈ o. 1840 ³ / ₁₁	2	600	15,565	—	D:o.	
Stieglerska d.o.	D:o af 8 stipendier, 4 åt teologie studerande, 2 åt filosofie studerande och 2 åt studerande i allmänhet.	Handelsmannen Jakob Stieglers.	1710 ²⁴ / ₃	7	2,580	100,876	—	D:o.	
Stjerncreutzska d.o.	D:o af 8 stipendier, 2 för hvarje fakultet samt dessutom tillfälligtvis af 1 resestipendium.	Häradshöfdingen Zacharias Stjerncreutz.	1794 ⁸ / ₉ o. 1799 ⁶ / ₄	11	1,000	41,265	—	D:o.	84)
Strandbergiska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Assessoren Zacharias Strandberg.	1786 ³⁰ / ₁₁	3	135	5,147	—	D:o.	85)
Strandbergiska biblioteks-fonden.	Inköp af medicinsk litteratur för universitetets bibliotek.	D:o d:o.	1791 ⁶ / ₄	—	37	916	—	D:o.	
Sundbladiska stipendiifonden.	Utdelning af minst 2 blifvande stipendier.	Fru Hedvig Bervald.	1881 ⁷ / ₈	—	—	23,702	—	D:o.	86)
Sundlerska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande i allmänhet.	Landskamreraren Thore Sundler.	1798 ²⁷ / ₇ o. 1799 ²² / ₂	1	82	2,117	—	D:o.	
Svanbergiska donationen.	Främjande af arbeten och studier vid institutionen för allmän och analytisk kemi.	Professoren L. F. Svanberg.	1877 ¹⁴ / ₂	—	—	9,208	—	D:o.	87)
Svanbergiska (Jöns) stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande vid universitetet.	Fröknarna Charlotte och Ebba Svanberg.	1880 ¹⁸ / ₅	1	160	4,016	—	D:o.	
Tengmalmska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Handelsmannen Erik Tengmalm.	1801 ² / ₁	1	110	3,097	—	D:o.	
Terseriska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af den »Wessmanniske» nationen.	Borgmästarinnan Margareta Terserus.	1703 ²⁸ / ₈	2	150	3,424	—	D:o.	
Tollstenska d.o.	D:o af 2 stipendier, ett åt studerande af Upplands och ett åt studerande af Norrlands nation.	Prosten J. Tollsten och h. h. Vendela Cath. Löfman.	1764 ²⁷ / ₈	2	100	1,944	—	D:o.	
Tranériska d.o.	Understödjande af studiet utaf den latinska litteraturen och särskildt dess verskonst, genom utdelning af 4 stipendier, deraf ett docentstipendium.	Professoren Johan Tranér.	1825 ¹¹ / ₃	1	225	30,191	7,000	D:o.	88)
Turdfjellska d.o.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Notarien J. E. Turdfjell.	1845 ²⁵ / ₆	1	120	3,103	—	D:o.	
Ullbergiska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Norrlands nation.	Justitieborgmästaren Jonas Ullberg.	1839 ⁷ / ₄	2	450	11,371	—	D:o.	
Upplands nations teologiska stipendiifond.	D:o af 1 stipendium åt teologie studerande af Upplands nation.	Okända.	Okända.	—	—	2,000	—	D:o.	
Wadelliska stipendiifonden.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Enkefru Margareta Wadell.	1819 ⁸ / ₂	2	150	5,275	—	D:o.	
Wahlenbergiska donationen.	Beredande af årlig lön åt en amanuens vid naturalie-kabinetet och botaniska trädgården.	Professoren m. m. Göran Wahlenberg.	1851 ¹⁰ / ₃	2	500	10,075	—	D:o.	89)
Wallbergiska stipendiifonden.	Utdelning af 2 blifvande stipendier åt teologie studerande af Göteborgs nation.	Enkefru Maria Christina Wallberg.	1874 ³¹ / ₇	—	—	13,728	—	D:o.	90)
Wallmarkska d.o.	D:o af 1 stipendium åt en yngre akademisk lärare.	Öfverdirektören vid teknologiska institutet L. J. Wallmark.	1847 ² / ₇	1	385	9,723	—	D:o.	
Walterska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Upplands nation.	Kaptenen J. Walter.	1827 ³¹ / ₃	1	170	3,604	—	D:o.	
Wedinska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Östgöta nation.	Bokhållaren C. E. Wedin.	1881 ⁸ / ₇	1	215	5,388	—	D:o.	
Wennersmarkska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vermlands nation.	Mamsell Lovisa Ulrika Wennersmark.	1860 ¹⁹ / ₉	1	62	1,587	—	D:o.	
Jakob Westins fond.	Att utgöra grundfond för ett vetenskapligt samfund för befordrande af de filosofiska, filologiska och historiska vetenskaperna.	Äldermannen doktor Jakob Westin.	1878 ¹³ / ₄	—	—	77,082	—	D:o.	91)
Westmanska stipendiifonden.	Utdelning af 1 och framdeles 2 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Majorskan Kristina Björnberg, f. Westman.	1876 ⁸ / ₇	2	200	6,139	—	D:o.	
Vestgöta nations jubelfeststipendiinrättning.	D:o af 1 eller eventuelt flere stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Skara stifts presterskap.	1877 ¹⁹ / ₁₂	—	—	6,339	—	D:o.	92)
Victorinska stipendiifonden.	D:o af 7 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Handelsmannen Lars Victorin.	1755 ¹⁸ / ₃	10	560	14,648	—	D:o.	
Wijkmanska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Upplands och Roslags nation.	Doktorinnan M. G. Wijkman.	1845 ¹⁹ / ₆	2	312	7,916	—	D:o.	
Wiknerska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Brukspatronen O. J. Wikner och h. h. Anna Elisabeth Bergqvist.	1866 ¹⁴ / ₄	2	130	3,376	—	D:o.	
Winbomska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestgöta och Upplands nationer.	Domprosten J. Winbom och h. h. Kristina Hernberg.	1817 ⁴ / ₁₀	2	113	4,136	—	D:o.	93)
Wingårdska d.o.	D:o af 4 stipendier åt studerande af Stockholms, Upplands, Gestrike-Helsing och Göteborgs nationer.	Erkebiskopen C. F. af Wingård.	1849 ¹⁶ / ₁	4	252	6,311	—	D:o.	
Wirsellska d.o.	D:o af 2 stipendier, ett åt studerande af Smålands nation och ett åt studerande i allmänhet.	Studenten Johan Wirsell.	1864 ⁶ / ₆	1	200	20,600	—	D:o.	
Wollinska d.o.	D:o af 12 stipendier åt studerande i allmänhet.	Mamsell M. C. Wollin.	1863 ¹⁴ / ₉	15	920	15,847	—	D:o.	94)

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Wredeska stipendiifonden.	Utdelning af 3 stipendier åt studerande i allmänhet.	Grefvinnan Brig. Wrede, f. Kruus.	1713 ⁷ / ₁₀	3	510	17,099	—	Uppsala universitet.	95)
Wærnska d:o.	D:o af 1 och framdeles minst 2 stipendier åt studerande af Vermlands nation.	Enkefru Kristina Hülphers, f. Wærn.	1862 ⁶ / ₈	1	198	5,630	—	D:o.	
Wärenska d:o.	D:o af premium åt studerande af Smålands nation.	Stiftaren okänd.	1882	1	80	2,294	—	D:o.	96)
Zedritzka d:o.	D:o af 4 stipendier åt studerande af Upplands nation eller ock testators släktlingar.	Handlanden J. Zedritz.	1732 ²² / ₁	4	238	6,427	—	D:o.	
Zetterlingska medicinska fakultetsfonden.	Främjande af den medicinska vetenskapen.	Studeranden P. O. C. Zetterling.	1872 ²⁸ / ₈	—	—	5,330	—	D:o.	97)
Zetterlingska premiefonden.	Premier för vetenskapliga skrifter utgifvande, förtädesvis i filosofi och framför allt i kristna religionsfilosofien.	D:o d:o.	,	—	—	6,510	—	D:o.	98)
Ångströmska d:o.	Utdelning af ett blifvande premium åt studerande, som »med framgång och kärlek vinnlägger sig om den vetenskap, hvars framsteg mest låg professoren A. J. Ångström om hjertat.»	Stiftad genom insamling.	1884 ¹² / ₁	—	—	968	—	D:o.	99)
d) Stiftelser för sjukvård, sjuk- och begravningskassor.									
Aron Forsska fonden.	Betalande af den fastställda sjukhusafgiften för sjuke, som på det Akademiska sjukhuset blifvit vårdade och tillhöra Uppsala stads och akademis arbetande och tjänstefolksklasser eller ock äro i staden bosatte handtverkslärlingar och gesäller.	Konditorn Aron Forss.	1853 ²² / ₄	13	860	21,607	—	Uppsala universitet.	
Bergholmska sjukhusfonden.	Användning till förmån för universitetets medicinska och kirurgiska kliniker.	Akad.-kursorn Anders Bergholm och h. h. Anna Kristina Upling.	1859 ¹⁶ / ₈ o. 1860 ¹ / ₄	—	2,346	60,956	38,000	D:o.	100)
Beroniska fonden.	Understöd med kläder och föda åt tillfrisknade patienter, som vårdats å Akademiska sjukhuset.	Handlanden Knut Bernhard Beronius.	1870 ⁶ / ₇	—	169	7,202	—	D:o.	101)
Bjorzons sjukhusfond.	Underhåll af 2 frisängar å Akademiska sjukhuset till förmån för medellöse sjuke.	Gårdsegaren Jonas Bjorzon.	1880 ³⁰ / ₁₀	6	420	10,500	—	D:o.	
Bjorzons fond för befrämjande af sjukvård.	Aflöning åt ett bildadt fruntimmer att såsom föreståndarinna för sjuksköterskorna å Akademiska sjukhuset öfver dem utöfva tillsyn.	Exekutorerna af d:os testamente, just.-rådet K. Olivecrona och handlanden P. Lundberg.	1884 ¹ / ₇	—	—	10,398	—	D:o.	102)
Bredmanska sjukhusfonden.	Förökande af sängar på Akademiska sjukhuset för sjuke studerande, som der behöfva intagas.	Professoren Johan Bredman.	1855 ¹⁸ / ₁₁	—	340	8,500	—	D:o.	103)
Disa Böttigers fond.	Årliga underhållet af en frisäng å Akademiska sjukhuset.	Fröken Fredrika Böttiger.	1879 ¹⁶ / ₅	—	300	6,000	—	D:o.	104)
Cronhjelmiska testaments- och Lutäkersfonden.	>Nosocomijhusets reparation och byggnad.>	Universitetskansleren greve Gustaf Cronhjelm.	1736 ¹⁰ / ₉	—	80	2,000	—	D:o.	
Glasska sjukhusfonden.	Räntans tilldelande åt barnmorska, som längre tid tjänstgjort vid Akademiska sjukhuset, eller, om sådan person icke finnes, åt sköterska, som längre tid derstädes tjänstgjort.	Professoren Olof Hammarsten och h. h. Lotten Glas.	1880 ²⁰ / ₅	1	50	1,050	—	D:o.	
Grönbeckska fonden.	Räntans tilldelande åt en eller två vid Akademiska sjukhuset förr anställda, till vidare tjänstgöring oför-mögne sjuksköterskor.	Handlanden C. E. Grönbeck.	1873 ¹⁰ / ₅	—	—	2,654	—	D:o.	105)
Hebbeska d:o.	Donationen gjord till Sättra brunns fattigkassa utan angifvet ändamål.	Brukspatronen Anders Hebbe.	1823 och 1824	—	120	3,000	—	D:o.	106)
Hellmanska d:o.	Underhåll af en frisäng å Akademiska sjukhuset i Uppsala för medellös sjukling, tillhörande Uppsala stad, af handels- eller handtverksklassen eller af arbetsklassen.	Juveleraren A. F. Hellmans sterbhusdelegare.	1887 ⁹ / ₈	7	400	10,450	—	D:o.	
Kalseniska Sättra brunnsfonden.	Ändamålet med det kontanta kapital, som jemte sjelfva brunnen till den medicinska fakulteten donerades, angifves i donationsurkunden vara, att medicine studiosi dermed skola belönas och de fattige under deras brunnar underhållas.	Biskopen Anders Kalsenius och h. h. Lisa Le Moine.	1747 ¹⁰ / ₁₀ o. 1748 ²¹ / ₆	—	67	1,667	—	D:o.	107)

Liljebladiska fonden.	Underhållande af en hederlig sjuk å Akademiska sjukhuset.	Mademoiselle Sofia Kristina Liljeblad.	1868 ²¹ / ₇	8	240	6,000	—	Uppsala universitet.	
Lundbergiska sjukhusfonden.	Underhåll af en frisäng å Akademiska sjukhuset till förmån för vaktbetjeningen vid länets residens i första rummet och timmermän i Uppsala stad i andra rummet.	Kansliposten Erik Lundberg och h. h. Helena Katarina.	1863 ⁶ / ₁₂	—	—	5,048	—	D:o.	108)
Nilsson-Aschanska sjukhusfonden.	Aflöning åt en amanuens vid Akademiska sjukhusets kirurgiska afdelning.	Bergsrådet Johannes Laurentius Aschan.	1853, nov.	3	150	3,012	—	D:o.	
Regnells sjukhusfond.	Underhåll af en frisäng å Akademiska sjukhuset.	D:r A. F. Regnell.	1884 ²⁴ / ₈	5	400	10,500	—	D:o.	
Regnells medicinska kliniken fond.	Understöd af arbetena å den medicinska kliniken laboratorium.	D:o d:o.	1884 ³¹ / ₃ o. 1889 ¹ / ₄	—	468	3,649	—	D:o.	109)
Schramiska fonden.	Underhåll af en frisäng för någon fattig yngling.	Enkefru Jaquette Louise Schram, f. Ström.	1878 ⁸ / ₁	8	208	5,226	—	D:o.	
Strandbergiska sjukhusfonden.	Aflöning åt en amanuens vid »Nosocomio Academicæ».	Assessorn d:r Z. J. Strandberg.	1791 ⁶ / ₄	3	58	1,167	—	D:o.	
F. d. lasarettsfonden.	Skänkt till gamla länslasarettet utan särskildt angifvet ändamål.	Mademoiselle M. D. Pousette.	1856 ³ / ₆	—	225	6,000	—	D:o.	
Swartzska fonden.	Understöd af Uppsala läns lasarett och kurhus.	Majoren August Swartz.	1865 ¹⁵ / ₅ o. 1866 ² / ₁	—	400	10,000	—	D:o.	
Sämanska Sättrabrunnsfonden.	Utvidgande af den Kalseniska hospitalsbyggnaden vid Sättra helsobrunn (se ofvan Kalseniska Sättra brunnsfonden).	Brukspatronen Anders Sämän och h. h. Cari Lisa Alm.	1787 ¹¹ / ₈ o. 1805 ¹² / ₆	—	68	1,700	—	D:o.	110)
Hugo Tamms fond.	Underhåll af en å två frisängar för vård af medellöse sjuke vid Akademiska sjukhuset.	Godsegaren Hugo Tamm.	1866 ⁶ / ₆	8	400	10,000	—	D:o.	
Wallqvistska fonden.	Användning till förbättringar, af hvilka Akademiska sjukhuset kan vara i behof.	Professor Elof Wallqvist.	1857 ¹¹ / ₈	—	600	15,000	—	D:o.	
Wahlströmska d:o.	Underhåll af en frisäng å Akademiska sjukhuset för vård af medellös sjuk.	Enkefru Emma Wahlström.	1883 ⁸ / ₅	—	—	10,000	—	D:o.	111)
Zetterlingska d:o.	Understöd åt behöfvande sjuklingar å Akademiska sjukhuset med företrädesrätt för dem, som behöfva längre vård för svårare lidanden.	Studeranden P. O. Chr. Zetterling.	1872 ²⁶ / ₈	6	200	5,125	—	D:o.	
Medico-teologiska besparingsfonden.	Nya sjuksängars inrättande vid Akademiska sjukhuset.	Besparing af Riksens Ständers medico-teologiska stipendier.	1813 ⁸ / ₉	—	250	6,250	—	D:o.	112)
Cassa studiosorum pauperum.	Understöd åt fattige och sjuke studerande äfvensom vid dödsfall att bidraga till bekostande af sådana studerandes begravande.	— — —	—	3	275	15,876	—	D:o.	113)
e) Pensionsanstalter.									
Akademiska pensionsfonderna.	Att lemna pensioner till embets- och tjänstemäns enkor och oförsörjda barn, på sätt reglementet närmare angifver.	K. bref.	1849 ¹² / ₂	26	10,327	230,008	—	Uppsala universitet och särskild direktion.	114)
Akademistatens s. k. enskilda enke- och pupillkassa.	Att lemna pensioner åt »the hederligare, till Akademiestaten hörande personers enkor och omyndiga barn».	Konsistoriebeslut.	1781 ²⁴ / ₃	12	775	16,567	8,400	Uppsala universitet.	115)
Vaktbetjeningens pensionsfond.	Att lemna pensioner till vaktbetjeningens vid universitetet enkor och oförsörjda barn.	Kanslersbref.	1873 ²⁰ / ₃	7	340	18,916	—	D:o.	116)
Akademistatens fattigkassa.	Uti stiftelsebeslutet säges, att ingen annan skall få del af kassan »än the, som tjena eller tient samt niuta försvar under Kungl. akademien, såsom ock theas enkor och omyndiga barn, till thess the fyllt sina 15 år och bevisas vara nödlidande». Vid skilsmessan år 1781 säges, att denna fattigkassa skall vara en egentligen s. k. fattigkassa för de ringare.	Konsistoriebeslut. Stiftelsen grundad till everldeligäminnelse af konung Adolf Fredriks kröning, jemlikt St. konsistoriets beslut den 26 november 1751, och rekonstruerad enligt samma myndighets beslut den 24 mars 1781, då akademistatens s. k. enskilda enke- och pupillkassa derifrån afskildes.	1751 ²⁸ / ₁₁	5	228	11,221	—	D:o.	
von Schubert-Salanderska donationen.	Understöd för fattiga fruntimmer och i synnerhet för dem, som af långvarig sjukdom äro sängliggande, vare sig enkor eller ogifta döttrar efter akademiska embets- och tjänstemän.	Kungl. kammarrådet Ernst Constantin von Schubert	1829 ³ / ₄	1	99	1,650	—	D:o.	
Rabeniska d:o.	Understöd åt någon ogift professorsdotter.	Mademoiselle Julia Christina Rabenius.	1827 ² / ₇	1	75	1,500	—	D:o.	
Spanmålsgratialer.	Understöd åt enkor efter akademistatens tjänstemän.	— — —	—	15	3,217	—	—	D:o.	117)
D:o.	Understöd till lägre betjeningens enkor och barn eller betjenterne sjelfve, då de blifva oförmögne att tjena.	— — —	—	7	379	—	—	D:o.	118)
Summa			—	562	118,213	3,760,913	249,150		

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkning.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
D. I Enköpings stad.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux o. dyl.</i>									
Enköpings fruntimmersförening.	Att bereda arbetsförtjenst och understöd åt behöfvande samt att samla medel till ett barnhem.	— — —	—	—	—	13,754	—	En direktion af 10 personer.	
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Flickskolefonden i Enköping.	Att bereda döttrar af stadens invånare undervisning i läsning, skrifning och handaslöjd.	Borgmästaren H. W. Karlsson m. fl.	1846 ¹⁸ / ₁₂	—	—	34,228	2,700	En direktion af 4 ledamöter.	
Räntmästaren C. E. Wallins fond.	Beredande af slöjdundervisning åt allmänna läroverkets alumner.	Räntmästaren C. E. Wallin.	1879 ⁴ / ₃	—	65	1,336	—	Rektor och kollegium.	
Sällskapet Jultomtarne.	Beklädnad af fattiga barn m. m.	— — —	1880	—	—	2,000	—	En styrelse af 6 personer.	
<i>c) Stipendiifonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Stipendium Afzelianum. Emelie Otters fond.	Stipendium vid allmänna läroverket. D:o d:o.	Vänner till prostens Afzelius. Stadskassören C. L. Otter.	1865 ⁶ / ₅ 1877 ²⁹ / ₅ o. 1886 ²³ / ₃	—	110 60	2,468 2,827	—	Rektor och kollegium. D:o d:o.	
Bankdirektören I. F. Lemkes stipendiifond.	D:o d:o.	Bankdirektören I. F. Lemke.	1880 ¹³ / ₁₁	—	40	1,845	—	D:o d:o.	
<i>d) Stiftelser för sjukvård, sjuk- och begravningskassor.</i>									
Enköpings stads sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	— — —	1875 ²³ / ₂	42	1,995	8,578	—	En styrelse.	
Handels- och expeditföreningen.	D:o d:o.	— — —	—	—	193	7,008	—	D:o.	(119)
<i>e) Pensionsanstalter.</i>									
Lovisa Sofia Holmströms donationsfond.	Pensionering af 5 obemedlade qvinnor m. m.	Lovisa Sofia Holmström.	1865 ⁵ / ₅	5	500	10,000	—	En af magistraten utsedd person.	
Lindholmiska donationsfonden.	Beredande af husrum åt enkor efter handtverkare.	Skomakaren Karl Lindholm och h. h.	1877 ¹⁸ / ₁	—	—	8,102	4,500	En af magistraten utsedd direktion.	
Emelie Otters grundfond.	Åstadkommande af en asyl för gamla qvinnor.	Stadskassören C. L. Otter.	1876 ²⁹ / ₅	—	—	5,126	—	Drätselkammaren.	
<i>f) Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Enköpings husbondeförening.	Verkande för sparsamhet och särskildt för insättningar i kapital- och liffräntanstalt.	Invånare i Enköping.	1889 ¹⁸ / ₃	—	85	218	—		(120)
		Summa	—	47	3,048	97,190	7,200		

Anmärkingar.

¹⁾ Donationen utgör 100 tunnor spanmål årligen, hälften råg och hälften korn, samt ingen kapitaltilldelning skett. — ²⁾ Donationen utgör 2 centner mjöl årligen, hälften råg, hälften kornmjöl. — ³⁾ Röntan förbehållen vissa donators släktingar under deras lifstid. — ⁴⁾ Röntan under gifvarinnornas lifstid dem förbehållen. — ⁵⁾ Röntmästaren uppbär särskildt förvaltningsarfvode

till kapitalet, enär ingen har gjort sig förtjent af belöning för plantering eller biskötsel. — ²) Till aflöning af lärare skall utbetalas värdet af 4 tunnor spannmål, hvarefter återstoden af räntan utdelas till fattiga skolbarn. — ³) Räntan utgår såsom lön till en vid skolan anställd lärarinna. — ⁴) Sedan kostnaden för grafplatsens vård afdragits, lägges återstoden af räntan till skolkassan. — ⁵) År 1890 utdelades intet premium, hvarför räntan lades till kapitalet. — ⁶) Räntan användes till inköp af skolmateriel. — ⁷) Indlutna delegareafgifter till 1890 uppgingo till 689.75 kr. — ⁸) D:o 115.84 kr. — ⁹) D:o 1,653.75 kr. — ¹⁰) D:o 251.10 kr. — ¹¹) D:o 487 kr. — ¹²) D:o 1,250.50 kr. — ¹³) D:o 350.30 kr. — ¹⁴) Någon insättning har ej skett sedan år 1882. — ¹⁵) Indlutna ledamotsafgifter år 1890 uppgingo till 252.50 kr. — ¹⁶) D:o 764.50 kr. — ¹⁷) D:o 258.50 kr. — ¹⁸) Stiftelsens ursprungliga belopp utgjorde 32,216 kr. — ¹⁹) Utdelning jemväl af skodon och ved. — ²⁰) Hufvudsaklig tillgång: egendomen 4 mtl Långtibble i Vänge socken. — ²¹) Uppgifterna i kol. 5—7 för år 1885. — ²²) Indlutna delegareafgifter uppgingo år 1890 till 3,901.45 kr. — ²³) D:o 1,424 kr. — ²⁴) D:o 1,661 kr. — ²⁵) D:o 1,209.25 kr. — ²⁶) D:o 1,215.98 kr. — ²⁷) D:o 320.29 kr. — ²⁸) D:o 737.45 kr. — ²⁹) D:o 404.75 kr. — ³⁰) D:o 2,676.18 kr. — ³¹) Det obetydliga kapital, som universitetet förvaltar, utgör öfverskott af hit inbetalda stipendiemedel. Fondens egentliga tillgångar utgöras af egendomarne Gräfsten och Himmelstalund m. m., som af i kol. 9 nämnda myndigheter förvaltas. — ³²) För året ej utdeladt. — ³³) Räntan för de första 5 åren anslagen till vissa i testamentet angifna legater åt enskilda personer. — ³⁴) För året ej utdeladt, enär räntan hvarvt fjerde år besparas. — ³⁵) Utgår i arrende från fastigheterna Rörby och Lunda. — ³⁶) Hvarvt femte års ränta lägges, såsom år 1890, till fonden. — ³⁷) Ej utdeladt år 1890. 4 års räntor bilda det för hvarje gång utgående understödet, femte årets ränta ökar kapitalet. — ³⁸) Årliga räntan utgår till stiftarinnan under hennes lifstid. — ³⁹) Räntan för år 1890, 874.93 kr., ingår till universitetets allmänna kassa. Afsedda professorens aflöning bestrides numera i likhet med andra professorers. — ⁴⁰) Stipendiernas antal och storlek bestämmas af konsistoriet och nationen tillhoppa, och utgå f. n. 2 stipendier å 250 kr. och 1 å 225 kr. — ⁴¹) Ränstmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltningsarfvode, den förre 20 och den senare 10 kr. årligen. — ⁴²) Ränstmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltningsarfvode, den förre med 7.50 och den senare med 5 kr. årligen. — ⁴³) Årliga räntan af ursprungliga kapitalet uppbäres f. n. såsom legat af Stockholms sjukhem. — ⁴⁴) Årliga räntan disponerad af stiftarinnan under hennes lifstid. — ⁴⁵) Räntan disponerad af fru Hilma Theorin, född Böttiger, under hennes lifstid. — ⁴⁶) Af årsanslaget hafva 2,000 kr. utgått till studenthemmet, 1,200 kr. till docentstipendiet och 990 kr. till studentstipendier. — ⁴⁷) Ränstmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltningsarfvode med 20 kr. hvardera. — ⁴⁸) Stiftad genom, på inbjudning af Uppsala studentkår, insamlade medel. — ⁴⁹) Räntan förbehållen fru Emelie Carlén under hennes lifstid. — ⁵⁰) Räntan uppbäres af mademoiselle Antoinette Broberg under hennes lifstid. — ⁵¹) Tre års upplupna räntor bilda de pris, som för hvarje gång utdelas. — ⁵²) Räntan utgår såsom lifränta till testatriciis efterlevande man. — ⁵³) Stipendii-inrättningen åtnjuter ett årligt anslag af 225 kr. från Svenska akademien. — ⁵⁴) Af räntan har Gyllenhjelmiska biblioteket erhållit 40 kr., 431.10 kr. hafva tillfallit stipendierna. — ⁵⁵) Ränstmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltningsarfvode med 5 kr. hvardera. — ⁵⁶) Stipendiets förnämsta inkomst utgöres af hemmansräntor från Kalmar län, med hvilkas förvaltning och utdelning universitetet ej tager någon befattning. — ⁵⁷) Donationen eger Norrby hemman, beläget i Vaksala och Danmarks socknar. — ⁵⁸) Ränstmästaren uppbär förvaltningsarfvode med 11.24 kr. — ⁵⁹) Räntan för år 1890, 639 kr., ingår till universitetets allmänna kassa. Afsedda adjunktens aflöning uppgått i annan tjänsteaflöning. — ⁶⁰) Stiftadt genom insamling vid universitetets jubelfest 1877. — ⁶¹) Räntan å primitiva kapitalet förbehållen släktunge, som är sonson eller dotterson af donators broder. — ⁶²) Af räntan har Vestgöta nations byggnadskassa erhållit 195 kr. — ⁶³) För året intet utdeladt. — ⁶⁴) Fondens afkastning användes numera till lönefyllnad åt i tjänsten yngste teologie professor, enligt kungl. bref den 1/11, 1851. — ⁶⁵) Stiftadt genom insamling; reglemente fastställd den 13/11, 1878. — ⁶⁶) Stipendiets inspektör uppbär arfvode med 25 kr. — ⁶⁷) Stiftelseår och dag okända. — ⁶⁸) Räntan utgår f. n. såsom lifränta till en donators släkting. — ⁶⁹) Årsräntan förbehållen stiftarna under deras lifstid. — ⁷⁰) Ränstmästaren och kamreraren åtnjuta särskilda förvaltningsarfvoden med 20 kr. hvar. — ⁷¹) Af räntan hafva 100 kr. tillfallit Norrlands nations bibliotek, återstoden stipendierna. — ⁷²) Räntan tilldelad Akademiska läsesällskapet. — ⁷³) För året har

med 40.07 kr. — ⁷⁴) Premiet för anatomiska preparater utgår med 50 kr., resestipendiifonden står ännu på tillväxt. — ⁷⁵) Ränstmästaren, sekreteraren och kamreraren åtnjuta särskilda arfvoden med 15 kr. hvardera. — ⁷⁶) För året ej utdeladt. — ⁷⁷) En hvar af stipendiets fyra inspektorer samt ränstmästaren åtnjuta särskilda arfvoden med 14.68 kr. hvardera. — ⁷⁸) Stipendiets inspektör åtnjuter särskildt arfvode med 22.50 kr. — ⁷⁹) Årliga afkastningen förbehållen stiftarinnan under hennes lifstid. — ⁸⁰) Fondens afkastning får icke för sitt ändamål användas, förr än kapitalet vuxit till 10,000 kr. — ⁸¹) Stipendierna afse att understödja studier af den latinska litteraturen och särdeles dess verskonst. De utgöras dels af ett s. k. Engebystipendium å 14 tunnor spannmål samt två s. k. Yresta stipendier å 24 tunnor spannmål, och dels af ett docentstipendium, som högst får utgå med belopp motsvarande 47 tunnor spannmål, men f. n. är satt till 225 kr. Inspektör stip. eger att under vissa vilkor uppbära hälften samt ränstmästaren och kamreraren hvar sin fjerdedel af ledigvarande stipendier. — ⁸²) Enligt kungl. bref den 18/1, 1861 användas af disponibla räntorna 150 kr. åt en amanuens vid botaniska trädgården och 350 kr. åt en amanuens vid farmakologiska samlingarne. — ⁸³) Årsräntan utgår till 4 i stiftelsebrevet angifna personer i deras lifstid. — ⁸⁴) Räntan ännu ej använd. — ⁸⁵) Afkastningen får ej användas, förr än den uppgår till 400 kronor. — ⁸⁶) Universitetets allmänna kassa och ränstmästaren tillgodogjuta årligen förvaltningsarfvoden med 6.25 kr. — ⁸⁷) Fonden åtnjuter äfven afkastning från fastigheter i Göteborg med 500 kr. årligen. — ⁸⁸) Ränstmästaren åtnjuter särskildt förvaltningsarfvode med 9.50 kr. — ⁸⁹) Räntan besparas hvarvt tredje år. — ⁹⁰) Räntan af kapitalet får användas, först då det uppgår till 10,000 kr. — ⁹¹) För året intet utdeladt. — ⁹²) Fondens afkastning får användas först vid uppnådda 1,000 kr. — ⁹³) Af de ursprungligen donerade två stadsfastigheterna har den ena fått försäljas, och utgöres fondens kontanta kapital hufvudsakligen af den härför influtna köpeskillingen. — ⁹⁴) Antalet bisprungne uti sjukhusets räkenskaper icke särskildt redovisade. — ⁹⁵) Fonden skall uppgå till 12,000 kr., innan räntan får för ändamålet användas. — ⁹⁶) Antalet bisprungne uti sjukhusets räkenskaper icke särskildt redovisade. — ⁹⁷) Räntan förbehållen en af testatrix släktingar under dennes lifstid. — ⁹⁸) Afkastningen för närvarande icke utdelad. — ⁹⁹) Antalet bisprungne uti Sättra brunns räkenskaper icke särskildt redovisade. — ¹⁰⁰) D:o d:o. — ¹⁰¹) Fonden skall tillväxa, tills räntan försår till ändamålet. — ¹⁰²) Fondens kapital, ursprungligen bestämdt till 12,475 kr., beredes genom årliga afsättningar af Regnell's Medicinska fakultetens fond. Gåfvobrevet dateradt den 31 mars 1884, Regnell'ska donationsnämndens beslut den 1 april 1889. — ¹⁰³) Antalet bisprungne uti Sättra brunns räkenskaper icke särskildt redovisadt. — ¹⁰⁴) Stiftarinnan åtnjuter räntan i sin lifstid. — ¹⁰⁵) Antalet bisprungne uti sjukhusets räkenskaper icke särskildt redovisadt. — ¹⁰⁶) Fonden leder sitt ursprung från universitetets äldsta tider, då vissa afgifter till kassan anslogos. A denna kassas konto redovisas äfven studentkårens bidrag till studerandes vård å Akademiska sjukhuset, hvilket bidrag för år 1890 uppgick till 3,521 kr. — ¹⁰⁷) Stiftelsen grundad och fastställd enligt kungl. bref den 12 februari 1849, deruti vissa ändringar sedermera skett, såsom genom kungl. brefven den 12 april och den 30 juni 1876 m. fl. Ledamotsafgifterna för år 1890, retroaktifafgifter inberäknade, uppgingo till 2,139.14 kr. — ¹⁰⁸) Utbruten ur akademiens fattigkassa, jemlikt det Större konsistoriets beslut den 24 mars 1781. Hela denna inrättning har efter allmänna pensionsfondens tillkomst ställts på indragning och skall, på sitt ett upprättadt gåfvobref den 2 juni 1849 innehåller och såsom af pensionsreglementet inhemtas, alla denna inrättnings tillgångar efter de ännu kvarlevande pensionärernas bortgång öfvergå till allmänna pensionsfond. Några årsafgifter till denna pensionsfond förekomma naturligen icke hädanefter. — ¹⁰⁹) Stiftelsen grundad och fastställd enligt kanslersbref den 20 mars 1873. Ledamotsafgifterna för år 1890 uppgingo till 75 kr., hvarjemte det från fattigkassan anslagna beloppet uppgick till 187.50 kr. — ¹¹⁰) Gratialerna utgå till professorernas, bibliotekariens och ränstmästarens enkör med högst 126 kubikfot sud till hvardera samt till öfriga tjänstemäns enkör högst 94 kubikfot 5 kannor, och äro bestämda i nu gällande utgiftsstaten, af Kungl. Maj:t fastställd den 13 november 1885. Pensionerna utgå af universitetets allmänna kassa och hafva icke särskilda kapital. — ¹¹¹) Dessa analog äro bestämda i nu gällande utgiftsstaten, af Kungl. Maj:t fastställd den 13 november 1885. Pensionerna utgå af universitetets allmänna kassa och hafva icke särskilda kapital. — ¹¹²) År 1890 inflöto i årsafgifter 215 kr. — ¹¹³) D:o 70 kr.

